

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia, verotusmenettelystä annettua lakia, ennakkoperintälakia, oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia.

Esityksen tarkoituksena on varmistaa, että hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajille maksetuista osingoista peritään aina oikeamääräinen vero. Tämä tapahtuisi siten, että Verohallinto saisi mahdollisimman kattavasti loppusaajatiedot hallintarekisteröidyistä osakkeista osinkoa saavista henkilöistä. Suomessa asuvan verovelvollisen hallintarekisteröidyistä osakkeista saamasta osingosta toimitettaisiin 50 prosentin ennakonpidätys, jos verovelvollisen loppusaajatie-toja ei anneta.

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että julkisesti noteeratus yhtiön hallintarekisteröidystä osakkeesta saadun osingon lähdeverotuksen menettelytavat yhdenmukaistettaisiin. Verosopimuksen soveltamisen edellytyksenä olisi, että osingon saajan loppusaajatiedot toimitettaisiin aina Verohallinnolle, jolloin se voisi varmistaa, että verosopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä on sovellettu oikein ja osingon saajalla on ollut oikeus sopimuksen mukaiseen alempaan verokantaan. Loppusaajati-tojen kattavuuden lisäämiseksi ehdotetaan, että osinkojen lähdevero olisi 35 prosenttia, jos loppusaajati-toja ei anneta.

Osingon maksaja voisi aina soveltaa verosopimuksen mukaista alempaa verokantaa osinkoa maksettaessa pelkästään säilytysketjusta saadun veromaatiedon perusteella, mutta sen edellytyksenä olisi, että sijoittajaa lähinnä oleva rekisteröitynyt säilyttäjä olisi sitoutunut antamaan loppusaajatiedot vuosi-ilmoituksella. Osingon maksaja voisi soveltaa alempaa verokantaa myös rekisteröimättömän säilyttäjän antaman tiedon perusteella, mutta tällöin se olisi yksin vastuussa mahdollisesta alipidätyksestä.

Ennakkoperintälakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään säännös, jonka mukaan Suomessa asuvan tunnistamattoman verovelvollisen saamasta osingosta tulee toimittaa 50 prosentin ennakonpidätys. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään varmistamaan, ettei Suomessa asuva henkilö pystyisi osakeomistuksensa hallintarekisteröinnin avulla välttämään Suomessa osingosta maksettavaa veroa.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisteri säilyttäjärekisteriksi. Hallintarekisteröidyn osakkeenomistajaa lähinnä olevan säilyttäjän olisi rekisteröidyttävä rekisteriin, jotta osakkeenomistajalle voidaan antaa kansainvälisen sopimuksen mukaiset veroedut osinkoa maksettaessa. Jos veroa jäisi perimättä rekisteröityneen säilyttäjän laiminlyönnin johdosta, se olisi ensisijaisesti vastuussa perimättä jääneestä verosta. Rekisteröitymättömän säilyttäjän asiakkaalle verosopimuksen mukaiset edut voitaisiin myöntää osinkoa maksettaessa siten, että säilytysketjussa aiempaan oleva rekisteröitynyt säilyttäjä sitoutuisi toimittamaan vaadittavat tiedot ja samalla vastaamaan myös näiden tietojen oikeellisuudesta. Rekisteröitynyt säilyttäjä olisi myös velvollinen antamaan omalta osaltaan vuosi-ilmoituksen ja Verohallinnon kehotuksesta verotusta varten tarvittavat lisätiedot.

HE 282/2018 vp

Lait ovat tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019. Hallintarekisteröidyille osakkeille maksettavien osinkojen lähdeverotusta koskevia säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran osinkoon, joka maksetaan 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen, jolloin Verohallinto saisi kattavasti loppusaajatiedot 31 päivään tammikuuta 2022 mennessä. Säilyttäjät voisivat hakea rekisteröitymistä säilyttäjärekisteriin kuusi kuukautta ennen lain soveltamisen alkamista. Rekisteröinti ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisteriin päättyisi 31 päivänä joulukuuta 2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILA.....	6
2.1 Lainsäädäntö ja verotuskäytäntö.....	6
2.1.1 Osakeomistuksen hallintarekisteröinti.....	6
2.1.2 Suomessa asuvan henkilön tulovero julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta.....	7
2.1.3 Lähdevero osingosta.....	7
2.1.4 Lähdevero hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta.....	8
2.1.5 Osinkoa koskevien määräysten soveltaminen.....	9
2.2 Kansainvälinen kehitys ja eräiden ulkomaiden lainsäädäntöä.....	10
2.2.1 FISCO-työryhmä ja komission suositus.....	10
2.2.2 OECD ja TRACE.....	11
2.2.3 Kansainvälinen kehitys automaattisessa tietojenvaihdossa.....	12
2.2.4 Eräiden ulkomaiden lainsäädäntöä.....	13
2.2.5 Yhteenvedo.....	16
2.3 Nykytilan arviointi.....	16
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	19
3.1 Tavoitteet.....	19
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	20
3.2.1 Kansainvälisen sopimuksen soveltamisen edellytykset.....	20
3.2.2 Suomessa asuvalle henkilölle 50 prosentin ennakonpidätys eräissä tilanteissa.....	20
3.2.3 Säilyttäjärekisteri.....	21
3.2.4 Rekisteröityneen säilyttäjän vastuu.....	21
3.2.5 Loppusaajatiedot rekisteröityneeltä säilyttäjältä vuosi-ilmoitusta varten.....	22
3.2.6 Ehdotetut muutokset käytännössä.....	23
3.2.7 Tietosuoja.....	23
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	25
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	25
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	29
4.3 Vaikutukset eri toimijoihin osinkoa jaettaessa.....	30
4.3.1 Maksaja eli liikkeeseenlaskija.....	30
4.3.2 Tilinhoitaja.....	30
4.3.3 Säilyttäjä.....	30
4.3.4 Osakkeenomistaja.....	31
5 ASIAN VALMISTELU.....	32
5.1 Valmistelu.....	32
5.2 Hallituksen esitysluonnoksesta annettujen lausuntojen huomioon ottaminen.....	34
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	37
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	37
1.1 Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta.....	37
1.2 Laki verotusmenettelystä.....	41
1.3 Ennakkoperintälaki.....	42
1.4 Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä.....	42
1.5 Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta.....	43

HE 282/2018 vp

2	VOIMAANTULO.....	43
3	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	43
	LAKIEHDOTUKSET	46
	1. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.....	46
	2. Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	49
	3. Laki ennakkoperintälain muuttamisesta.....	51
	4. Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta	52
	5. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	53
	LIITE	54
	RINNAKKAISTEKSTIT	54
	1. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta.....	54
	2. Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	60
	5. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	63

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Osinkojen lähdeverotuksesta säädetään rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetulla lailla (627/1978), jäljempänä *lähdeverolaki*. Lakia muutettiin rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetulla lailla (970/2005) siten, että hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta voitiin periä lähdeveroa 15 prosenttia tai verosopimuksen edellyttämä tätä suurempi määrä, jos maksajan riittävän huolellisesti varmistaman tiedon mukaan osingon saajaan voidaan soveltaa verosopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä, jäljempänä *yksinkertaistettu menettely*. Maksaja voi tällöin periä lähdeverolakia alemman verosopimuksen mukaisen lähdeveron lopullista edunsaajaa koskevan veromaatiedon perusteella. Jos verosopimuksen mukainen verokanta on alempi kuin 15 prosenttia, verosopimuksen soveltaminen edellyttää, että maksaja selvittää lopullisen saajan yksilöintitiedot ja toimittaa ne Verohallinnolle.

Hallituksen esityksessä 118/2005 vp todetaan vaikutusten arvioimisen yhteydessä, että järjestelmän vaikutuksia muun muassa pääomamarkkinoiden kehitykseen, verotulojen kertymään ja verotuksen oikeellisuuteen sekä yleisesti että yksittäistapauksissa seurattaisiin esimerkiksi Verohallituksen antamien raporttien perusteella. Verohallinto on julkaissut kesällä 2010 raportin nimeltä *Hallintarekisteröidyille osakkeenomistajille maksettujen osinkojen lähdeveromenettelyn yleisanalyysi*. Raportissa todetaan verovalvontaa vaikeuttavaksi muun ohessa lähdeveron yksinkertaistettu menettely ja osin epäselväksi koettu verovastuu.

Lähdeverolain muutoksen jälkeen on sekä Euroopan unionissa (EU) että Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä (OECD) selvitetty arvopapereista saatavien tulojen verotusprosessessa rajat ylittävissä tilanteissa ja annettu niitä koskevia suosituksia.

Euroopan komissio on lokakuussa 2009 antanut suosituksen (K(2009)7924 lopullinen) lähdeveron alentamiseen sovellettavista menettelyistä. Suosituksessa ehdotetaan parannuksia nettelyihin, joita jäsenvaltiot soveltavat myöntäessään yhteisössä asuville sijoittajille kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyjen sopimusten tai kansallisen lain nojalla alennuksia rajat ylittävästä arvopaperituotosta kannettavasta lähdeverosta.

OECD:ssä on tehty vastaavaa työtä *Treaty Relief and Compliance Enhancement Group* eli TRACE-työryhmässä, jonka pohjalta tammikuussa 2013 OECD julkaisi *TRACE Implementation Package for the adoption of the Authorised Intermediary system* -nimisen mallin valtioille, jotka haluavat soveltaa niin sanottua *Authorised Intermediary (AI)* -järjestelmää. TRACE on hyvin yksityiskohtainen kokonaisuus, jossa on yhdistetty verosopimusten mukaisten etujen antaminen arvopaperin tuottoja maksettaessa sekä verotuksessa tarvittavien tietojen toimittaminen.

Edellä mainitun kansainvälisen kehityksen lisäksi verotusta koskeva finanssilitietojen automaattisen vaihtamisen mahdollistava yhteinen tietojenvaihtostandardi (Common Reporting Standard - CRS) on muuttanut olennaisesti mahdollisuuksia saada tietoa hallintarekisteröidylle osakkeille maksettujen osinkojen suomalaisista saajista tai tällaisista osakkeista saaduista myyntituloista. Finanssilaitokset joutuvat nyt tutkimaan ja tunnistamaan asiakkaitensa henkilöllisyyden ja verotuksellisen asuinvaltion. Lisäksi ne joutuvat lähettämään nämä tiedot sähköisessä muodossa asuinvaltionsa veroviranomaisille. Näiden prosessien olemassaolo edistää myös rajoitetusti verovelvollisten tunnistamista ja tietojen toimittamista lähdevaltioon.

Lisäksi osinkojen lähdeveroa koskeva jälkiverotusoikeus on lyhentynyt viidestä vuodesta kolmeen vuoteen, mikä pakottaa Verohallinnon aikaistamaan tiedonhankintaansa olennaisesti lähemmäksi vuosi-ilmoituksen antamisajankohtaa.

Eduskunnan hyväksyessä hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 28/2016 vp) se samalla edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy viipymättä valmistelemaan lainsäädäntöä, jolla mahdollistetaan veroviranomaisten kattava tiedonsaanti hallintarekisteröidyistä osakkeista osinkoa saavista loppullisista edunsaajista. Lausuman mukaan tämän toteuttamiseksi ennakkoperintälakiin (1118/1996) tulee lisätä säännös, jonka mukaan Suomessa asuvan tunnistamattoman verovelvollisen saamista osingosta tulee toimittaa 50 prosentin ennakonpidätys.

Eduskunnan lausuma perustuu Talousvaliokunnan mietintöön (TaVM 7/2017 vp). Siinä talousvaliokunta muistuttaa, että nykyisellään hallintarekisteröidyistä osakkeista saatuihin osinkoihin voidaan lähdeverolain mukaan soveltaa yksinkertaistettua ilmoitusmenettelyä, jossa maksaja voi periä hallintarekisteröidyistä osakkeista saaduista osingoista verosopimuksen mukaisen, lähdeverolakia alemman verokannan mukaisen lähdeveron pelkästään lopullista edunsaajaa koskevan maatiedon perusteella, jos verosopimuksessa osinkojen lähdevero on 15 prosenttia tai enemmän ja jos eräät tilinhoitajayhteisöä ja omaisuudenhoitajaa koskevat edellytykset täyttyvät. Verohallinnolle annetussa vuosi-ilmoituksessa osingon saajaksi voidaan tällöin ilmoittaa loppusajan tietojen sijasta ulkomaisen omaisuudenhoitajan tiedot sekä osingon saajan verotuksellinen asuinvaltio. Näitä seikkoja punnittuaan talousvaliokunta katsoo, että lähdeverolain yksinkertaistetusta ilmoitusmenettelystä tulee luopua ja kaikista hallintarekisteröidyistä osakkeista saaduista osingoista on ilmoitettava Verohallinnolle tiedot osingon loppusajasta. Lisäksi on arvioitava, onko lähdeverolain mukainen verokanta riittävän vaikuttava, selkeä ja tasapuolinen kannustin omistusten viranomaisjulkisuuden turvaamiseksi.

Verohallinnon selvityksen sekä kansainvälisten suositusten ja kehityksen sekä eduskunnan lausuman johdosta ehdotetaan Suomen nykyiseen järjestelmään muutoksia, jotka yhdenmukaistavat Suomen lähdeverotusta kansainvälisten suositusten mukaiseksi sekä tehostavat verovalvontaa. Hallintarekisteröidyistä osakkeista saatujen osinkojen lähdeverotusmenettelyä ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä säilyttäjien ilmoitusvelvollisuutta. Lisäksi ehdotetaan, että Suomessa asuvan tunnistamattoman verovelvollisen saamista osingosta tulisi toimittaa 50 prosentin ennakonpidätys. Samalla laajennettaisiin vastuuta perimättä jääneestä verosta koskemaan eräissä tilanteissa myös rekisteröitynyttä säilyttäjää. Tavoitteena olisi, että Verohallinto saa tiedon käytännössä kaikista julkisesti noteerattujen yhtiöiden hallintarekisteröidyistä osakkeista osinkoa saavista henkilöistä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja verotuskäytäntö

2.1.1 Osakeomistuksen hallintarekisteröinti

Arvopaperien sijoitustoiminta on luonteeltaan kansainvälistä ja pääomat liikkuvat rajojen yli sekä EU:ssa että sen ulkopuolella. Arvopaperien moniportaisen hallinnan keskeinen elementti on sijoitusvarallisuuden hallinnointi valtioiden rajojen yli säilyttäjien avulla. Jos kaikkialla olisi käytössä ainoastaan arvopaperien suora hallinta, sijoittaja joutuisi avaamaan arvopaperitilin kaikissa niissä arvopaperikeskuksissa, joissa liikkeeseen laskettuihin arvopapereihin hän haluaa sijoittaa. Lisäksi hän voisi käyttää arvopapereiden säilytykseen vain sellaista säilyttäjää, joka on osapuolena edellä mainitussa arvopaperikeskuksessa. Kun käytössä on hallintarekisteröinti, sijoittaja voi hyödyntää omaa säilyttäjäpankkiaan, joka voi puolestaan oman säily-

HE 282/2018 vp

tysketjunsä kautta ohjata sijoituksen mihin tahansa. Näin sijoittaja voi omistaa ja hallinnoida arvopapereita ympäri maailmaa käyttäen yhtä säilyttäjää.

Arvopaperikaupankäynnin ketju muodostuu arvopaperin liikkeeseen laskeneesta liikkeeseenlaskijasta, markkinapaikasta, sijoittajasta ja tämän mahdollisesti käyttämästä arvopaperinvälittäjästä, arvopaperikaupan selvityksen osapuolista ja arvopaperin säilytyksestä.

Sijoittaja tekee arvopaperikauppoja pääsääntöisesti antamalla arvopaperikaupasta toimeksiannon arvopaperinvälittäjälleen, joka pyrkii toteuttamaan kaupan toimeksiannon mukaisesti.

Arvopaperinvälittäjä tarjoaa asiakkaalleen sijoituspalvelua ja toteuttaa asiakkaansa kannalta edullisimman toimeksiannon ja välittää tiedot edelleen selvitystoimintaa harjoittavalle yhteisölle. Arvopaperien omistusmuutosta ja rahansiirtoa koskevat tiedot kirjataan edelleen sen arvopaperikeskuksen arvo-osuusjärjestelmään, johon arvopaperin liikkeeseenlaskija on arvopaperin liittänyt. Moniportaisessa säilytyksessä olevien arvopaperien sijoittajakohtaiset merkinnät toteutetaan säilyttäjän tasolla.

Sijoittaja antaa arvopaperinsa säilyttäjän säilytettäväksi, jolloin säilyttäjä voi käyttää joitakin sijoittajalle kuuluvia oikeuksia. Säilyttäjiä voivat olla esimerkiksi luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset ja arvopaperikeskus. Säilyttäjä voi antaa arvopaperit edelleen säilytettäväksi niin sanotulle alissäilyttäjälle, jolloin säilyttäjiä on ketjussa useita (niin sanottu arvopaperien moniportainen säilytys). Hallintarekisteröinti eli arvo-osuuden kirjaaminen hallintarekisteröinnin hoitajan nimiin omistajan sijaan arvo-osuusjärjestelmään on arvopaperien moniportaista hallintaa.

Suomalaisten sijoittajien omistamat suomalaisen liikkeeseenlaskijan liikkeeseen laskemat osakkeet saadaan kirjata ainoastaan sijoittajan omalla nimellä olevalle suomalaisessa arvopaperikeskuksen järjestelmässä olevalle arvo-osuustilille.

Ulkomaiset sijoittajat sijoittavat Suomen markkinoille pääasiassa ulkomaisten pankkien kautta. Ulkomaiset pankit puolestaan säilyttävät hallinnoimiaan osakkeita hallintarekisteröidyillä tileillä suomalaisissa säilyttäjäpankeissa. Kaikki ulkomaiset pankit eivät kuitenkaan ole suorassa asiakassuhteessa suomalaiseen säilyttäjäpankkiin vaan toimivat toisten säilyttäjäpankkien välityksellä. Säilyttäjäpankkien asiakassuhteet muodostavat siten usein säilytysketjun, joka perustuu osakkeiden hallintarekisteröintiin.

2.1.2 Suomessa asuvan henkilön tulovero julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta

Suomessa yleisesti verovelvollisen henkilön veroprosentti pääomatuloista on tuloverolain (1535/1992) 124 §:n mukaan 30 prosenttia. Siltä osin kuin verovelvollisen verotettavan pääomatulon määrä ylittää 30 000 euroa, pääomatulosta suoritetaan veroa 34 prosenttia. Lain 33 a §:n mukaan julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta 85 prosenttia on pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. Tämä tarkoittaa sitä, että osinkojen efektiiviset veroprosentit ovat 25,5 prosenttia ja 28,9 prosenttia. Ennakkoperintäasetuksen (1124/1996) 15 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan tuloverolain 33 a §:ssä tarkoitettu julkisesti noteeratun yhtiön maksamasta osingosta ja sen sijaan maksetusta sijaisosingosta ennakonpidätys on 25,5 prosenttia.

2.1.3 Lähdevero osingosta

Lähdeverolain 7 §:n 4 kohdan mukaan lähdevero osingosta on 30 prosenttia, kun saaja on muu kuin pykälän 2 kohdassa tarkoitettu rajoitetusti verovelvollinen yhteisö.

Jos vieraan valtion kanssa tehdyssä sopimuksessa tai muussa kansainvälisessä sopimuksessa, johon Suomi on liittynyt, on tulon tai varallisuuden verottamista koskevia määräyksiä, lähdeverolain 1 §:n 3 momentin mukaan lähdeverolakia sovelletaan kuitenkin vain silloin, kun mainituista määräyksistä ei muuta johdu. Näyttövelvollisuus oikeudesta kansainvälisen sopimuksen mukaisiin etuuksiin on sillä, joka vaatii määräysten soveltamista.

Lähdeverolain 10 §:n mukaan lähdeveroa perittäessä on noudatettava lähdeverolain 1 §:ssä tarkoitettua kansainvälisen sopimuksen määräyksiä, jos tulon saaja ennen suorituksen maksamista esittää maksajalle selvityksen kotipaikastaan ja muista sopimuksen soveltamisen edellytyksistä. Selvityksenä tulon saaja voi esittää lähdeverokortin taikka ilmoittaa nimensä, syntymäaikansa ja mahdollisen muun virallisen tunnistetietonsa sekä osoitteensa kotivaltiossaan.

2.1.4 Lähdevero hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta

Lähdeverolain 10 b §:n mukaan poiketen siitä, mitä lähdeverolain 10 §:ssä säädetään, peritään hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta lähdeveroa sovellettavan verosopimuksen mukaisesti 15 prosenttia tai enemmän, jos maksaja on riittävän huolellisesti varmistanut, että osingon saajaan sovelletaan kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä (yksinkertaistettu menettely). Jos verosopimuksen mukainen lähdeverokanta on alle 15 prosenttia, veromaatiedon lisäksi maksettaessa on oltava käytössä myös loppusaajatiedot, joka tulee antaa vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle. Käytännössä toimija on voinut periä heti lähdeverolain mukaisen 30 prosentin veron ja sitten, kun on ennen maksuvuoden päättymistä saanut tarvittavat loppusaajatiedot, oikaissut kausi-ilmoitustaan soveltaen alemmaa verosopimuksen mukaista verokantaa.

Selvityksenä osinkoa koskevien määräyksiä soveltumisen riittävän huolellisesta varmistamisesta pidetään sopimusta, jossa joko tilinhoitajayhteisö tai tilinhoitajayhteisön asiamies ja ulkomainen omaisuudenhoitaja sopivat hallintarekisteröidyn osakkeen säilyttämisestä. Sopimuksen mukaan tilinhoitajayhteisön asiakkaan, josta laissa käytetään nimitystä ulkomainen omaisuudenhoitaja, tulee ilmoittaa osingonjakoa varten osingon saajan verotuksellinen asuinvaltio sekä se, voidaanko saajaan soveltaa kyseisen verosopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä vai onko saaja mahdollisesti oikeudelliselta muodoltaan yhtiö, joka on verosopimuksessa poikkeuksellisesti suljettu näiden määräysten soveltamisalan ulkopuolelle.

Lisäksi omaisuudenhoitaja sitoutuu ilmoittamaan näissä olosuhteissa tapahtuneista muutoksista, minkä lisäksi omaisuudenhoitajan on pyydettyä ilmoitettava osingon saajan nimi, syntymäaika, mahdollinen muu virallinen tunnistetieto ja osoite kotivaltiossa sekä toimitettava asianomaisen valtion veroviranomaisen antama todistus osingon saajan verotuksellisesta asuinvaltiosta.

Lähdeverolaissa edellytetään siis, että osingosta peritään lähdevero hallintarekisteröidyn arvo-osuustilin ulkomaisen tilinhaltijan ilmoittaman veromaatiedon mukaisesti. Veromaatieto perustuu järjestelyyn, jossa säilytysketjun ensimmäinen ulkomainen säilyttäjäpankki ilmoittaa kotimaiselle säilyttäjäpankille asiakkaidensa verotuksellisen asuinvaltion ja sen, ovatko nämä asiakkaat oikeutettuja verosopimusten mukaiseen verokohteluun. Käytännössä tämä tapahtuu siten, että tilinavauksen yhteydessä ulkomainen säilyttäjäpankki määrittää sen, säilytetäänkö arvo-osuustilillä osakkeita asiakkaille, joille maksettaviin tuotonmaksuihin ei sovelleta verosopimusta, tai jos loppuasiakkaat ovat oikeutettuja verosopimusetuihin, mikä verosopimus tulee sovellettavaksi. Yksi ulkomainen säilyttäjäpankki hallinnoi yleensä useita eri hallintarekisteröityjä arvo-osuustilejä, joilla säilytetään osakkeita eri verostatuksen omaaville loppuasiakkaille esimerkiksi veromaittain ryhmiteltyinä.

Tiedonvälityksen asiakkaiden verostatuksesta mahdollistaa hallintarekisteröintiin perustuva säilytysketju, jossa tieto loppusaajan verotuksellisesta asuinvaltiosta välittyy säilyttäjäportaiden välillä. Osinko maksetaan säilytysketjussa siten, että tieto seuraavasta maksunsaajasta on vain edellisellä, maksun eteenpäin välittävällä portaalla. Näin ollen tarkka tieto suorituksen lopullisesta saajasta on ainoastaan sillä säilyttäjällä, johon lopullisella saajalla on asiakassuhde.

Lisäksi edellytetään, että ulkomaisen omaisuudenhoitajan kotipaikka on sellaisessa valtiossa, jonka kanssa Suomella on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Omaisuudenhoitajasta on myös oltava osingonjakohetkellä merkintä Verohallinnon ylläpitämässä ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisterissä.

Tilinhoitajayhteisön tai tämän asiamiehen on lain 10 b §:n 4 momentin nojalla pyynnöstä toimitettava hallintarekisteröidyn osakkeen liikkeeseenlaskijalle 2 momentissa tarkoitettu sopimus tai siitä kopio siltä osin kuin sopimus sisältää 2 momentissa tarkoitettuja tietoja.

Lähdeverolain 10 c §:n mukaan merkintä ulkomaisesta omaisuudenhoitajasta ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisteriin tehdään omaisuudenhoitajan hakemuksesta. Hakemuksessa on ilmoitettava hakijan yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot ja yhteystiedot. Lisäksi hakijan on vakuutettava, että sen tekemät hallintarekisteröityjen osakkeiden säilyttämistä koskevat sopimukset täyttävät 10 b §:n 2 momentin edellytykset.

Rekisteristä voidaan poistaa se, joka jättää olennaisella tavalla noudattamatta 10 b §:n 2 momentissa tarkoitettujen sopimuksen ehtoja tai tiedonantovelvollisuuksia koskevia säännöksiä, sekä se, joka sitä pyytää. Rekisteriin voidaan jättää merkitsemättä hakija, jonka voidaan olettaa aiempien laiminlyöntien perusteella olennaisesti laiminlyövän edellä tarkoitettujen velvollisuutensa. Rekisteriin sovelletaan soveltuvin osin, mitä ennakkoperintälaissa säädetään ennakkoperintärekisteristä.

Jos maksajalla ei ole vuosi-ilmoitusta antaessaan käytettävissään tietoja osingon saajasta, vuosi-ilmoituksella annetaan ulkomaisen omaisuudenhoitajan tiedot. Kotivaltioksi ilmoitetaan kuitenkin osingon saajan kotivaltio. Lisäksi on annettava tieto siitä, onko osingonmaksun perusteena olevan osakkeen omistusoikeus hallintarekisteröity ja hallitaanko osaketta omaan vai toisen lukuun.

2.1.5 Osinkoa koskevien määräysten soveltaminen

Lähdeverolain 10 b §:n 2 momentin 1 kohdassa edellytetään muun ohessa, että omaisuudenhoitaja vakuuttaa, että Suomen ja kyseisen valtion välisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä sovelletaan osingon saajaan.

Tällä säännöksellä viitataan Suomen tekemissä verosopimuksissa yleisesti käytettyyn edellytykseen, että saaja on osinkoetuuden omistaja. Vanhemmissa verosopimuksissa sama sanotaan ilmaisulla ”saajalla on oikeus osinkoon” tai ”osinkoetuuden todellinen omistaja”. Nämä kaikki käsitteet vastaavat sopimuksen englanninkielisen version sanamuotoa ”beneficial owner”. Suomen tekemät verosopimukset ovat OECD:n malliverosopimuksen mukaisia ja niiden sanamuodot ja tulkinta vastaavat OECD:n malliverosopimuksen kommentaarin, jäljempänä *kommentari*, tulkintaa, jollei verosopimuksesta tai sen liitteenä olevasta pöytäkirjasta taikka yhteisymmärrysmuistiosta ilmene, että sopimuksen neuvottelijat ovat tietoisesti halunneet poiketa OECD:n malliverosopimuksen tulkinnasta.

Käsite osinkoetuuden omistaja otettiin OECD:n malliverosopimukseen 1995 selvennyksenä, koska se vastasi kaikkien jäsenvaltioiden pitkäaikaista yhteistä tulkintaa, siitä kuka on verosopimuksen mukaan oikeutettu verosopimuksen alempaan verokantaan. Verosopimuksen mukainen alempi lähdeveron verokanta voidaan myöntää vain henkilölle, joka on osinkoetuuden omistaja ja jonka verotuksellinen asuinpaikka on verosopimusvaltiossa. Kommentaarin mukaan alempaa verokantaa ei tule myöntää pelkästään sillä perusteella, että osingon välitön saaja on sopimusvaltiossa asuva henkilö, jos tämä toimii ainoastaan välittäjänä, asiamiehenä tai muuna edustajana. Tällöin ei voi syntyä kaksinkertaista kansainvälistä verotusta, koska edellä kuvattu välitön osingon saaja ei ole verovelvollinen osinkotulosta asuinvaltiossaan. Verosopimusten tarkoituksen ja tavoitteiden mukaisena ei siis pidetä sopimusetuuksien myöntämistä osakkeen ja osingon nimelliselle omistajalle silloin, kun se on erotettu taloudellisesta omistajuudesta. Tämä koskee erityisesti niitä valtioita, joissa omistajaksi ilmoitetaan ensisijaisesti nimellinen omistaja ("legal owner") eikä osinkoetuuden omistaja. Osingon välitön saaja ei ole osinkoetuuden omistaja silloin, kun saajan oikeutta käyttää tai saada osingot rajoittaa sopimukseen tai lakiin perustuva velvoite siirtää saatu maksu toiselle henkilölle. Tällainen velvoite syntyy yleensä oikeudellisista dokumenteista, mutta sen voidaan havaita olevan olemassa myös tapauksen tosiseikoista ja olosuhteista, joiden mukaan saajan oikeutta osinkoon rajoittaa selvästi sopimukseen tai lakiin perustuva velvoite siirtää saatu maksu toiselle henkilölle.

Voimassa olevien säännösten perusteella säilyttäjä on siis velvollinen huolellisesti selvittämään, voidaanko saajaan soveltaa verosopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä, mikä pitää sisällään myös sen varmistamisen, että saaja on osinkoetuuden omistaja.

2.2 Kansainvälinen kehitys ja eräiden ulkomaiden lainsäädäntöä

2.2.1 FISCO-työryhmä ja komission suositus

Komissio antoi lokakuussa 2009 suosituksen (K(2009)7924 lopullinen) lähdeveron alentamiseen sovellettavista menettelyistä. Suosituksen taustalla olivat niin kutsutun Giovannini-työryhmän raportit *Crossborder clearing and settlement arrangements in the European Union* (2001) ja *Report on EU Clearing and Settlement* (2003) sekä niin kutsutun FISCO-asiantuntijaryhmän (Fiscal Compliance Experts' Group) raportit *Fact-Finding Study on Fiscal Compliance Procedures Related to Clearing and Settlement within the EU* (2006) ja *Solutions to Fiscal Compliance Barriers Related to Post-Trading within the EU* (2007).

Suosituksessa lähdetään siitä, että lähdeveromenettelyt yksinkertaistuisivat olennaisesti, jos verosopimuksen nojalla alennettua lähdeverokantaa sovellettaisiin tulon lähteellä veronpalautusmenettelyn sijaan. Tämä vastaa Suomessa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Suosituksessa katsotaan, että tietyin edellytyksin EFTA-maihin sijoittautuneita säilyttäjiä olisi kohdeltava samoin kuin jäsenvaltioihin sijoittautuneita säilyttäjiä. Lisäksi suosituksessa todetaan, että jos säilyttäjien sallittaisiin välittää vain koostetietoja lähdeverokannoista toimeksiantoketjussa seuraavana olevalle säilyttäjälle, kaikki osapuolet saavuttaisivat tuntuvia säästöjä, mutta tietosuoja- tai kilpailuongelmilta vältyttäisiin, kun asiakkaiden tietoja ei välitettäisi säilyttäjältä toiselle.

Suosituksessa esitetään sijoittajaa lähinnä olevaa tiedotusasiamiestä veronpidätyksen suorittavaksi asiamieheksi. Tiedotusasiamiehellä tarkoitetaan suosituksessa säilyttäjää, jolla on lähdejäsenvaltion antamat valtuudet tarkistaa sijoittajan oikeus alennettuun verokantaan ja välittää tämä tieto toimeksiantoketjun seuraavalle säilyttäjälle, jolloin tieto päättyy lopulta veronpidätyksen suorittavalle asiamiehelle. Veronpidätyksen suorittavalla asiamiehellä tarkoitetaan tiedotusasiamiestä, joka on saanut lähdejäsenvaltiolta valtuudet periä vero tuloa maksettaessa ja

soveltaa mahdollisesti alennettua verokantaa sekä tilittää peritty vero lähdejäsenvaltion veroviranomaiselle.

Kun toimeksiantoketjussa on useita tiedotusasiamiehiä, sijoittajaa lähinnä olevan tiedotusasiamiehen olisi tarkistettava, onko sijoittaja oikeutettu alennettuun verokantaan, ja toimitettava sijoittajakohtaiset tiedot lähdevaltiolle joko vuosittain tai pyynnöstä. Toimeksiantoketjun jokaisen tiedotusasiamiehen olisi välitettävä lähdeverokantaa koskevat koostetiedot ketjun seuraavalle tiedotusasiamiehelle, kunnes tieto päättyy veronpidätyksen suorittavalle asiamiehelle. Veronpidätyksen suorittavan asiamiehen olisi sovellettava alennettua verokantaa tulon lähteellä saamiensa lähdeverokantaa koskevien koostetietojen perusteella.

Mallissa edellytetään myös, että jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä yhteisön lainsäädännön ja kahdenvälisten verosopimusten tarjoamat tietojenvaihtomahdollisuudet ja tarkastettava joko yhdessä tai erikseen, noudattavatko rahoituksen välittäjät asetettuja velvoitteita. Jäsenvaltiot eivät ole pitäneet tätä edellytystä realistisena, ja se on yksi tärkeimmistä syistä, joiden vuoksi ne eivät ole ottaneet kyseistä järjestelmää käyttöön.

Komission viimeaikaisiin toimiin kuuluu pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelmassa verotuksen alueella kehitettävät lähdeverotuksen käytäntösäännöt. Luonnos käytäntösäännöistä on laadittu erillisessä projektiryhmässä vuoden 2017 keskivaiheilla. Käytäntösäännöissä keskitytään palautusmenettelyn tehostamiseen erityisesti kehittämällä ja ottamalla käyttöön sähköisiä menettelyjä.

2.2.2 OECD ja TRACE

Tammikuussa 2013 OECD julkaisi TRACE Implementation Package for the adoption of the Authorised Intermediary system -nimisen mallin valtioille, jotka haluavat soveltaa niin sanottua Authorised Intermediary ("AI") -järjestelmää. TRACE-ryhmän mallissa on tavoitteena verosopimusten mukaisten etujen antaminen arvopaperin tuottoja maksettaessa sekä verotuksessa tarvittavien tietojen toimittaminen. Sijoittajia lähinnä oleva auktorisoitu, rekisteriin merkitty toimija tunnistaisi lopullisen sijoittajan ja lähettäisi säilytysketjun kautta osingon maksajalle tiedon sijoittajien asuinvaltioista, jolloin ennakonpidätys tai lähdevero voitaisiin periä oikeamääräisenä ja nettomäärä maksaa välittömästi sijoittajalle. Säilyttäjä toimittaisi verotusta varten saajakohtaiset vuosi-ilmoitukset asiakkaiden osingoista ja niistä perityistä veroista kotimaisten säilyttäjien tapaan tulon lähdevaltion veroviranomaisille. Malli sisältää standardoidut menetelmät muun ohessa sijoittajan verotuksellisen asuinvaltion tunnistamiseksi sekä tietojen toimittamiseksi. Lisäksi toimitettavat tiedot on standardoitu.

Järjestelmän keskeisenä lähtökohtana on toimijoiden ankara vastuu virheellisten tietojen johdosta aiheutuneesta alipidätyksestä. Vastuun seuraamusten on katsottu asian luonteen vuoksi kuuluvan kansallisen lainsäädännön alaan.

Säilyttäjä vaatii asiakkaaksi tulevalta sijoittajalta itse annettun ilmoituksen (*Investor Self-Declaration* - ISD), jonka perusteella selvitetään tämän verotuksellinen asuinvaltio. Säilyttäjän on tarkistettava ilmoitus ja varmistettava, että se on johdonmukainen asiakkaan muiden tietojen kanssa. Säilyttäjä ei voi vedota itse annettuun ilmoitukseen, jos se tai muu verosta vastuussa oleva tietää tai sillä oli syytä epäillä annettujen tietojen luotettavuutta. Ilmoitus on vaihtoehto kotipaikkatodistukselle ja asiakkaalla on velvollisuus ilmoittaa mahdollisista muutoksista.

Sijoittajaa lähinnä oleva säilyttäjä tekee arvopaperin liikkeeseenlaskijan asuinvaltion verohallinnon kanssa sopimuksen ja voi toimia hyväksyttynä tietoasiamiehenä sekä veroagenttina.

Mallin mukaan sama oikeusvaikutus voidaan saada myös siten, että säilyttäjä rekisteröityy arvopaperin liikkeeseenlaskijan asuinvaltion pitämään rekisteriin. Säilyttäjän tulee esittää selvitys siitä, että siihen sovelletaan rahanpesusäännöksiä (*Know Your Customer -rules, anti-money laundering rules*) ja että se on sijoittautunut sellaiseen valtioon, jossa ne ovat voimassa. Järjestelmään kuuluu myös ulkopuolisen ja riippumattoman tahon tekemä tarkastus. Hyväksytyllä säilyttäjällä on velvollisuus hankkia ulkopuolinen itsenäinen tarkastaja tarkastamaan, että hyväksytyin säilyttäjän järjestelmä toimii tarkoitetulla tavalla. Ulkopuolisen tekemä tarkastus nähdään vaihtoehtona sille, että useammasta kymmenestä valtiosta verotarkastajat tulevat tutkimaan samoja tietoja.

TRACE-mallin valmistelussa on alusta saakka ollut mukana Business and Industry Advisory Committee to the OECD - BIAC. BIAC on laaja-alainen kansainvälisen liiketoiminnan harjoittajien yhteistyöverkosto, jossa kaikki maanosat ja toimialat kattavasti ovat edustettuna. BIAC on OECD:n tärkeä yhteistyökumppani, jota kautta sen työskentelyyn välittyy kansainvälisen liiketoiminnan näkemys esitetyistä asioista. BIAC on hyväksynyt TRACE-järjestelmän ja on kannustanut toistuvasti valtioita sen käyttöön ottamisessa.

Kun TRACE-malli esiteltiin, sen käyttöönottoon sisältyi riskejä, jotka liittyivät pankeilla olevien asiakastietojen puutteellisuuteen sekä haluttomuuteen investoida tietokoneohjelmiin. Tilanne on tältä osin olennaisesti muuttunut kansainvälisen automaattisen tietojenvaihdon kehityksen seurauksena. TRACE-mallia on myöhemmin päivitetty vastaamaan automaattisen tietojenvaihdon kehitystä, jolloin finanssilaitokset voivat käyttää osittain samoja jo käytössä olevia instrumentteja.

2.2.3 Kansainvälinen kehitys automaattisessa tietojenvaihdossa

Kansainvälinen automaattinen tietojenvaihto laajenee OECD:n heinäkuussa 2014 julkaiseman yhteisen raportointistandardin (*Common Reporting Standard - CRS*) mukaisesti. Tietojenvaihto alkoi syyskuussa 2017 koskien verovuoden 2016 tietoja. Tässä vaiheessa on mukana noin 50 lainkäyttöaluetta, mukaan lukien kaikki EU-valtiot, paitsi Itävalta, joka sai poikkeuksen aloittaa tietojenvaihdon 2018. Yhteensä noin 100 lainkäyttöaluetta on antanut poliittisen sitoumuksen finanssilitietojen automaattisesta tietojenvaihdosta. Suurin osa on liittynyt lokakuussa 2014 tehtyyn monenkeskiseen toimivaltaisten viranomaisten sopimukseen finanssilitietojen automaattisesta vaihtamisesta (SopS 62/2015). Eräät lainkäyttöalueet ovat valinneet kahdenvälisen lähestymistavan. Suomi on tehnyt esimerkiksi Singaporen kanssa verosopimuksen nojalla kahdenvälisen toimivaltaisten viranomaisten välisen sopimuksen, joka sisältää samat asiat kuin edellä mainittu monenkeskinen sopimus. Euroopan unionissa samat säännökset sisältyvät neuvoston direktiiviin direktiivin 2011/16/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse pakollisesta automaattisesta tietojenvaihdosta verotuksen alalla (virka-apudirektiivin pakollista automaattista verotietojenvaihtoa koskeva muutosdirektiivi) (COM(2013) 348 final), jäljempänä *virka-apudirektiivi*. Suomessa nämä on saatettu voimaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995), jäljempänä *verotusmenettelylaki*, 17 b §:llä (1704/2015) ja 17 c §:llä (226/2016).

CRS:ssä ja virka-apudirektiivissä käytetty käsite finanssilaitos on hyvin kattava ja sisältää laajasti mahdolliset finanssivarojen säilytykset ja muun asiakkaan varojen hallinnoinnin. Määritelmän mukaan finanssilaitos tarkoittaa säilytyslaitosta, talletuslaitosta, sijoitusyksikköä tai määriteltyä vakuutusyhtiötä.

Lainkäyttöalueiden välillä vaihdetaan automaattisesti varoja ja pääomatuloja koskevia tilitietoja. Standardi edellyttää, että pankit ja muut finanssilaitokset tutkivat ja tunnistavat asiakkaansa ja näiden verotuksellisen asuinvaltion, keräävät näiden tilitiedot ja lähettävät nämä tiedot

asuinvaltionsa verohallinnolle. Tämä verohallinto lähettää automaattisesti nämä tilitiedot näiden verovelvollisten asuinvaltioiden veroviranomaisille. Tiedot sisältävät myös asiakkaan veronumeron hänen verotuksellisessa asuinvaltiossaan, joten tieto voidaan yhdistää esimerkiksi suomalaisen verovelvolliseen. Tieto on kumulatiivisessa muodossa eli siinä on finanssilaitoksen hallussa olevat asiakkaan tilien saldotiedot 31.12. ja tilillä säilytyksessä oleville varoille kalenterivuonna maksettujen osinkojen, korkojen, myynti- ja lunastushintojen sekä muiden tuottojen yhteismäärätiedot. Kyseessä ovat siis finanssilaitoksen hallussa olevat tiedot sekä Suomesta että muualta saaduista tuloista.

2.2.4 Eräiden ulkomaiden lainsäädäntöä

Ruotsi

Ruotsissa lähdevero on mahdollista periä suoraan verosopimuksesta johtuvan alemman verokannan mukaisesti yleisen 30 prosentin lähdeveron sijasta. Poikkeuksena tästä ovat Sveitsissä vakinaisesti asuvat henkilöt, joiden on haettava verosopimuksen mukaisia etuja palautusmenettelyssä. Ailempaa verokantaa voi soveltaa Ruotsin arvopaperikeskus, jäljempänä *VPC*, ja kotimainen hallintarekisteröinnin hoitaja. Verosopimuksen ja sen alemman verokannan soveltaminen edellyttää, että osingon saajan asuinvaltio selviää saatavilla olevista tiedoista. Maksettaessa osinkoja ulkomaiselle hallintarekisteröinnin hoitajalle voidaan soveltaa Ruotsin ja rekisteröinnin hoitajan asuinvaltion verosopimusta, kun rekisteröinnin hoitaja on sitoutunut toimittamaan *VPC*:lle pyydettyä loppusaajatietoja osakkeenomistajasta. Lopullisen osingon saajan kotimaan ja Ruotsin välistä verosopimusta voidaan soveltaa, jos viranomaisille toimitetaan tarvittavat tiedot. Mikäli lähdevero on peritty virheellisesti, verosta on vastuussa veron perimiseen velvollinen eli joko *VPC* tai kotimainen rekisteröinnin hoitaja. Jos ulkomainen hallintarekisteröinnin hoitaja toimii antamiensa sitoumusten vastaisesti, veroviranomainen voi kieltää alennetun verokannan soveltamisen kyseiselle taholle osinkoja maksettaessa.

Jos verosopimusetuja ei ole myönnetty osinkoa maksettaessa, osingon saaja voi hakea niitä verohallinnolta. Haku aika on viisi vuotta osingonjakoa seuraavan vuoden alusta laskettuna.

Norja

Norjassa osakkeenomistaja, jonka verotuksellinen kotipaikka on ulkomailla, on velvollinen maksamaan osingosta lähdeveroa 25 prosenttia, jollei verosopimuksen nojalla voida periä alempaa veroa. Kun osinkoa maksetaan Norjan arvopaperikeskukseen, jäljempänä *VPS*, rekisteröidyille osakkeille, osinkoa jakava yhtiö perii veron sijoittajien arvopaperitilillä olevien omistajan tietojen perusteella. Tietyin edellytyksin ulkomailla asuva osakkeenomistaja ja hallintarekisterinhoitaja voi rekisteröidä alemman verosopimuksen mukaisen lähdeveroprosentin näille tileille. Hallintarekisteröity tili voidaan rekisteröidä alemmalla verokannalla, kun veroviranomaiset ovat hyväksyneet sen ja hallintarekisteröinnin hoitaja on sitoutunut toimittamaan pyynnöstä selvityksen verosopimuksen soveltamisen edellytyksistä ja sitä tukevista asiakirjoista. Jos osakeomistusta ei ole rekisteröity *VPS*:ään, osakkeenomistajan on annettava osinkoa jakavalle yhtiölle selvitys siitä, että osakkeenomistajalla on oikeus alennettuun verokantaan tai vapautukseen lähdeverosta.

Norjassa osakkeen liikkeeseenlaskija on ollut aina vastuussa veron oikeamääräisestä perimisestä sekä osinkotulon ja siitä perityn veron raportoinnista veroviranomaiselle. Verovastuuta koskevia määräyksiä on muutettu 1 päivästä tammikuuta 2017 lukien. Uusien sääntöjen mukaan osinkoa jakava yhtiö on edelleen vastuussa osingosta menevän lähdeveron oikeamääräisestä perimisestä, mutta osinkoa jakava yhtiö ei kuitenkaan ole vastuussa silloin, kun se tai sen

puolesta toiminut palveluntarjoaja on noudattanut vaadittua huolellisuutta eikä ole laiminlyönyt velvollisuuttaan tutkia verosopimuksen soveltamisen edellytyksiä.

Norja on myös muuttanut verosopimuksen mukaisen alennetun verokannan soveltamiseen liittyviä hyväksymis- ja selvitysvaatimuksiaan. Nämä uudet vaatimukset tulevat sovellettavaksi 1 päivänä tammikuuta 2019 lukien. Uudet säännöt vastaavat VPS:ään rekisteröityihin osakkeisiin sovellettua hallinnollista käytäntöä, mutta ne ovat rajoittavammat ja niiden soveltamisala on laajempi, koska niitä sovelletaan myös osakkeisiin, joita ei ole rekisteröity VPS:ään. Säilyttäjät joutuvat myös hakemaan uudestaan lupaa säilyttää hallintarekisteröityjä osakkeita VPS:n alempaan verokantaan oikeuttavalla tilillä.

Uudet säännöt edellyttävät, että ne säilyttäjät, joilla on lupa rekisteröidä hallintarekisteröityjä varoja alempaan verokantaan oikeuttaville tileille, joutuvat uusimaan lupansa, koska vanhat luvat vanhenevat. VPS:ään rekisteröityjen osakkeiden osalta tulee uusia selvitysvaatimuksia, jotka tilinhoitajayhteisön tai säilytisyhteisön on saatava osakkeenomistajalta ennen kuin osakkeet voidaan merkitä sellaiselle VPS-tilille, jonka lähdeverokanta on alle 25 prosenttia. VPS:lle rekisteröimättömistä osakkeista osinkoa jakava yhtiö voi ottaa huomioon 25 prosentin lähdeveroa alemman verokannan, jos yhtiö on saanut osakkeenomistajalta vaaditun selvityksen.

Yhtiömuotoinen osakkeenomistaja, joka ei ole aiemmin hakenut veroviranomaisilta lähdeveron palautusta, voi hakea erityistä hyväksyntää alemman verokannan soveltamiseksi joko verosopimuksen soveltamisen tai Norjan suorasijoitusosinkojen vapautuksen edellytysten täyttymisestä. Jos hyväksyntää ei ole haettu ennen osingonmaksua, ulkomaiselta yhtiömuotoiselta osakkeenomistajalta on perittävä 25 prosentin lähdevero ja sen on veroedut saadakseen tehtävä veroviranomaisille hakemus ylimääräisen lähdeveron palauttamisesta. Hyväksyntä pysyy voimassa, kunnes olosuhteissa tapahtuu veroetuuden myöntämisen kannalta olennainen muutos.

Tanska

Tanska on perinteisesti soveltanut lähdeveron palautusmenettelyä. Lähdevero Tanskassa on 27 prosenttia. Verosopimuksen mukaisen verokannan on saanut hyväksyä veroviranomaisille tehdyllä hakemuksella. Alemman verokannan soveltaminen tuloa maksettaessa on ollut mahdollista vain tiettyjen yhteisöjen tai tulonsaajien osalta. Palautushakemuksen voi Tanskassa tehdä vain sähköisessä muodossa. Viime vuosina Tanska on saanut julkisuutta lähdeveron palautushakemuksilla tehdyistä onnistuneista petoksista, joilla Tanskan valtiolta on saatu laittomasti huomattavia summia. Tämän johdosta Tanska joutui jopa pysäyttämään palautushakemusten käsittelyn.

Tanskassa julkaistiin kesäkuussa 2017 raportti osingonjaon lähdeverotuksesta (Rapport om administration af udbyttebeskatning). Raportissa ehdotetaan kolmea mallia ja lisäksi Finans Danmark (tanskalaisten pankkien ja rahoituslaitosten edunvalvoja) on tehnyt oman raportissa mukana olevan ehdotuksensa.

Kaikissa kolmessa työryhmän mallissa netto-osingon saaminen perustuu ennakkoon tapahtuvaan rekisteröintiin. Kaikki mallit perustuvat myös tosiasiallisen omistajan -konseptiin (beneficial owner) eli esimerkiksi verosopimuksen alennettua lähdeveroa ei olisi mahdollista saada osakelainauksella saaduille osakkeille maksetusta osingosta. Mallit I, II ja III edellyttävät yksittäisen osakkeenomistajan rekisteröitymistä ennen osingonmaksua. Tällöin osingon maksuhetkellä on käytettävissä selvitys osinko-oikeuden omistajasta ja hänen asuinvaltiostaan. Malli II mahdollistaa lisäksi hallintarekisteröityjen eri veroprosentin omaavien niin sanottujen laari-

tilien rekisteröinnin. Mallit rajoittavat myös lähdeveronpalautusten hakemista. Mallit I ja II esittävät sen kokonaan ja mallissa III sovellettaisiin voucher-tyyppistä menettelyä palautusten käsitelyssä. Raportissa katsotaan, että malli III mahdollistaisi palautuspetokset, joten siihen suhtaudutaan varauksellisesti.

Finans Danmarkin malli sisältää työryhmän mallien II ja III mukaisia elementtejä. Finans Danmarkin malli mahdollistaa hallintarekisteröidyille osakkeille verosopimuksen mukaisen lähdeveron osinkoa maksettaessa. Finans Danmarkin mallin katsotaan sisältävän myös heikkouksia malleihin II ja III nähden, koska se ei edellytä osingon saajaa rekisteröitymään ennakkoon ja malliin sisältyvä mahdollisuus lähdeveron palautukseen heikentää mallin luotettavuutta.

Mallien tarkastelussa mahdollisten veromenetysten estämisellä on suuri paino. Mallia I pidetään välittömästi valvonnan kannalta parhaimpana. Siinä veroviranomaiset saavat rekisteröinnin kautta suoraan loppusaajatiedot ja voivat tutkia rekisteröinnin perusteita. Malli III ja Finans Danmarkin malli voivat johtaa suureen määrään lähdeveron palautushakemuksia. Tämä aiheuttaa riskin, että kaikkia tapauksia ei voida tutkia huolellisesti ja käsitellä edellytetyissä määräajoissa. Lisäksi molemmissa malleissa veroviranomaisten on työlästä varmistaa, onko osingon saaja oikeutettu verosopimuksen mukaisiin etuihin.

Irlanti

Irlanti soveltaa järjestelmää, joka vastaa hyvin pitkälle kansainvälisiä suosituksia. Siinä on sekä hyväksytty välittäjä Qualifying Intermediary (QI) että veroagentti Authorised Withholding Agent (AWA). Irlantilainen yhtiö on velvollinen perimään lähdeveron jakaessaan osinkoa ja tilittämään veron verohallinnolle. Osinkoa jakavan yhtiön puolesta voi myös toimia valtuutettu veroagentti. Tällöin osinkoa jakava yhtiö maksaa brutto-osingon kokonaisuudessaan veroagentille ja vapautuu vastuusta. Samalla veroagentti ottaa yhtiölle kuuluvat velvollisuudet veron perimisestä, sen oikeellisuudesta, veron tilittämisestä veroviranomaisille sekä raportointivelvollisuuden täyttämisestä.

Ennen kuin verosopimuksen mukaista alennettua verokantaa voidaan soveltaa, osinkoa maksavan yhtiön tai veroagentin on varmistettava, että ulkomailla asuva henkilö on antanut hyväksytyllä lomakkeella vakuutuksen sekä tätä tukevalla selvityksellä osoittanut olevansa oikeutettu verosopimuksen mukaiseen alennettuun verokantaan. Vakuutukseen tulee liittää asuinvaltion veroviranomaisen antama kotipaikkatodistus. Vakuutuksen vastaanottaja eli osinkoa jakava yhtiö, veroagentti tai hyväksytty välittäjä on velvollinen tutkimaan ilmoituksen ja tarkastamaan, että lomake on kokonaan täytetty samoin kuin varmistumaan siitä, että ei ole perusteita epäillä ilmoituksen oikeellisuutta. Jos osinko maksetaan valtuutetun välittäjän kautta tai valtuutettujen välittäjien ketjun kautta, tätä dokumentaatiota ei edellytetä annettavan osinkoa jakavalle yhtiölle tai veroagentille. Tällöin vaadittu selvitys tulee antaa sille valtuutetulle välittäjälle, joka maksaa osingon suoraan osakkeenomistajalle. Vakuutus annetaan säilytysketjussa sijoittajaa lähinnä olevalle hyväksytylle välittäjälle, joka ilmoittaa ketjussa seuraavalle maksettavan netto-osingon määrän. Seuraava säilyttäjä välittää vastaavan tiedon eteenpäin veroagentille tai osinkoa jakavalle yhtiölle.

Saksa

Saksassa osingoista peritään pääomatulon lähdeveroa 25 prosenttia riippumatta siitä, onko osingon saaja yleisesti verovelvollinen vai rajoitetusti verovelvollinen. Jos osakkeita sallitaan säilytettävän yhteissäilytyksessä, velvollinen perimään lähdeveron on maksuagentti, jolla tarkoitetaan luotto- tai rahoituslaitosta, jonka säilytyksessä osakkeet ovat tai joka hallinnoi niitä.

Jos osakkeita ei ole sallittu säilyttää kollektiivisesti, lähdeveron perimiseen velvollinen on liikkeeseenlaskija. Maksuagentin tai liikkeeseenlaskijan on tilitettävä peritty vero seuraavan kuukauden 10 päivään mennessä sekä samalla annettava asianmukainen kausi-ilmoitus. Osingon saajalle on myös annettava todistus peritystä verosta.

Jos osingon saajan asuinvaltio on sellaisessa valtiossa, jonka kanssa Saksalla on voimassa verosopimus, osingon saaja voi hakea lähdeverosta liikaa perityn määrän palautusta. Hakemus tehdään keskitetysti yhdelle veroviranomaiselle (Federal Central Tax Office), joten Saksalla on kansainvälisten suositusten mukaisesti käytössä yksi palvelupiste. Palautusta on haettava osingonjakoa seuraavan neljän kalenterivuoden kuluessa.

Itävalta

Itävallassa osingoista peritään luonnolliselta henkilöltä pääomatulon lähdeveroa 27,5 prosenttia. Veron perimisestä vastaa liikkeeseenlaskija. Jos osingon saajan asuinvaltio on sellaisessa valtiossa, jonka kanssa Itävallalla on voimassa verosopimus, osingon saaja voi hakea lähdeverosta liikaa perityn määrän palautusta. Hakemus tehdään keskitetysti yhdelle veroviranomaiselle (Finanzamt Bruck-Eisenstadt-Oberwart Tax Office), joten Itävallalla on kansainvälisten suositusten mukaisesti käytössä yksi palvelupiste. Palautusta on haettava osingonjakoa seuraavan viiden kalenterivuoden kuluessa.

2.2.5 Yhteenvedo

Verosopimuksissa sovitaan muun ohessa kansallista osinkojen lähdeveroa alemmista veroprosenteista. Nämä verosopimuksen mukaiset edut voi saada pääsääntöisesti joko osinkoa maksettaessa tai erillisellä hakemuksella palautusmenettelyn kautta. Useissa valtioissa sovelletaan osittain molempia menetelmiä. Yleensä ulkomaille maksettaviin osinkoihin sovelletaan eri maissa sisäistä verokantaa, jota voidaan alentaa verosopimuksen edellyttämälle tasolle hakemusteitse jälkikäteen ja vain eräissä poikkeuksellisissa tilanteissa verosopimusta voidaan soveltaa jo osingon maksuhetkellä.

Pohjoismaista Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa verosopimusetuudet saa pääsääntöisesti osinkoa maksettaessa ja palautusmenettelyä on pidettävä järjestelmää täydentävänä menettelynä. Irlannissa sovelletaan yleisesti veroagenttijärjestelmää, jossa lähdeveron perimisestä vastaavat hyväksytyt veroagentit. Alkujaan yhdysvaltalaisessa järjestelmässä liikkeeseenlaskija maksaa brutto-osingon veroagentille, joka saa hyväksyttynä tiedotusasiamiehenä toimivalta säilyttäjältä vaadittavat tiedot osingon saajasta. Liikkeeseenlaskija on vapautettu lähdeverovastuusta silloin kun osinko maksetaan veroagentin kautta. Tanskassa ja muualla Euroopassa sovelletaan pääsääntöisesti palautusmenettelyä. Palautusmenettelyä on pidettävä resursseja sitovana ja viimeaikaiset esimerkit osoittavat, että se on myös hyvin haavoittuva tekaistuilla hakemuksilla tehdyille petoksille.

2.3 Nykytilan arviointi

Verohallinto on 5 päivänä heinäkuuta 2010 antanut Hallintarekisteröidyille osakkeenomistajille maksettujen osinkojen lähdeveromenettelyn yleisanalyysi -nimisen raportin. Siinä olivat selvityksen kohteena vuosina 2005—2008 maksetut osingot.

Raportin mukaan verovalvonnan näkökulmasta keskeisimpänä havaintona voidaan todeta, että verotuksen lopputuloksen oikeellisuuden valvominen on hallintarekisteröityjen osakkeenomistajien osalta erityisen vaikeaa, osin mahdotonta. Lähtökohtaisena ongelmana on arvoisuusjärjestelmän käytännössä viranomaissalainen omistuksen hallintarekisteröinti. Hallinta-

rekisteröidyssä omistuksessa verovalvontaa varten tarvittavat tiedot ovat ulkomailla, usein maissa, joista pankkitietoja on käytännössä erittäin vaikea saada verotusta varten. Verovalvontaa vaikeuttavat lisäksi lähdeveron yksinkertaistettu menettely ja osin epäselväksi koettu verovastuu.

Raportin laatinut selvitystyöryhmä ehdottaa muun ohessa, että yksinkertaistetusta menettelystä luovutaan, laiminlyöntimaksua kehitetään ja verovastuita selkeytetään siten, että jollakin osapuolella on aina myös taloudellinen verovastuu.

Selvitystyöryhmä toteaa, että lopputuloksen oikeellisuuden valvontaa ei voida jättää yksin yhtiöiden ja tilinhoitajien vastuulle. Verohallinto tarvitsee toimivaa ja kustannustehokasta valvontaansa varten kaikkien osinkotuloja saaneiden tiedot. Tiedot olisivat tarpeen myös kansainvälistä veroyhteistyötä varten. Kansainvälinen tietojenvaihto palvelisi myös Suomen verovalvontaa. Se, että saajat tosiasiallisesti ovat vuosi-ilmoituksen mukaisesta verotusmaasta, tulee tehokkaimmin valvotuksi saajavaltion veroviranomaisten toimesta. Suomi voi olettaa saavansa tiedon, mikäli annetut vertailutiedot sisältävät virheellisiä tulkintoja. Suomen veroviranomaisille on käytännössä mahdotonta massaluonteisesti tutkia, ovatko esimerkiksi Ruotsin lähdeverolla perityt saajat tosiasiallisesti sinne verovelvollisia.

Vuoden 2006 lainmuutoksen valmistelun yhteydessä oletettiin, että rekisteriin merkittyjen toimijoiden osalta olisi mahdollista tehdä rajattuja tietopyyntöjä. Selvityksen yhteydessä kuitenkin havaittiin, että rekisteriin merkittyjen toimijoiden määrä on suhteellisen vähäinen ja niiden kautta tapahtuneet osingonmaksut niin suuria, ettei verovalvonnan näkökulmasta ole mahdollista rajata tiedusteluja vain pieniin otantoihin. Verotarkastuksissa saatu tieto on ollut puutteellista ja epäyhtenäisessä muodossa, mikä on estänyt tehokkaan resurssien kohdistamisen. Käytännössä kohtuullisesti toimiva järjestelmä edellyttäisi joka tapauksessa sitä, että rekisteriin merkitty toimija kokoaisi tiedot itselleen osingonjakohetken jälkeen, viimeistään vuosi-ilmoituksen antamisen aikaan. Käytännössä yksinkertaistettu menettely säästää suomalaisten tilinhoitajien työtä vuosi-ilmoituksen antamisen yhteydessä.

Verohallinnon raportista ilmenee, että vuonna 2005 tehty uudistus osinkojen lähdeveromenettelyyn on ollut ongelmallinen verovalvonnan kannalta. Koska Verohallinto ei ole voinut saada kattavasti tietoa hallintarekisteröidyistä osakkeista osinkoa saavien henkilöllisyydestä, se ei ole pystynyt varmistamaan heidän kaikkien oikeutta verosopimuksissa sovittuihin veroetuihin. Lisäksi saajatietojen puutteellisuus on ollut ongelmallista lähdeveron palautushakemusten käsittelyn kannalta. Saajatietojen puuttuessa Suomi ei myöskään ole voinut vastata tyhjentävästi kansainvälisten sitoumusten nojalla tehtyihin muiden maiden verohallintojen tietopyyntöihin.

Verohallinnon tekemän selvityksen jälkeen jälkiverotusaika on lyhennetty viidestä vuodesta kolmeen vuoteen osingonjakoa seuraavasta verovuodesta lukien. Koska tietojen saaminen kestää hyvin kauan ja saadut tiedot joudutaan koostamaan hyvin heterogeenisistä vastauksista, puuttuvia loppusaajatietoja tulisi nykyään pyytää hyvin nopeasti vuosi-ilmoitusten antamisen jälkeen. Koska jälkikäteen tapahtuva loppusaajatietojen selvittäminen on kaikille osapuolille työlästä ja hankalaa,ärkevintä olisi, että Verohallinto saisi osingon saajia koskevat tarvittavat tiedot vuosi-ilmoituksella. Jälkikäteen tapahtuvaa verovalvontaa ei voida enää lyhentyneen jälkiverotusajan johdosta tehdä samalla tavalla kuin yksinkertaistetusta menettelystä päätettäessä vuonna 2006.

Loppusaajatiedot ovat myös tarpeellisia selvitettäessä hakijan oikeuksia lähdeveron palautukseen. Lähdeveron palautushakemusten käsittely on hyvin haavoittuvainen petoksille. Julkisuuksissa olleiden tietojen mukaan eräät valtiot ovat menettäneet huomattavia summia petoksella tehtyjen lähdeverojen palautushakemuksilla. Tällaisia valtioita on muiden ohessa Saksa, joka

on menettänyt noin 7,2 miljardia euroa, Tanska noin 1,7 miljardia euroa, Belgia noin 300 miljoonaa euroa sekä Itävalta vähintään 100 miljoonaa euroa. Palautushakemusten käsittely nopeutuisi ja oikeellisuuden selvittäminen tehostuisi huomattavasti, jos Verohallinnolla olisi laajasti tiedossa osingon saajien henkilötiedot.

Ongelmalliseksi on koettu myös verovastuun rajoittuneisuus. Esimerkiksi TRACE-mallin mukaan säilyttäjät ovat vastuussa laiminlyönneistään johtuneista veromenetyksistä. Suomessa vastuu on yksinomaan liikkeeseenlaskijalla.

Hallintarekisteröidyn osakkeen säilyttämisestä tehdyn sopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa osakkeiden hallintarekisteröinti. Sen ensisijainen tehtävä on hallinnoida osakkeiden omistusta, niissä tapahtuvia muutoksia ja muutoksista johtuvien omistusten selvittämistä. Osingonjako on siten vain yksi tapahtuma muiden joukossa.

Ulkomaiset toimijat näkevät Suomen nykyisen osinkojen lähdeverotuksen yksinkertaistetun menettelyn ongelmallisena, koska se rajoittaa kilpailua. Lähdeverolain 10 b §:n 2 momentin mukaan selvityksenä osinkoa koskevien määräyksien soveltumisen riittävän huolellisesta varmistamisesta pidetään sopimusta, jossa joko tilinhoitajayhteisö tai tilinhoitajayhteisön asiamies ja ulkomainen omaisuudenhoitaja sopivat hallintarekisteröidyn osakkeen säilyttämisestä.

Lähdeverolain mukaan sopimuksen osakkeen säilyttämisestä tekee siis hallintarekisteröityjen osakkeiden säilytysketjussa ensimmäinen ulkomainen omaisuudenhoitaja. Sopimuksen tehnyt ulkomainen omaisuudenhoitaja voi soveltaa yksinkertaistettua menettelyä ketjun toisen tai ylemmän portaan toimijan asiakkaisiin, vain silloin kun sille on annettu loppusajatiedot tai se muuten voi luottaa, että se saa tiedot. Ainakin osa ensimmäisen portaan säilyttäjistä edellyttää loppusajatietojen antamista ennen kuin ne suostuvat soveltamaan yksinkertaistettua menettelyä. Tällöin ketjun toisen tai ylemmän portaan toimijat eivät voi toimia suoraan suomalaisen tilinhoitajayhteisön kanssa. Nämä joutuvat antamaan loppusajatiedot, eli käytännössä asiakasrekisterinsä, säilytysketjussa ensimmäiselle ulkomaiselle säilyttäjälle, joka on usein myös näiden säilyttäjien kilpailija. Vastaavan tiedon antaminen osingon maksajalle tai suomalaiselle tilinhoitajalle ei ole ongelmallista, koska suomalainen tilinhoitajapankki ei yleensä kilpaile samoista asiakkaista ulkomaisen säilyttäjän kanssa.

Periaatteessa myös kaikki säilyttäjät voisivat tehdä sopimuksen hallintarekisteröidyn osakkeen säilyttämisestä suomalaisen tilinhoitajayhteisön kanssa, mutta tällöin hallintarekisteröinnistä johtuvat edut säilytyksen kustannussäästöistä jäisivät saamatta. Yksinkertaistettu menettely helpottaa siis ainoastaan ensimmäisen portaan säilyttäjän ja suomalaisen tilinhoitajapankin asemaa. Muut säilyttäjät joutuvat käytännössä toimittamaan loppusajatiedot osinkoa maksettaessa.

Ne menettelytavat, joilla kansallista verokantaa alempi verosopimuksen mukainen alempi vero myönnetään, on esitelty luvussa 2.2.4. Ne ovat palautusmenettely tai verosopimusetuukien myöntäminen, kun osinko maksetaan. Jälkimmäisestä mallista on erilaisia muunnelmia, jotka vaihtelevat yhdysvaltalaisesta ja irlantilaisesta veroagenttimallista pohjoismaisiin malleihin.

Palautusmenettelyn hyvänä puolena on pidetty sen luotettavuutta. Mallissa verovelvollisen tulee esittää viranomaiselle hakemusta tukevaa selvitystä siinä laajuudessa, että päätöksen tekevä viranomainen voi luottaa siihen, että hakemus on oikeutettu. Tämä on aiemmin toiminut luotettavasti. Nykyään hakemusten määrä kasvanut, jolloin resursseja kaikkien hakemusten selvittämiseen on rajallisesti. Lisäksi tietotekniikka on kehittynyt siten, että luotettavan ja oikean näköisiä dokumentteja pystytään valmistamaan vaivattomasti. Hakemusten käsittelyn au-

tomatisointi on johtanut suuriin ongelmiin, koska se mahdollistaa vilpillistä toimintaa raja-arvoja ja aukkoja hakemalla. Kun järjestelmästä löytyy virhe, hakemuksia monistamalla saadaan nopeasti laajoja petoksia aikaiseksi. Se, että verohallinto palauttaa lähdeveroa enemmän kuin sitä on yhtiön osingosta peritty tai sellaisen yhtiön osalta, joka ei ole edes jakanut osinkoa, osoittaa selkeitä puutteita valvonnassa ja organisoinnissa. Palautusmenettelyyn todelliset ongelmat liittyvät resursseihin. Paluuta palautusmenettelyyn ei voida pitää hyvänä ratkaisuna Suomelle.

Puhdasta veroagenttimallia ei ole tässä vaiheessa haluttu Suomeen. Käytännössä Suomessa veroagenttina toimii liikkeeseenlaskija. Veroagenttimallissa olisi sallittava se, että myös Suomen ulkopuolella oleva edellytykset täyttävä hakija olisi hyväksyttävä veroagentiksi. Tällöin ongelmaksi voisi tulla valvonnan tehokkuus ja vastuu virheistä. Nyt ehdotetusta mallista siirtyminen puhtaaseen veroagenttimalliin ei ole teknisesti kovin suuri.

Suomen nykyisen mallin ongelmana on kaksi erilaista menettelytapaa samoille toimijoille. Kun on kyse osingoista, joista peritään verosopimuksen mukaan alle 15 prosentin suuruinen lähdevero, ei lähdeverolain 10 §:n sanamuodon mukaan voida toimia osingon maksuhetkellä säilytysketjusta tulevan tiedon perusteella, vaan maksajalla tulee olla loppusaajatiedot käytävissä. Käytännössä Verohallinto vaatii loppusaajatiedot vuosi-ilmoituksella vasta osingon maksuvuotta seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Yksinkertaistetussa menettelyssä loppusaajatietoja ei anneta systemaattisesti, vaan ne on toimitettava Verohallinnon kehotuksesta, mikä ei mahdollista tehokasta verovalvontaa. Verohallinnolla on ollut vaikeuksia hoitaa lakimääräistä tehtävänsä valvoa hallintarekisteröidyille osakkeille maksettujen osinkojen lähdeveron oikeamääräistä perimistä. Verohallinto ei voi yksinkertaistetun menettelyn osalta varmistaa saajan oikeutta verosopimusetuuksiin lähteellä ilman, että Verohallinto kattavasti pyytäisi vuosi-ilmoituksen antamisen jälkeen osingonsaajatiedot. Vuosi-ilmoitustietojen perusteella ei ole mahdollista tehdä riskiperusteista riittävän edustavaa otosta verotuksen oikeellisuudesta. Pyydettyjä tietoja on käytännössä toimitettu erilaisilla tavoilla ja tietojen toimittamiseen on tarvittu pitkiä aikoja. Pyydettyjen tietojen määrän vuoksi toimiva verovalvonta edellyttäisi kuitenkin, että tietoja voitaisiin käsitellä ja analysoida teknisten välineiden avulla kuten muita vastaavia tietoja. Jälkiverotusajan lyhentäminen kolmeen vuoteen on vaikeuttanut tilannetta. Valvonnassa vaadittavat tiedot ovat luonteeltaan massatietoja, joita on valvonnan tehokkuuden vuoksi vaadittava vuosittain. Jälkiverotusajan lyhentämisen jälkeen tämä voi onnistua ainoastaan siten, että tiedot saadaan sähköisesti määrämuotoisena ja riittävän ajoissa. Valvonnan kannalta vaihtoehdoksi jää joko se, että tiedot annettaisiin kattavasti vuosi-ilmoituksella tai ne olisi annettava kattavasti pyynnöstä säännöllisesti vuosittain ja välittömästi vuosi-ilmoituksen antamisen jälkeen. Käytännössä siis ratkaisuna olisi, että vuosittain annettavan ilmoituksen sijaan olisi annettava vastaava ilmoitus samalla formaatilla. Tätä taustaa vasten nykyistä mallia, jossa tiedot on annettava pyynnöstä, ei nykyisiä tarpeita vastaavaksi kehitettynä voida pitää toimijoille edullisempänä vaihtoehtona.

Nyt ehdotetussa mallissa yhdistetään voimassa olevan lainsäädännön mukaiset toimintatavat. Maksaja voi toimia säilytysketjusta tulevan luotettavan tiedon perusteella, mutta se edellyttää, että loppusaajatiedot annetaan kaikista osingon saajista, joihin sovelletaan alennettua verokantaa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa Verohallinnon mahdollisimman kattava tiedonsaanti hallintarekisteröidyistä osakkeista osinkoa saavista lopullisista edunsaajista ja siten lisätä hal-

lintarekisteröidylle osakkeelle maksettavien osinkojen verotuksen oikeellisuutta sekä osinkojen maksuhetkellä että jäljempänä tapahtuvassa liikaa perityn lähdeveron palautusmenettelyssä. Samalla selkeytetään sääntöjä ja rationalisoidaan lähdeverojen perimistä koskevaa prosessia sekä lisätään oikeusvarmuutta kaikille osapuolille.

Nykyisen lainsäädännön mukaan sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevat säännökset että yhteinen tietojenvaihtostandardi edellyttävät, että pankit ja muut finanssilaitokset tuntevat ja tunnistavat asiakkaansa. Lisäksi voimassa olevan lainsäädännön mukaan yksinkertaistetun menettelyn soveltamisen edellytyksenä on, että ulkomainen säilyttäjä tunnistaa ja tuntee asiakkaansa ja varmistaa verosopimuksen soveltamisen edellytysten olemassaolon. Myös yhteinen tietojenvaihtostandardi edellyttää asiakkaan verotuksellisen asuinvaltion selvittämistä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että sijoittajaa lähinnä oleva säilyttäjä on velvollinen jo nyt tunnistamaan asiakkaansa ja selvittämään tämän oikeuden verosopimuksen mukaiseen alempaan verokantaan. Käytännössä uutena vaatimuksena ehdotus merkitsee siten vain olemassa olevien loppusaajatietojen toimittamista vuosi-ilmoitusta varten joko liikkeenlaskijalle tai Verohallinnolle.

3.2 Keskeiset ehdotukset

3.2.1 Kansainvälisen sopimuksen soveltamisen edellytykset

Esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotetaan, että kansainvälisen sopimuksen soveltamisen edellytyksenä olisi, että osingon maksaja varmistaa aina, että osingon saajaan voidaan soveltaa verosopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä. Tämä tapahtuisi siten, että osingon maksuhetkellä osakkeen säilyttäjä, joka olisi rekisteröitynyt perustettavaan säilyttäjärekisteriin ja joka on tutkinut ja tunnistanut asiakkaansa, voisi ilmoittaa perittävän alennetun lähdeveron määrän niin kuin nyt voimassa olevan lainsäädännön mukaan, mutta aiemmasta poiketen rekisteröitynyt säilyttäjä olisi tällöin aina sitoutunut toimittamaan loppusaajatiedot vuosi-ilmoitusta varten ja vastaisi näiden tietojen oikeellisuudesta. Ilmoittamalla osingon maksuhetkellä alemman verokannan mukaisen veron rekisteröitynyt säilyttäjä sitoutuisi toimittamaan loppusaajatiedot. Rekisteröitymättömän säilyttäjän osalta alemman verokannan soveltaminen edellyttäisi, että loppusaajatiedot olisivat maksajan käytettävissä osingonjakohetkellä ja osingon maksaja vastaisi aina tietojen oikeellisuudesta. Rekisteröitymättömän säilyttäjän asiakkaalle verosopimuksen mukaiset edut voitaisiin myöntää myös osinkoa maksettaessa siten, että säilytysketjussa aiempaan oleva rekisteröitynyt säilyttäjä sitoutuisi toimittamaan vaadittavat tiedot ja samalla vastaamaan myös näiden tietojen oikeellisuudesta. Verohallinto saisi tällöin kattavasti tietoja hallintarekisteröidyistä osakkeista osinkoa saavista henkilöistä.

3.2.2 Suomessa asuvalle henkilölle 50 prosentin ennakonpidätys eräissä tilanteissa

Ennakkoperintälakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta olisi toimitettava 50 prosentin ennakonpidätys, mikäli maksajalla ei ole osingon saajan tietoja ja maksaja tai säilyttäjä tietää, että osingon saaja on Suomessa yleisesti verovelvollinen. Lisäksi edellytettäisiin, että rekisteröitynyt säilyttäjä olisi aina sitoutunut toimittamaan kaikkien osingon saajien loppusaajatiedot vuosi-ilmoitusta varten, jollei sijoittaja ole kieltänyt tietojen luovuttamista. Tällöin olisi joka tapauksessa ilmoitettava vuosi-ilmoitusta varten osingon saajan asuinvaltio. Jos rekisteröityneellä säilyttäjällä ei ole tietoa siitä, että osingon saaja on Suomessa yleisesti verovelvollinen henkilö, eikä henkilö salli loppusaajatietojen lähettämistä, osingosta olisi perittävä 35 prosentin lähdevero nykyisen 30 prosentin sijasta. Samoin tulisi menetellä, jos rekisteröityneellä säilyttäjällä ei ole loppusaajatietoja osingon maksuhetkellä. Tämän säännöksen tarkoitus olisi kannustaa sellaista henkilöä, jonka asuinvaltion kanssa Suomella ei ole verosopimusta, sallimaan loppusaajatietojen-

sa toimittaminen Verohallinnolle, jolloin perittävä lähdevero alenisi 35 prosentista 30 prosenttiin. Jos loppusaajatiedot toimitetaan, osingon saajaan voitaisiin soveltaa lähdeverolain 7 §:n 1 momentin säännöksiä.

3.2.3 Säilyttäjärekisteri

Lisäksi ehdotetaan, että hallintarekisteröityjen osakkeiden säilyttäjien olisi rekisteröidyttävä perustettavaan säilyttäjärekisteriin. Muutos aiempaan ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisteriin ei olisi pelkästään tekninen, vaan rekisteröityneen säilyttäjän oikeudet ja velvollisuudet muuttuisivat olennaisesti. Rekisteröinti olisi säilyttäjän yksiselitteinen tahdonilmaisu sitoutumisesta noudattamaan rekisteröityneelle säilyttäjälle asetettuja velvollisuuksia ja samalla se saisi eräitä oikeuksia. Tästä syystä edellytetään, että myös ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisterissä jo olevat säilyttäjät joutuvat rekisteröitymään säilyttäjärekisteriin. Rekisteröinti nykyiseen ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisteriin päättyisi, kun siihen kuulumisella ei olisi enää oikeusvaikutuksia. Verohallinnon ylläpitämässä ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisterissä on lähes 200 säilyttäjää. Käytännössä Verohallinnon olisi tarkoituksenmukaista lähestyä lain muutosten hyväksymisen jälkeen nyt rekisteriin merkittyjä säilyttäjiä kertomalla tehdyistä muutoksista ja niiden vaikutuksista säilyttäjiin ja esittää niille rekisteröitymistä säilyttäjärekisteriin. Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan uuteen säilyttäjärekisteriin voisi rekisteröityä kuusi kuukautta ennen lain soveltamisen aloittamista.

Ehdotuksen mukaan hallintarekisteröidyille osakkeille maksetun osingon loppusaajaa koskevan tiedon toimittaisi sijoittajaa lähinnä oleva säilyttäjärekisteriin rekisteröitynyt säilyttäjä. Rekisteröitynyt säilyttäjä voisi ottaa välitettäväkseen rekisteröitymättömän säilyttäjän asiakkaan tiedot osingon maksuhetkellä samalla tavalla kuin oman asiakkaansa tiedot. Tämä vastaisi OECD:n TRACE-mallin mukaista Contractual Intermediary -järjestelyä. Tällöin rekisteröitynyt säilyttäjä sitoutuisi toimittamaan tämän osingon saajan loppusaajatiedot vuosi-ilmoitusta varten, ottaisi vastuun tietojen oikeellisuudesta ja joutuisi varmistamaan, että sillä on tarvittaessa käytettävissä Verohallinnon tarvitsemat muut tiedot. Jos rekisteröitynyt säilyttäjä välittää osingon maksuhetkellä rekisteröitymättömän säilyttäjän antamia osingon saajan tietoja alennetusta verokannasta, sen katsotaan ottaneen vastatakseen näiden tietojen oikeellisuudesta.

Rekisteröityneen säilyttäjän olisi aina huolellisesti tutkittava ja tunnistettava asiakkaansa ja selvitettävä tämän verotuksellinen asuinvaltio ja asianomaisen verosopimuksen soveltamisen edellytykset. Tällainen selvittäminen voisi tapahtua myös osingon saajan itse antaman ilmoituksen perusteella (Investors Self-Declaration - ISD), jos se on riittävän luotettavasti dokumentoitu ja johdonmukainen säilyttäjän hallussa olevien muiden osingon saajaa koskevien tietojen kanssa ja siitä selviävät Verohallinnon tarvitsemat tiedot. OECD:n TRACE-mallissa olevaa itse annettua ilmoitusta, jonka taustalla ovat Irlannin ja Yhdysvaltojen käyttämät mallit, voidaan pitää hyvänä vaihtoehtona Suomen tarpeisiin.

3.2.4 Rekisteröityneen säilyttäjän vastuu

Rekisteröityneeltä säilyttäjältä saatavan tiedon oikeellisuuden parantamiseksi ehdotetaan, että rekisteröitynyt säilyttäjä vastaisi eräissä tilanteissa lähdeverosta, joka jää perimättä tai ennakonpidätyksestä, joka jää toimittamatta. Tämä koskisi tilanteita, joissa säilyttäjä on laiminlyönyt velvollisuutensa selvittää huolellisesti osingon saajan tiedot ja oikeuden alennettuun veroon tai joissa rekisteröitynyt säilyttäjä on jättänyt vuosi-ilmoitustiedot toimittamatta tai antanut ne olennaisesti puutteellisena eikä niitä kehotuksesta huolimatta ole täydennetty. Tämä vastuu verosta olisi näissä tilanteissa ensisijainen osingon maksajan vastuuseen nähden, mutta ei luonnollisestikaan poistaisi maksajan vastuuta. Osingon maksajan tulisi aina selvittää, että sitä lähinnä oleva säilyttäjä kuuluu säilyttäjärekisteriin. Rekisteröityneen säilyttäjän on myös

aina varmistettava, että sen kautta tietoja toimittava säilyttäjä kuuluu osingonjakohetkellä säilyttäjärekisteriin ja että säilyttäjä, jolle se antaa osingonjakotietoja edelleen liikkeeseenlaskijalle toimitettavaksi, kuuluu osingonjakohetkellä säilyttäjärekisteriin.

Käytännössä ehdotettu vastuun lisäys ei poikkeaisi jo olemassa olevasta säilyttäjän siviilioikeudellisesta vastuusta maksajalle. Jos säilyttäjä ei pysty luotettavasti varmistamaan osingon saajan oikeutta verosopimuksen mukaisiin etuihin, säilyttäjän olisi vapautuakseen mahdollisesta verovastuusta perittävä 35 prosentin lähdevero ja ohjattava osingon saaja hakemaan palautusta Verohallinnolta.

Jos Suomessa yleisesti verovelvollisen henkilön saamasta osinkotulosta olisi ehdotuksen mukaisesti pidätetty 50 prosentin ennakonpidätys, henkilön tulisi ilmoittaa saamansa osinko tulon maksuvuotta seuraavana vuonna veroilmoituksellaan ja selvittää osingosta toimitetun ennakonpidätyksen määrän. Tällöin hänen saamansa osinko katsottaisiin normaalisti veronalaiseksi tuloksi ja pidätetty ennakko luettaisiin hyväksi maksettuna verona.

3.2.5 Loppusaajatiedot rekisteröityneeltä säilyttäjältä vuosi-ilmoitusta varten

Koska kattavan tiedon puuttuminen hallintarekisteröidyistä osakkeista osinkoa saavista lopullisista edunsaajista on monesta syystä ongelmallista, ehdotetaan alennetun verokannan soveltamisen edellytykseksi, että tiedot kaikista hallintarekisteröidyistä osakkeista osinkoa saavista henkilöistä annetaan aina vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle.

Ehdotuksen mukaan säilyttäjän rekisteröityessä säilyttäjärekisteriin se samalla sitoutuisi antamaan tiedot vuosi-ilmoitusta varten osingonjakohetkellä välittämistään tiedoista sekä tiedot osingon loppusaajista. Kun otetaan huomioon, että yli puolesta hallintarekisteröidyistä osakkeista maksetuista osingoista säilyttäjät antavat jo nyt loppusaajatiedot osingon maksajalle edelleen vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle toimitettavaksi, ei tätä menettelyä ole aiheellista muuttaa. Sen sijaan ehdotetaan rekisteröityneelle säilyttäjälle vaihtoehtoisia mahdollisuutta antaa tiedot suoraan Verohallinnolle. Rekisteröityneen säilyttäjän olisi siis annettava tiedot joko liikkeeseenlaskijalle tai suoraan Verohallinnolle.

Ehdotuksen mukaan rekisteröityneen säilyttäjän olisi ilmoitettava kaikkien niiden osingon saajien loppusaajatiedot, joista se ottaa vastuun eli sekä sen suoraan asiakassuhteessa olevista osingon saajista että siihen sopimussuhteessa olevan rekisteröitymättömän säilyttäjän asiakkaista (*osingon saajien loppusaajatiedot*). Lisäksi säilyttäjän tulisi ilmoittaa niiden rekisteröityneiden säilyttäjien yksilöintitiedot, joiden osingonmaksutietoja se on osingon maksuhetkellä välittänyt sekä sen rekisteröityneen säilyttäjän yksilöintitiedot, jolle edellä mainitut osingonmaksutiedot on ketjussa välitetty edelleen tilinhoitajalle tai liikkeeseenlaskijalle ilmoitettavaksi (*osingon maksuhetken välitystiedot*). Osingon maksuhetken välitystietoihin tulisi sisältyä välitetyt tiedot osakkeiden määrästä ja niistä perittävistä veroista. Osingon saajien loppusaajatiedoissa tulisi olla osingon saajan tunnistetiedot kuten nimi, syntymäaika, verotunniste asuinvaltiossa, jos sellaisia myönnetään, sekä oikeushenkilöiden oikeudellinen muoto. Lisäksi tulisi ilmoittaa verotuksellinen asuinvaltio ja kotiosoite sekä muut vastaavat Verohallinnon määrittämät tiedot. Verohallinto voisi päätöksellään rajoittaa ilmoitusvelvollisuutta, jos siihen on aihetta.

Ilmoitus olisi annettava sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen Verohallinnon myöhemmin vahvistamassa muodossa. Ilmoituksen ja sen sisällön tulisi mahdollisimman hyvin sopia yhteen rajat ylittävässä osakkeiden säilytyksessä noudatettujen käytäntöjen kanssa sekä ottaa huomioon kansainvälinen kehitys OECD:ssä (mukaan lukien TRACE-malli) ilman, että verotuksen oikeellisuus vaarantuisi tai että tietojen käytettävyys heikkenisi.

Useamman vaihtoehtoisen menettelytavan käyttäminen vuosi-ilmoitusta annettaessa voi olla ongelmallista tietojen täsmäytyksen kannalta. Toisaalta Verohallinnon kannalta ei pitäisi olla eroa sillä, tuleeko tieto suoraan säilyttäjältä vai maksajalta, jos se annetaan sähköistä tiedon-siirtomenetelmää käyttäen samassa muodossa. Maksajan olisi vuosi-ilmoituksessaan yksilöi-tävä rekisteröityneet säilyttäjät ja tiedot, joista se vastaa. Verohallinto voisi täsmäyttää tiedot ja koostaa sähköisessä muodossa saaduista tiedoista listauksen loppusaajista ja tiedonkulusta.

Periaatteessa osingon maksaja olisi edelleen vastuussa perimättä jääneestä lähdeverosta, mutta tätä vastuuta pienentäisi olennaisesti rekisteröityneen säilyttäjän vastuu, koska mahdollinen virhe, jonka johdosta veroa jäisi perimättä, tapahtuu yleensä säilytysketjussa, jolloin vastuu olisi pääosin rekisteröityneellä säilyttäjällä.

3.2.6 Ehdotetut muutokset käytännössä

Ehdotuksen mukaan, jos hallintarekisteröidyistä osakkeista saaduista osingoista halutaan mak-settaessa soveltaa verosopimuksen alemmaa verokantaa, loppusaajatiedot on toimitettava Ve-rohallinnolle. Osingon maksuhetkellä voitaisiin edelleenkin toimia ketjusta rekisteröityneeltä säilyttäjältä tulevan veromaan ja -prosentin mukaan. Koska rekisteröitynyt säilyttäjä olisi ensi-sijaisesti vastuussa laiminlyöntinsä johdosta aiheutuneesta lähdeveron alipidätyksestä, sen voidaan katsoa lisäävän luottamusta rekisteröityneen säilyttäjän toimittamiin osingonmaksu-tietoihin.

Jos rekisteröityneellä säilyttäjällä ei ole osingon maksuhetkellä käytettävissä osingon saajan veromaatietoja, ehdotuksen mukaan tällöin olisi perittävä 35 prosentin lähdevero. Tämän tar-koituksena on kannustaa myös verosopimuksettomassa valtiossa asuvaa sijoittajaa sallimaan loppusaajatietojensa antamisen. Samalla se kohdistuisi myös osingonjakohetkellä osakkeita ostaneisiin henkilöihin, joiden osakekauppojen selvitys ei ole valmistunut osingon maksuhet-kellä eivätkä loppusaajatiedot ole säilyttäjän käytettävissä. Näiden oikaisemiseen oikeamää-räiseksi selvitysten saavuttua on jo nyt olemassa menettelytavat, eikä niihin ehdoteta muutok-sia.

3.2.7 Tietosuoja

Henkilötietojen suojasta säädetään Euroopan unionin primaarioikeudessa, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 artiklassa. Artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Artiklan 2 kohdan mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto anta-vat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen luonnollisten henkilöiden suojaa koskevat säännöt, jotka koskevat unionin toimielinten, elinten ja laitosten sekä jäsenvaltioiden silloin, kun viimeksi mainitut toteuttavat unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, suo-rittamaa henkilötietojen käsittelyä, sekä säännöt, jotka koskevat näiden tietojen vapaata liik-kuvuutta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta, jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus* (General Data Protection Regu-lation, GDPR) tuli voimaan 24 päivänä toukokuuta 2016, ja sen soveltaminen alkoi 25 päivänä toukokuuta 2018. Yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan kyseisestä päivämäärästä lähtien kai-kissa EU:n jäsenmaissa. Tietosuoja-asetuksella kumotaan vuonna 1995 annettu henkilötietodi-rectiivi. Yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkeen henkilötietojen käsit-telyyn. Sovellettavaksi voi lisäksi tulla ehdotettu tietosuojalaki tai kansallinen erityislainsää-däntö.

Yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisala on laaja ja sitä sovelletaan henkilötietojen käsitteelyyn, joka on kokonaan tai osittain automaattista. Jos henkilötietoja käsitellään muussa kuin automaattisessa muodossa, ratkaisevaa asetuksen soveltamisen kannalta on se, muodostuuko tiedoista rekisteri, — tai onko niistä tarkoitus muodostaa rekisteri tai sen osa. Asetusta sovelletaan yksityisellä ja julkisella sektorilla.

Keskeisiä henkilötietojen käsittelyä koskevia periaatteita ovat käyttötarkoitussidonnaisuus; tietojen minimoinnin periaate; täsmällisyys, lainmukaisuuden, kohtuullisuuden ja läpinäkyvyyden periaate; säilytyksen rajoittaminen sekä eheys ja luottamuksellisuus. Käyttötarkoitussidonnaisuudella tarkoitetaan sitä, että henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja lailista tarkoitusta varten, eikä henkilötietoja saa käsitellä myöhemmin näiden käyttötarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Tietojen minimointia koskevan periaatteen mukaan kerättävien henkilötietojen tulee olla asianmukaisia, olennaisia ja tarpeellisia niiden käsittelytarkoituksen kannalta. Henkilötietoja ei siten voi kerätä esimerkiksi ainoastaan siltä varalta, että niiden käyttö voisi myöhemmin osoittautua hyödylliseksi. Tietojen täsmällisyyttä koskeva periaate tarkoittaa, että rekisterinpitäjän on huolehdittava tietojen täsmällisyydestä. Epätarkat ja virheelliset tiedot on oikaistava tai poistettava viipymättä.

Henkilötietojen käsittelylle tulee olla oikeudellinen perusta. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta säädetään tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa. Henkilötietojen käsittely on mahdollista rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi ja yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Julkisen sektorin henkilötietojen käsittelyn tulisi lähtökohtaisesti perustua näihin käsittelyn oikeusperusteisiin.

Henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan henkilötietojen käsittely on sallittua rekisteröidyn yksiselitteisesti antamalla suostumuksella. Tämä vastaa yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, jonka mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa on lisäksi täsmennetty, että suostumus voidaan antaa yhtä tai useampaa erityistä tarkoitusta varten. Suostumuksen määritelmää koskevan 4 artiklan 11 kohdassa suostumukselta edellytetään yksiselitteisyyttä. Lisäksi tietosuoja-asetuksen 7 artiklassa säädetään suostumuksen edellytyksistä. Nykyisin henkilötietolaissa ei ole vastaavia säännöksiä suostumuksen edellytyksistä.

Esitys ei muuta tietosuoja-säännösten kannalta olemassa olevaa tilannetta. Myöskään yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantulo ei muuta tilannetta esityksen kannalta. Verotusmenettelylain 15 §:n mukaan jokaisen on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot maksamistaan tai välittämistään rahanarvoisista suorituksista, niiden oikaisuista, saajista ja suoritusten perusteista. Lisäksi voimassa olevasta lähdeverolain 30 prosentin verokannasta poikkeaminen edellyttää osingon saajan loppusaajatietojen antamista aina säilyttäjälle ja useimmissa tapauksissa myös Verohallinnolle. Siltä osin kuin tietoja ei ole ollut velvollisuus antaa vuosi-ilmoituksella, maksajalla on ollut pyydettyä velvollisuus antaa Verohallinnolle sen tarvitsemat tiedot. Jos verovelvollinen ei ole sallinut tietojensa välittämistä Verohallinnolle, sille ei ole myönnetty verosopimusetuuksia.

Osingon maksajalla on velvollisuus selvittää osingon maksuhetkellä tarvittavat tiedot. Maksaja on hallintarekisteröintiin kuuluvan säilytysketjun luonteen vuoksi käytännössä siirtänyt selvitysvelvollisuuden sijoittajaa lähinnä olevalle säilyttäjälle, koska ainoastaan tällä on mahdollista hankkia tarvittavat tiedot. Ketjussa sijoittajaa lähinnä oleva säilyttäjä on asuinvaltionsa kansallisen lainsäädännön perusteella selvittänyt asiakkaansa henkilöllisyyden ja verotuksellisen asuinvaltion sekä pyytänyt asiakkaaltaan suostumuksen tietojen toimittamiseksi osingon lähdevaltion veroviranomaisille sekä selvittänyt tiedon käyttötarkoituksen. Sijoittaja on myös voinut kieltää tietojen toimittamisen. Tällöin sijoittajalla on oikeus hakea liikaa perityn lähde-

veron palautusta Verohallinnolta. Myös tällöin edellytetään, että hakija esittää selvityksen oikeudestaan haettavaan etuun.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaisesti tiedoista säädetään lailla. Tiedot tarvitaan Suomessa verotuksen oikeellisuuden varmistamiseksi ja siinä laajuudessa, että osinkoetuuden omistaja ja hänen asuinvaltionsa pystytään luotettavasti tunnistamaan. Lainsäädännöstä tai verosopimuksesta johtuvaa yleistä verokantaa alittavaa veroetua ei voida myöntää tuntemattomaksi jäävälle henkilölle. Näitä tietoja tarvitaan myös viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon, jolloin tietojen käyttöperusteena on myös sijoittajan asuinvaltion verotuksen oikeellisuuden valvonta. Lisäksi tietoja tarvitaan lähdeveron palautusten oikeellisuuden valvontaan. Tämän tarpeellisuus on lisääntynyt viime vuosina huomattavasti, koska lähdeveron palautushakemuksilla tehtyjen onnistuneiden petosten määrä on kasvanut huomattavasti. Vaadittavat tiedot ovat siten täysin oikeassa suhteessa niiden merkitykseen verotuksen oikeellisuuden valvonnan kannalta. Lisäksi Verohallinnon kannalta on hyvin tärkeää, että tiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä ja että epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksen tavoitteena on lisätä verotuksen oikeellisuutta ja yhdenmukaistaa osinkojen verotusjärjestelmää kansainvälisiä suosituksia vastaavaksi. Esityksellä ei katsota olevan vaikutusta osinkojen veroasteisiin nykytilanteeseen verrattuna siltä osin kuin vero on peritty oikein ja tiedot osingon saajista on annettu. Näin ollen muutoksella ei olisi myöskään vaikutusta niiden sijoittajien verotukseen, jotka sijoittavat suomalaisiin julkisesti noteerattuihin yhtiöihin.

Taulukko 1: Hallintarekisteröidyille osakkeille maksetut osingot ja perityt lähdeverot Verohallinnolle saapuneiden vuosi-ilmoitusten mukaan eriteltynä lajikoodien perusteella, milj. euroa.

2017	Brutto-osinko	%	Lähdevero
Vero alle 15 %	2 012	52	44
Yksinkertaistettu menettely	1 631	42	315
Maksajan oikaisu ja palautus	214	6	10
Yhteensä	3 857	100	369
2016	Brutto-osinko	%	Lähdevero
Vero alle 15 %	1 856	47	37
Yksinkertaistettu menettely	1 516	39	303
Maksajan oikaisu ja palautus	555	14	11
Yhteensä	3 928	100	352
2015	Brutto-osinko	%	Lähdevero
Vero alle 15 %	1 426	51	22
Yksinkertaistettu menettely	1 250	45	235

HE 282/2018 vp

Maksajan oikaisu ja palautus	122	4	8
Yhteensä	2 798	100	266
2014	Brutto-osinko	%	Lähdevero
Vero alle 15 %	1 355	44	23
Yksinkertaistettu menettely	1 664	54	302
Maksajan oikaisu ja palautus	71	2	6
Yhteensä	3 090	100	331

Vuonna 2017 maksettiin hallintarekisteröidyille osakkeille osinkoa noin 3,9 miljardia euroa. Näistä 1,6 miljardia euroa maksettiin soveltaen yksinkertaistettua menettelyä, mikä tuotti lähdeveroa 315 miljoonaa euroa. Vuosina 2016, 2015 ja 2014 yksinkertaistettua menettelyä sovellettiin vastaavasti noin 1,5, 1,3 ja 1,7 miljardin euron osinkojen maksuun, joista maksettiin lähdeveroa 303, 235 ja 302 miljoonaa euroa. Alle puolelle hallintarekisteröidyistä osakkeista maksetaan osinkoa yksinkertaistettua menettelyä noudattaen. Näistä osingon saajista ei anneta automaattisesti yksilöityjä tietoja, vaan Verohallinto voi yksittäistapauksessa pyytää niitä. Kaikista lähdeveronalaisista osingoista näitä on ollut noin 13—18 prosenttia vuosina 2014—2017.

Taulukko 2: Hallintarekisteröidyille osakkeille maksetut osingot ja perityt lähdeverot Verohallinnolle saapuneiden vuosi-ilmoitusten mukaan.

Verovuosi	Maksetut osingot, milj. euroa	Lähdeverot, milj. euroa
2017	3 857	369
2016	3 928	352
2015	2 798	266
2014	3 090	331

Taulukko 3: Osingot, joihin on sovellettu yksinkertaistettua menettelyä.

Verovuosi	Maksetut osingot, milj. euroa	Lähdeverot, milj. euroa	Osuus kaikista hallintarekisteröidyistä osakkeista, %
2017	1 631	315	42
2016	1 516	304	39
2015	1 250	235	45
2014	1 664	302	54

Esitys edellyttää mahdollisesti muutoksia liikkeeseenlaskijoiden ja erityisesti ulkomaisten säilyttäjäiden sähköisiin järjestelmiin. Koska finanssilitietojen automaattisesta vaihtamisesta (FATCA ja CRS) johtuneet velvollisuudet edellyttävät jo finanssilaitoksilta asiakkaitensa tutkimista ja tunnistamista sekä näiden tietojen toimittamista sähköisessä muodossa asuinvaltion-

sa veroviranomaisille, asiakastietojen sähköisen toimittamisen ei voida katsoa aiheuttavan mainittavia lisäkustannuksia. Lisäksi jo nyt toimijoiden tulee välittää yksityiskohtaiset tiedot niistä osingon saajista, joilta peritään verosopimuksen nojalla alle 15 prosentin lähdevero, joten muutos koskee vain niitä osingon saajia, joiden verosopimuksen mukainen veroprosentti on 15 tai enemmän. Niidenkin osalta osingon maksajan on pystyttävä Verohallinnon pyynnöstä toimittamaan loppusaajatiedot.

Tässä yhteydessä on tärkeää huomata, että hallintarekisteröidyille osakkeille maksetuista osingoista yli puolesta toimitetaan nyt jo loppusaajatiedot. Tätä menettelyä soveltavilla säilyttäjillä on myös iso osa niistä asiakkaista, joihin sovelletaan yksinkertaistettua menettelyä. Näille säilyttäjille muutos ei ole suuri eikä aiheuta mainittavia lisätoimenpiteitä. Menettelyn yhdenmukaistaminen voi myös joissain tapauksissa vähentää tällaiselle säilyttäjälle aiheutuvia kustannuksia. Yleensä useamman järjestelmän soveltaminen saman asian hallinnointiin aiheuttaa tarpeettomia lisäkustannuksia. Jo käytössä olevan menettelyn laajentaminen koskemaan kaikkia suomalaisiin julkisesti noteerattuihin yhtiöihin sijoittavia asiakkaita ei siten aiheuta kohtuuttomia lisäkustannuksia yrityksille.

Suomen soveltama yksinkertaistettu menettely on kansainvälisesti poikkeuksellinen eikä ole olemassa sellaisia tutkimuksia, jotka osoittaisivat, että yksinkertaistettu menettely olisi ollut ulkomaisten sijoittajien näkökulmasta Suomeen sijoittamisen osalta ratkaisevaa merkitystä. Sijoittajan näkökulmasta merkitystä voi olla sillä, miten, milloin ja millä kustannuksilla sijoittaja saa verosopimusetuudet osingoistaan.

Ehdotettu kansainvälisten suositusten mukainen menettely on ulkomaisille toimijoille tuttu ja Suomen markkinoiden näkökulmasta merkittävimmät toimijat ovat itse olleet ehdottamassa menettelyä OECD:lle, sekä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa kehittämässä ja hyväksymässä standardia. Toimiala on myös maailmanlaajuisesti suosittelut valtioita ottamaan käyttöön hallituksen esityksessä ehdotetun vapaaehtoisen menettelyn. Ehdotuksessa sallitaan myös, että jatkossa olisi sallittua asiakkaiden tutkimisessa ja tunnistamisessa käyttää kansainvälisen standardin mukaista huolellisuusmenettelyä ja velvoitettu Verohallintoa ohjeistamaan asiassa. Ehdotuksen voidaan siten katsoa parantavan välillisesti ulkomaisten säilyttäjien oikeusvarmuutta ja lähentämään Suomen menettelyitä kansainvälisesti toimivien toimijoiden tuntemia menettelyitä. Suomen pienten reuna-aluemarkkinoiden näkökulmasta voidaan katsoa ehdotuksen näiltä osin siten vastaavan kansainvälisten markkinoiden esittämiä toiveita. Tapa, jolla tietoja ehdotetaan toimitettavaksi, on OECD:ssä kehitetty kansainvälinen standardi, jota rajat ylittävää säilytyspalvelua harjoittavat ylikansalliset pankit ja rahoituslaitokset ovat olleet ehdottamassa, kehittämässä ja hyväksymässä. Heidän voidaan katsoa olevan tietoisia siitä, mitä on kohtuullista vaatia. Lisäksi malli on heidän ymmärrettävissä, koska he ovat itse olleet tiiviisti mukana sitä suunnittelemassa. Erityisesti isoilla tilinhoitajilla tietojen käsittely- ja siirtojärjestelmät ovat pitkälle kehittyneitä, joten lisätietojen välittämisen pitäisi onnistua jo nykyisillä järjestelmillä. On mahdollista, että uudistus tulee vaikuttamaan joidenkin pienten säilyttäjien palveluntarjontaan, mutta näiden merkitys jäänee vähäiseksi, eikä ehdotuksella siten katsota olevan vaikutusta suomalaisten arvopaperimarkkinoiden kansainväliseen kilpailukykyyn.

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole vaikutusta sijoittajien oikeuteen saada verosopimusten mukaisia etuuksia saamistaan suomalaisista osingoista eikä lakimuutoksella ole siten lopullista vaikutusta osingon saajan verotukseen eikä siten valtioiden väliseen verokilpailuun. Verokilpailun yhtenä osa-alueena on lähdeverotuksen menettelyn tehokkuus ja ajankohta, jolloin sijoittaja saa verosopimusedut. Lähdeveromenettely, jossa osingon saaja voi saada verosopimusedut maksuhetkellä, pidetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä menettelynä toisin kuin palautusmenettelyä. Suomen soveltama menettelytapa on tehokas suhteessa muihin valtioihin, jotka pääsääntöisesti soveltavat palautusmenettelyä. Esitettyjen muutosten jälkeenkin Suomen mal-

lia on pidettävä kansainvälisesti kilpailukykyisenä. Kun esitys yhdenmukaistaa menettelyjä ja lisää oikeusvarmuutta, sen voidaan myös katsoa lisäävän kiinnostusta suomalaisiin osakkeisiin.

Teknisistä muutoksista säilyttäjäille aiheutuvia kustannuksia on vaikea arvioida tarkemmin, koska säilyttäjien tekninen lähtötaso vaihtelee. Lisäksi on otettava huomioon, että nykytilanne edellyttää joka tapauksessa muutoksia eikä vertailussa ole järkevää pitää oletuksena, että mitään ei tehtäisi. Verohallinnon on valvontatehtäväänsä hoitaakseen saatava loppusaajatiedot sähköisesti standardoidussa muodossa. Tapahtui se sitten vuosi-ilmoituksella tai vuosilmoituksen antamisen jälkeen pyytämällä kaikki tiedot, niiden toimittaminen edellyttää jonkinlaisia muutoksia säilyttäjien järjestelmiin.

Suomessa asuvan osakkeenomistajan osingosta toimitettavan 50 prosentin ennakonpidätyksen on tarkoitus kannustaa sekä sijoittajia että säilyttäjiä aktiiviseen tietojen toimittamiseen. Muutoksella ei odoteta olevan suurta vaikutusta verotuottoon, vaan tällaisten tapausten määrän arvioidaan jäävän hyvin vähäisiksi.

Esityksessä ehdotetaan myös perittäväksi 35 prosentin lähdevero silloin, kun saajan yksilöntietoja ei ole rekisteröityneen säilyttäjän käytettävissä. Ehdotuksen tavoitteena on antaa henkilöille, joiden asuinvaltion kanssa ei ole voimassa verosopimusta, kannustin toimittaa tietonsa, jotta Verohallinto saisi kattavasti loppusaajatiedot. Tämä vähentäisi olennaisesti palautusmenettelyyn sisältyviä riskejä ja vähentäisi kustannuksia. Tältä osin ehdotuksella ei ole välittömiä vaikutuksia verotuottoon ja sen soveltaminen rajoittuisi ensisijaisesti niihin osingonjakohetkellä tapahtuneisiin kauppoihin, joista saajatietoja ei ole osingon maksuhetkellä käytettävissä ja oikea veroprosentti oikaistaisiin ennen kalenterivuoden päättymistä. Tällaisia osinkoja on ollut enintään 214 miljoonaa euroa vuonna 2017, 555 miljoonaa euroa vuonna 2016, 122 miljoonaa euroa vuonna 2015 ja 71 miljoonaa euroa vuonna 2014. Näihin lukuihin sisältyvät myös muut maksuvuoden aikaiset oikaisut, kuten ulkomaisen yhteisön rinnastamiset suomalaisen verosta vapautettuun yhteisöön.

Mahdollista on, että tietoja on jäänyt aiemmin merkittävästi selvittämättä ja osingon saajilla ei olekaan oikeutta verosopimuksen mukaisiin etuuksiin, jolloin esityksellä voi olla verotuloja lisäävä vaikutus. Vaikutuksen suuruutta on kuitenkin vaikea arvioida etukäteen.

Jos yksinkertaistettua menettelyä olisi virheellisesti sovellettu osaan loppusaajista, niin virheprosentin vaihdeltaessa 5—20 prosentin välillä, veromenetykset olisivat vaihdelleet noin 9 miljoonasta eurosta 50 miljoonaan euroon. Laskelmassa veroprosenttina on käytetty 30 prosenttia virheellisen 15 prosentin sijasta.

Taulukko 4: Perimättä jäänyt lähdevero (miljoonaa euroa) ko. virhe-%:lla laskettuna.

Vuosi	Osinko	5 %	10 %	15 %	20 %
2017	1 631	12,2	24,5	36,7	48,9
2016	1 516	11,4	22,7	34,1	45,5
2015	1 250	9,4	18,8	28,1	37,5
2014	1 664	12,5	25,0	37,4	49,9

Ehdotuksen tavoitteena on kannustaa yrityksiä mahdollisimman oikea-aikaiseen ja pitkälle automatisoituun lähdeveron perintään. Tällä pyritään vähentämään jälkikäteen tehtäviä oikaisuja

ja palautushakemuksia, jotka aiheuttavat hallinnollista työtä Verohallinnolle, liikkeeseenlaskijoille tai tilinhoitajille, säilyttäjille ja osingon saajille. Nykyisessä menettelyssä Verohallinto joutuu pyytämään tietoja valvontaa ja verotuksen oikeellisuutta varten jälkikäteen, mikä on usein hankalaa ja tiedot ovat puutteellisia. Tämä aiheuttaa työtä ja siten kustannuksia kaikille tiedonvälityksen osapuolille. Systemaattinen, automatisoitu ja säännönmukainen loppusaaajatietojen välittäminen on kaikille osapuolille edullisempi vaihtoehto kuin asioiden satunnaisesti jälkeinpäin tapahtuva selvittäminen.

Verohallinnon käsityksen mukaan ehdotetut muutokset aiheuttaisivat sille lisätoita sekä toteutusvaiheessa että käyttöönoton jälkeen. Merkittävimmät toteutusvaiheen kustannukset johtuvat tietojärjestelmämuutoksista. Muutos edellyttäisi tietojärjestelmä- ja tietuemuutoksia, mukaan lukien uuden niin sanotun Trace XML -skeeman toteuttamisen, nykyisen ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisterin uudistamisen säilyttäjärekisteriksi ja eräitä muita muutoksia Verohallinnon tietojärjestelmiin. Lisäksi näiden ylläpidosta aiheutuisi kustannuksia. Verohallinto on arvioinut ulkopuolisten ostopalveluiden kustannuksiksi 500 000—1 000 000 euroa. Lisäksi muutoksen toteutus vaatii Verohallinnon IT-työntekijöiltä vuosina 2018—2020 vuosittain noin 2—3 henkilötyövuoden työmäärän. Kustannuksiin vaikuttaisi muutosten ajallinen ja sisällöllinen toteuttaminen osana Verohallinnon tietojärjestelmien kokonaisuudistusta. Järjestelmien ylläpidosta myöhemmin aiheutuvia kustannuksia ei ole tässä vaiheessa arvioitu. Ehdotetut muutokset edellyttäisivät Verohallinnolta myös varsin mittavaa uutta sisäistä ja ulkoista ohjeistusta, jos käyttöön otettaisiin kansainvälisten suositusten mukaiset asiakkaiden tutkimis- ja tunnistamismenettelyt. Lisätyötä aiheuttaisivat esimerkiksi vuosivalvontaan ja palautusmenettelyyn liittyvien uusien työmenetelmien suunnittelu ja käyttöönotto sekä uuden säilyttäjärekisterin hallinnointi. Verohallinnon arvion mukaan lakimuutoksesta johtuva lisätyömäärä toteutusvaiheessa olisi näiltä osin vuosina 2018—2020 noin 3—5 henkilötyövuotta vuosittain.

Verohallinto on arvioinut, että lain soveltamisen ensimmäisinä vuosina palautushakemusten määrä kasvaa ainakin tilapäisesti osingon maksajalle asetetun nykyistä korostetumman huolellisuusvaatimuksen ja selkeämmin säännellyn verovastuun johdosta. Verohallinnon arvion mukaan ensimmäisenä kahtena soveltamisvuonna palautushakemusten käsittelyyn tarvittava lisäresurssi olisi 5—7 henkilötyövuotta. Arviossa on lähdetty siitä, että palautushakemusten määrä tulee olemaan 2—3-kertainen nykyiseen verrattuna.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Muutokset parantavat lähdeverotuksen oikeellisuutta ja varmistavat, että hallintarekisteröidyistä osakkeista saaduista osingoista peritään säädetty vero. Samalla mahdollistetaan se, että Verohallinto saa mahdollisimman kattavat tiedot hallintarekisteröidyistä osakkeista osinkoa saavista lopullisista edunsaajista. Tämän johdosta Verohallinto pystyy vastaamaan entistä paremmin myös muiden viranomaisten tietopyyntöihin.

Loppusaaajatietojen kattavuuden paraneminen helpottaa lähdeveron palautushakemusten käsittelyä ja lisää tehtävien päätösten oikeellisuutta. Saatavia asuinvaltiotietoja on tarkoitus vaihtaa muiden sopimusvaltioiden kanssa. Tämä mahdollistaa palautteen saamisen toisesta verosopimusvaltiosta tilanteissa, joissa säilyttäjä on ilmoittanut virheellisen asuinvaltiotiedon. Tämä lisää finanssilaitosten huolellisuutta ja myös finanssilitietojen vaihtamisen luotettavuutta.

Osinkojen saajatietojen kattavuuden parantuminen antaa lisää mahdollisuuksia vastata kansainvälisen sopimuksen tai direktiivin perusteella ulkomaisesta verohallinnosta tuleviin verotusta koskeviin tietopyyntöihin.

4.3 Vaikutukset eri toimijoihin osinkoa jaettaessa

4.3.1 Maksaja eli liikkeeseenlaskija

Ehdotuksessa täsmennetään maksajan eli liikkeeseenlaskijan verovastuuta, mutta samalla rekisteröitynyt säilyttäjä tulisi ensisijaisesti vastaamaan verosta, joten liikkeeseenlaskijan vastuu kevenisi selkeästi. Koska tieto perittävän lähdeveron prosentista tulee osingon maksuhetkellä rekisteröityneeltä säilyttäjältä, on kohtuullista, että rekisteröitynyt säilyttäjä on näissä tilanteissa ensisijaisesti vastuussa omista laiminlyönneistään. Maksajalla on vähäiset mahdollisuudet vaikuttaa näissä tilanteissa veron perimisen oikeellisuuteen.

Jos tieto alennetusta verokannasta tulee maksajalle rekisteröitymättömältä säilyttäjältä, maksaja on yksin vastuussa verotuksen oikeellisuudesta. Tällöin maksajan on syytä varmistaa, että sillä on loppusaajatiedot käytettävissä, koska ne tulee antaa vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle.

4.3.2 Tilinhoitaja

Tilinhoitajalla tarkoitetaan arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa (348/2017) tarkoitettua tilinhoitajaa.

Esitys ei käytännössä aiheuta muutosta tilinhoitajan tehtäviin, vaan tilinhoitaja voi edelleen toimia kuten yksinkertaistettua menettelyä soveltaessaan. Tilinhoitajaa lähinnä olevalta rekisteröityneeltä säilyttäjältä tulee osingonjakohetkellä säilytysketjua pitkin tieto osakkeiden määrästä, maksettavasta netto-osingosta sekä valtiosta, jossa lopullisen osingon saajan kotipaikka on. Suomalaiset tilinhoitajat ja palveluntarjoajat ovat usein käytännössä hoitaneet sivullisen asemassa palveluntarjoajana osinkoa maksaneen yhtiön puolesta sen lähdeverotukseen liittyneet velvoitteet. Kyse on ollut tilinhoitajan liiketoiminnasta, josta ne ovat laskuttaneet palkkion. Jatkossa, mikäli ulkomainen säilyttäjä rekisteröityy, voi se asioida suoraan Verohallinnon kanssa eikä sen tarvitse käyttää suomalaisia palveluntarjoajia esimerkiksi vuosi-ilmoituksen antamiseen. Lisäksi jatkossa myös suomalaiset säilyttäjät voivat rekisteröityä ja ottaa verovastuun välittämiensä osinkojen osalta. Muutoksen voidaan arvioida lisäävän kilpailua, josta tehokkaasti toimiva tilinhoitaja tai muu palveluntarjoaja voi hyötyä sijoittajan ja osinkoa maksaneen yhtiön lisäksi. Lausuntojen perusteella voidaan arvioida, että suomalaiset tilinhoitajat ja palveluntarjoajat kokevat negatiivisena ulkomaisten toimijoiden suoran asioinnin mahdollisuuden ja verovastuun siirtymisen osinkoa jakaneelta yhtiöltä osin rekisteriin merkitylle säilyttäjälle.

4.3.3 Säilyttäjä

Säilyttäjällä tarkoitetaan yhteisöä, jolla on sijoituspalvelulain (747/2012), arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain, arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) tai arvopaperitileistä annetun lain (750/2012) nojalla oikeus harjoittaa säilytystoimintaa eli sopimukseen perustuvaa arvopaperien hallintaa asiakkaan lukuun taikka lakia sovellettaessa ulkomaista vastaavaa toimintaa harjoittavaa yhteisöä. Säilyttäjiä voivat olla esimerkiksi luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset ja arvopaperikeskus.

Säilyttäjä on jatkossakin tärkeä toimija varmistettaessa lähdeveron oikeamääräistä perintää. Voidakseen toimia täysimääräisesti, säilyttäjän tulee rekisteröityä säilyttäjärekisteriin. Säilyttäjän on jo voimassa olevan lain mukaan tutkittava ja tunnistettava asiakkaansa sekä selvitettävä, että Suomen ja kyseisen valtion välisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä sovelletaan osingon saajaan. Yksinkertaistetussa

menettelyssä osingonjakohetkellä rekisteröityneen säilyttäjän on ilmoitettava liikkeeseenlaskijalle tai tämän tilinhoitajalle tieto osakkeiden määrästä, maksettavasta netto-osingosta sekä valtio, jossa lopullisella osingon saajalla on kotipaikka. Ehdotuksen mukaan näin voidaan jatkossakin menetellä.

Esityksen mukaan, jos säilyttäjällä ei ole osingon saajan tietoja, sen tulee ilmoittaa perittäväksi 35 prosentin lähdevero. Jos säilyttäjä tietää, että saaja on Suomessa asuva henkilö, sen tulee ilmoittaa, että maksajan on toimitettava 50 prosentin ennakonpidätys. Jos säilyttäjä on tutkinut ja tunnistanut asiakkaansa ja tietää, että verosopimusta voidaan soveltaa, hän voi osingon maksuhetkellä ilmoittaa maksajalle verosopimuksen mukaan sovellettavan verokannan taikka lähdeverolain mukaisen 30 prosentin veron perittäväksi.

Uutena vaatimuksena edellytetään myös, että rekisteröitynyt säilyttäjä varmistaa aina, että tieto tulee ketjussa toiselta rekisteröityneeltä säilyttäjältä. Jokainen rekisteröitynyt säilyttäjä ilmoittaa asiakkaanaan olevan osingon saajan tiedot vuosi-ilmoitusta varten joko suoraan Verohallinnolle tai liikkeeseenlaskijalle, joka toimittaa tiedot edelleen Verohallinnolle.

Rekisteröityneelle säilyttäjälle ehdotetaan myös vastuuta lähdeverosta, joka jää perimättä tai ennakonpidätyksestä, joka jää toimittamatta. Vastuu koskisi ainoastaan niitä nimenomaisia tilanteita, joissa säilyttäjä on laiminlyönyt velvollisuutensa selvittää huolellisesti osingon saajan tiedot ja tämän oikeuden alennettuun veroon, taikka joissa säilyttäjä on jättänyt vuosi-ilmoitustiedot toimittamatta tai antanut ne olennaisesti puutteellisena eikä niitä kehotuksesta huolimatta ole täydennetty.

Säilytysketjussa ensimmäisenä oleva ulkomainen säilyttäjä, joka on yksinkertaistettua menettelyä soveltaessaan vaatinut loppusaajatiedot säilytysketjun muilta säilyttäjiltä, voi toimia edelleen samalla tavalla ja jättää rekisteröitymättä. Tällöin sen pitää vain toimittaa maksajalle (käytännössä tilinhoitajapankille) loppusaajatiedot ja sen asiakkaat voivat saada verosopimusetuudet osinkoa maksettaessa. Osingon maksaja on tällöin velvollinen antamaan loppusaajatiedot omalla vuosi-ilmoituksellaan. Menettely olisi silloin täysin yhdenmukainen nykyisen menettelyn kanssa silloin kun osingon saajien verosopimuksen mukainen verokanta on alle 15 prosenttia.

Lisäksi säilyttäjät voivat halutessaan toimia lähdeverolain pääsäännön mukaisesti, jolloin tiedot ilmoitetaan maksajalle, joka vuorostaan ilmoittaa ne vuosi-ilmoituksella. Säilyttäjien valinnanvapautta voidaan pitää kansainvälisen kilpailukyvyyn näkökulmasta perusteltuna.

4.3.4 Osakkeenomistaja

Voimassa olevan lain mukaan myös yksinkertaistettua menettelyä sovellettaessa säilyttäjän on tutkittava ja tunnistettava asiakkaansa, joten osakkeenomistajan on annettava yksilöintitietonsa säilyttäjälle ja tiedot on pyynnöstä toimitettava Verohallinnolle. Ehdotettu lakimuutos ei siten vaikuta sijoittajan omaan tiedonantovelvollisuuteen eikä siihen, toimitetaanko tiedot Suomen Verohallinnolle. Esityksellä ei siten ole olennaisia vaikutuksia osingon saajiin silloin, kun osakkeiden säilyttäjä on voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti tutkinut ja tunnistanut asiakkaansa ja varmistanut huolellisesti, että verosopimusta voidaan soveltaa maksettuihin osinkoihin. Jos osinkoihin on aiemmin sovellettu yksinkertaistettua menettelyä, osingon saajan loppusaajatiedot on suurelta osin annettu osingonjaon yhteydessä säilytysketjussa ensimmäiselle ulkomaiselle säilyttäjälle.

On täysin odotettavissa, että kaikki säilyttäjät eivät muutosehdotuksen johdosta pysty heti huolehtimaan siitä, että heidän asiakkaansa saavat verosopimusetuudet maksettaessa. Heidän

käytettävissään on edelleen mahdollisuus antaa tiedot maksajalle ennen maksuvuoden päättämistä tehtävää itseoikaisua varten. Näin toimitaan myös niiden osakkeiden osalta, joissa omistus on vaihtunut lähellä osingon täsmäytyspäivää. Muutosehdotuksen johdosta palautusmenettelyyn ainoana keinona ohjautuvien osakkeenomistajien määrä ei pelkästään tästä syystä voi olla kovin suuri. Rekisteröityneen säilyttäjän vastuun laajeneminen saattaa johtaa siihen, että osassa tilanteista säilyttäjä ohjaa aikaisempaa herkemmin osakkeenomistajan palautusmenettelyyn, mikä on kuitenkin toivottavaa, koska Verohallinnon on aiheellista tutkia asiat, joita säilyttäjä pitää epäselvinä.

Koska Verohallinto tulee saamaan loppusaaajatietoja olennaisesti laajemmin, se tulee tehostamaan myös palautusmenettelyä. Verosopimuksen mukaiset etuudet voidaan saada palautusmenettelyn kautta nopeammin ja tehokkaammin, koska Verohallinto voi useassa tapauksessa varmistaa vuosi-ilmoitustiedoista hakijalle maksetun osingon määrän ja siitä perityn lähdeveron. Lisäksi aiempaa kattavammista osingon saajan loppusaaajatiedoista voidaan nähdä, onko aiemmin tunnistamaton hakija voinut saada ilmoittamansa määrän osinkoa ja onko niistä voitu periä hakemuksessa vaadittu määrä lähdeveroa. Verohallinnolla ei näiltä osin olisi tarvetta pyytää palautushakemuksen liitteeksi kattavaa tositetkettä koko säilytysketjusta osingon saajasta maksajaan saakka. Osingon saajalle olisi siten usein mahdollista saada palautus nopeammin ja pienemmillä hallinnollisilla kustannuksilla.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmistelu

Ensimmäinen luonnos hallituksen esitykseksi valmisteltiin virkatyönä valtiovarainministeriössä. Valmistelun yhteydessä kuultiin eräitä Verohallinnon asiantuntijavirkamiehiä. Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros kesällä 2017. Luonnokseen hallituksen esitykseksi saatiin runsaasti lausuntopalautetta. Lausuntoja saatiin seuraavilta viranomaisilta ja yhteisöiltä: Suomen Pankki, Tietosuojavaltuutettu, Verohallinto, Arvopaperimarkkinayhdistys ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Euroclear Finland Oy, Finanssiala ry, Keskuskauppakamari, Nasdaq OMX Helsinki Oy, OP Ryhmä, Osakesäästäjien Keskusliitto, Pörssisäätiö, Suomen pääomasijoitusyhdistys ry ja Veronmaksajain Keskusliitto ry. Lisäksi saatiin lausunto apulaisprofessori Tomi Viitalalta.

Verohallinto toi lausunnossaan esiin verovalvonnan ongelmat ja piti nykyistä järjestelmää puutteellisenä, ja piti ehdotettuja muutoksia tarpeellisina. Verohallinto on ehdottanut osingon tosiasiallisen edunsaajan määrittämistä laissa. Suomen verosopimuksissa määrätään, että alennettu osinkojen lähdevero tulee antaa osinkoetuuden omistajalle, mikä tarkoittaa englanninkielistä käsitettä beneficial owner. Se, mitä sillä tarkoitetaan, on pitkälti kuvattu OECD:n malliverosopimuksen kommentaarissa, joten tällaisesta määritelmästä tarkempi säätäminen laissa on ongelmallista eikä sitä ehdoteta tässä yhteydessä.

Lausunnonantajista suuri osa vastusti sitä, että loppusaajatiedot tulisi nykyisen Verohallinnon pyynnöstä tapahtuvan toimitusvelvollisuuden sijasta toimittaa säännöllisesti ja kattavasti liikkeeseenlaskijalle ja edelleen vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle. Lausunnonantajien näemyksen mukaan ulkomaisilta säilyttäjiltä ei voida vaatia systemaattista loppusaaajatietojen toimittamista, koska ne eivät pitäisi Suomen markkinoita niin kiinnostavina, että niiden kannattaisi tehdä vaatimuksen täyttämiseksi tarvittavia investointeja. Lausunnoista ilmeni syvä huoli Suomen osakemarkkinoiden houkuttelevuuden ja kilpailukyvyn puolesta. Lisäksi useat lausunnonantajat katsoivat, että nykyinen malli toimii hyvin eikä väärinkäytöksistä ole näyttöä. He myös totesivat, että nykyinen toimintamalli on hyvin kustannustehokas.

Lausunnoista ilmeni epäselvyys sen osalta, milloin loppusaaajatietojen tulisi olla tilinhoitajan tai liikkeeseenlaskijan käytössä. Myös verovastuuta koskevat kysymykset olivat jääneet useille lausunnonantajille epäselviksi. Useassa lausunnossa kritiikkiä esitettiin siitä, että säilyttäjät eivät pysty toimittamaan loppusaaajatietoja osingonjakohetkellä tilinhoitajalle, vaikka tällaista vaatimusta ei ole ehdotettu. Asiaa on korjattu muotoilemalla esitysluonnosta selkeämmäksi.

Lausuntopalautteen johdosta luonnoksesta keskusteltiin syksyllä 2017 hallintarekisteröidyistä osakkeista saatujen osinkojen lähdeveromenettelyä käytännössä hoitavien lausunnon antajien kanssa useaan otteeseen. Lisäksi esitysluonnoksesta pidettiin marraskuussa 2017 kuulemistilaisuus, johon osallistui myös OECD:n asiantuntijavirkamies, joka on ollut mukana kehittämissä OECD:n TRACE-mallia sekä finanssilitietojen automaattista vaihtamista. Näissä tilaisuuksissa on pyritty täsmentämään sitä, miltä osin esitys muuttaisi nykyistä järjestelmää ja mitä vaikutuksia sillä olisi eri toimijoiden nykyiseen asemaan. Keskusteluissa tuli myös ilmi, että Suomen järjestelmän valvomattomuus ja tietynlainen epämääräisyys säilyttäjien tehtävien osalta ei tue asioiden tunnollista selvittämistä, vaan järjestelmä ohjaa asiakkaita niille säilyttäjille, jotka eivät ole erityisen vaativia verosopimuksen soveltamisen edellytysten selvittämisen suhteen.

Saadun palautteen johdosta esitystä on selvennetty ja tuotu selvemmin esiin, mitä ehdotetaan muutettavaksi ja mitä vaikutuksia sillä on eri toimijoihin. Säilyttäjän asemaa, vastuita ja velvollisuuksia on täsmennetty. Lisäksi ensimmäisessä luonnoksessa olleita säilyttäjän rekisteröitymisen edellytyksiä on osittain muutettu.

Ehdotusta on muutettu myös siltä osin, miten loppusaaajatiedot saadaan säilyttäjiltä Verohallinnolle. Alkuperäisessä esitysluonnoksessa tähän ei ehdotettu sääntelyä, vaan lähdettiin siitä, että yksityiset toimijat pystyvät keskenään hakemaan parhaan mahdollisen toimintatavan ilman erityistä lainsäädäntöä. Nykyisessä järjestelmässä, jos verosopimuksen mukainen vero on alle 15 prosenttia, liikkeeseenlaskijan on annettava vuosi-ilmoituksella loppusaaajatiedot. Samoin jos lähdeveroa on alennettu verovuoden aikana, kun osingon saajan oikeus verosopimuksen mukaiseen alempaan verokantaan on selvinnyt osingon maksuhetken jälkeen, myös tällöin on liikkeeseenlaskijan tullut antaa loppusaaajatiedot vuosi-ilmoituksella. Koska on jo olemassa menettely loppusaaajatietojen toimittamisesta, sitä koskevaa sääntelyä ei pidetty tarpeellisena. Käydyissä keskusteluissa menettely, jolla loppusaaajatietoja tulisi toimittaa, koettiin ongelmalliseksi. Ehdotusta on muutettu siten, että OECD:n TRACE-mallin mukainen menettely olisi mahdollista. Siinä säilyttäjä välittää tiedot loppusaaajasta suoraan Verohallinnolle.

Alkuperäistä esitysluonnosta on muutettu myös siltä osin, että velvollisuus toimittaa 50 prosentin suuruinen ennakonpidätys koskisi yksinomaan tilanteita, joissa on selvää, että osakkeenomistaja on Suomessa yleisesti verovelvollinen. Näin varmistettaisiin, että 50 prosentin ennakonpidätys ei voisi kohdistua muihin kuin Suomessa asuviin henkilöihin.

Virkatyönä laaditusta esityksestä järjestettiin tammikuussa 2018 ylimääräinen lausuntokierros. Lausunnot saatiin seuraavilta viranomaisilta, yhteisöiltä ja asiantuntijoilta: oikeusministeriö, Finanssivalvonta, Poliisihallitus, Suomen Pankki, Valtakunnansyyttäjänvirasto, Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö, Verohallinto, Arvopaperimarkkinayhdistys ry, Directors' Institute Finland – Hallitusammattilaiset ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Euroclear Finland Oy, Finanssiala ry, Keskuskauppakamari, Nasdaq OMX Helsinki Oy, OP Ryhmä, Pörssisäätiö, Suomen Asianajajaliitto, Suomen pääomasijoitusyhdistys ry, Veronmaksajain Keskusliitto ry ja apulaisprofessori Tomi Viitala.

Verohallinnon käsityksen mukaan ehdotettu sääntely tiedonantovelvollisuuksiin parantaa hallintarekisteröidyille osakkeille maksettujen osinkojen verotuksen massaluonteisen valvon-

nan edellytyksiä. Rekisteröityneen säilyttäjän verovastuuta koskevat säännökset tehostanevat nykytilaan verrattuna osingon saajan tunnistamista ja verosopimusetujen myöntämisen edellytysten huolellista tutkimista.

Myös muut valvontaviranomaiset pitävät esitystä hyvänä ja tarpeellisena. Ne näkevät sen lisäävän omistuksen läpinäkyvyyttä ja osingon saajien luotettavaa tunnistamista. Se turvaisi mahdollisuuden hankkia selvitystä hallintarekisteröidystä omistuksesta tilanteissa, joissa on aihetta epäillä väärinkäytöksiä. Ne korostavat myös esityksen ennalta ehkäisevää vaikutusta. Muun ohessa Valtakunnansyyttäjänviraston näkemyksen mukaan ehdotuksella voi olla merkittäviäkin ennaltaehkäiseviä vaikutuksia verorikoksille muutoin herkässä toimintaympäristössä.

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö on todennut, että Verohallinto saisi aiempaa kattavammin tietoja ulkomaisista rajoitetusti verovelvollisista, mikä olennaisesti vaikeuttaisi palautushakemuksiin liittyvien lähdeveropetosten tekemistä ja vähentää näin harmaan talouden riskiä. Lisäksi he pitävät kannatettavana seikkana verovastuiden selkeyttämistä. He katsovat myös, että alipidätyksestä vastuussa tulisi olla joka tilanteessa suomalainen taho.

Suuressa osassa lausunnoista toistuu edelleen aiemmin esitetty näkemys, siitä että ulkomaisilta säilyttäjiltä ei voida vaatia systemaattista loppusääjätietojen toimittamista, koska ne eivät pitäisi Suomen markkinoita niin kiinnostavina, että niiden kannattaisi tehdä vaatimuksen täyttämiseksi tarvittavia investointeja. Lausunnoista toistuu myös huoli Suomen osakemarkkinoiden houkuttelevuuden ja kilpailukyvyn puolesta. Koska loppusääjatiedot ovat ilmeisesti suurelta osin jo nyt säilytysketjussa ensimmäisen ulkomaisen säilyttäjän käytettävissä osinkoa maksettaessa, uhkaa Suomen osakemarkkinoiden houkuttelevuudelle ja kilpailukyvyllä ei voida pitää olennaisilta osin perusteltuna.

Lausunnoissa on esitetty vaatimus siitä, että asiakkaan tunnistaminen tulisi tapahtua vain ja ainoastaan finanssilitietojen vaihtamista (CRS) varten käyttöön otetun itseannetun ilmoituksen (ISD) laajuudessa. Vaatimus on ongelmallinen, koska finanssilitietojen vaihtamista koskevassa sääntelyssä ei kaikissa tilanteissa vaadita edes niitä tietoja, joita tarvitaan nykyisen yksinkertaistetun menettelyn soveltamiseksi. Vaatimuksesta jää vaikutelma, että kaikki sijoittajaa lähinnä olevat säilyttäjät eivät tälläkään hetkellä selvitä vaaditulla huolellisuudella asiakkaidensa oikeutta verosopimuksen mukaisiin etuuksiin. Itseannetun ilmoituksen sisällöstä ei ole tarkoituksenmukaista säätää yksityiskohtaisesti lailla. Laissa tulee olla periaatteellisesti tärkeät vaatimukset siten, että Verohallinnolla on kuitenkin riittävästi liikkumatilaa määrätä tarkemmin tarpeellisista tiedoista.

Eräät lausunnonantajat ovat pitäneet esityksessä olevaa muiden valtioiden oikeusvertailua puutteellisena, mutta eivät ole ilmaisseet miltä osin sitä olisi syytä täydentää. Vertailu sisältää kuvaukset valtiovarainministeriön tiedossa olevista malleista, joilla verosopimuksen mukaiset edut annetaan osingon saajille rajaylittävissä tilanteissa.

5.2 Hallituksen esitysluonnoksesta annettujen lausuntojen huomioon ottaminen

Verohallinnon lausunnossaan esittämät tekniset muutosehdotukset ovat johtaneet esityksen täsmentämiseen näiltä osin. Nämä ovat liittyneet osingon maksajan tiedonsaantioikeuteen, Verohallinnon oikeuteen antaa tarkempia määräyksiä, rekisteröityneen säilyttäjän vastuuseen perimättä jääneestä verosta ja tämän verovastuun toteutumiseen. Lisäksi säilyttäjärekisteriä koskevaa sääntelyä on tarkennettu.

Oikeusministeriön lausunnon johdosta esityksessä on tarkennettu tietosuojaan liittyvän sääntelyn huomioon ottamista. Lisäksi esitykseen on lisätty puuttuva luku suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestyksestä.

Lainsäädännön arviointineuvosto on syyskuussa 2018 antanut lausunnon esitysluonnoksesta. Arviointineuvosto on pitänyt esitysluonnoksen keskeisimpinä puutteina ja kehittämiskohteina alkuperäisen ongelman mittaluokan selvittämistä ja eri vaihtoehtojen arviointia ongelman ratkaisemiseksi, osingon saajille ja osingonjakoon osallistuville tahoille aiheutuvien vaikutuksien tarkempaa arviota sekä esityksen vaikutuksia Suomen pääomamarkkinoiden kilpailukykyyn ja yritysrahoitukseen. Arviointineuvosto on katsonut, että hallituksen esitysluonnos on puutteellinen säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen näkökulmasta ja että esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Esityksen perusteluja on arviointineuvoston huomautusten johdosta tarkistettu ja täsmennetty siltä osin kuin niitä on pidettävä aiheellisina. Esitykseen on lisätty arvio eri menettelyistä verosopimusestuksien myöntämisessä. Vaikutusarvioon on lisätty taulukko yksinkertaistetun menettelyn virheellisyyksistä ja arvioita niiden fiskaalisista vaikutuksista.

Arviointineuvosto on kiinnittänyt huomiota siihen, että lainmuutos aiheuttaa lisäresurssitarvetta Verohallinnossa ja katsonut, että esitysluonnoksessa tulisi pohtia, voitaisiinko esitetyt lisäresurssit kohdistaa selvittämään osingonmaksun tietopuutteita, koska Verohallinnon on kuitenkin mahdollista saada tietoja osingon saajista, vaikka tieto on ollut puutteellista ja epäyhtenäisessä muodossa. Tältä osin on avattu Verohallinnon mahdollisuuksia toimia tässä tilanteessa.

Arviointineuvosto toistaa lausunnossaan eräiden aiempien lausunnonantajien kuvaamat osakkeenomistajien negatiiviset reaktiot esitettyyn muutokseen ja niistä johdetut vaikutukset osakkeiden hintoihin. Esitettyjen muutosten laajuutta suhteessa nykyiseen järjestelmään on kuitenkin tarpeetonta liioitella.

Usealla suomalaisella pörssiyrityksellä on merkittävä ulkomainen omistus. Niiden osakkeiden arvo määräytyy Lontoon ja New Yorkin pörseissä, joissa vaikuttavina toimijoina ovat isot rahastot ja eläkesäätiöt. Nämä on pääsääntöisesti vapautettu Suomeen maksettavasta verosta joko verosopimuksen määräysten tai eurooppaoikeuden edellyttämän rinnastuksen takia. Näiden osakkeiden säilyttäjät joutuvat siten jo nyt toimittamaan loppusaajatiedot maksalle, joka joutuu antamaan näistä vuosi-ilmoitustiedot Verohallinnolle. Esitys ei käytännössä edellytä näiltä muutosta tai se helpottaa toimintaa, koska loppusaajatiedot voi toimittaa myös osingon maksuhetken jälkeen. Suomalaisista listatuista yhtiöistä maksettiin osinkoja noin 8,2 miljardia euroa vuonna 2017. Tästä noin 45 prosenttia maksettiin hallintarekisteröidyille osakkeille ja runsas 20 prosenttia sellaisille hallintarekisteröidyille osakkeille, joihin sovellettiin yksinkertaistettua menettelyä. Yksinkertaistettua menettelyä on sovellettu siten, että huolellisesti toimiva säilytysketjussa ensimmäinen ulkomainen säilyttäjä on vaatinut haltuunsa osingon saajien loppusaajatiedot tai se on muuten varmistanut niiden oikeellisuuden ja sen, että se saa ne tarvittaessa haltuunsa. Ehdotettu muutos edellyttää ainoastaan, että kyseinen säilyttäjä toimittaa tiedot osingon maksua seuraavan vuoden alussa Verohallinnolle taikka maksajalle. Näiden osalta ei ole syytä epäillä, etteikö suurin osa säilyttäjistä pysty ja tule hoitamaan osinkojen lähdeveron oikeamääräisen perimisen ilman, että se tulee aiheuttamaan olennaisia lisäkustannuksia. Esityksellä ei siten ole merkittäviä vaikutuksia Suomen pääomamarkkinoiden kilpailukykyyn taikka suomalaisten yritysten rahoitukseen. Säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen (oikeusministeriön julkaisu 2007:6) mukaan arvioinnissa keskitytään erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen olennaisiin vaikutuksiin. Koska esityksellä ei voida katsoa olevan olennaisia

vaikutuksia Suomen pääomamarkkinoiden kilpailukykyyn ja yritysrahoitukseen, ei näitä vaikutuksia ole syytä arvioida laajemmin.

Arviointineuvosto kiinnittää eräiden muiden lausunnonantajien tavoin huomiota siihen, että esitysluonnoksessa viitataan automaattiseen tietojenvaihtoon eli pääomaa koskevien tilitietojen automaattiseen vaihtoon maiden välillä ja sen mahdollisuuksiin Verohallinnon tiedonsaannissa. Finanssilitietojen automaattinen vaihtaminen alkoi vuonna 2017 ja laajeni vuoden 2018 syyskuussa koskemaan yhteensä noin 100 lainkäyttöaluetta. Finanssilitietojen automaattisen vaihtamisen kautta Suomi saa muun ohessa osingonmaksua seuraavan vuoden syyskuun loppuun mennessä Suomessa verotuksellisen asuinvaltion omaavien henkilöiden tulo- ja varallisuustietoja. Tiedot tulevat kuitenkin niin myöhään, että niitä ei ehditä käyttää kyseisen vuoden verotuksessa, vaan niitä käytetään ensisijaisesti verovalvonnassa. Tiedot eivät myöskään sellaisenaan kelpaa verotuksen pohjaksi. Lisäksi tiedot koskevat vain ja ainoastaan Suomessa yleisesti verovelvollisia henkilöitä. Osinkojen lähdeverotuksessa on kyse henkilöistä, jotka asuvat Suomen ulkopuolella, eikä ole olemassa sellaista prosessia, jolla Verohallinto saisi kyseiset tiedot automaattisesti käyttöönsä. Jos tiedot halutaan, ne on kerättävä lähdeverotuksen yhteydessä. Finanssilitietojen automaattinen vaihtaminen antaa Verohallinnolle uusia välineitä, mutta tämän esityksen sisältöön vaikuttamattoman prosessin yksityiskohtainen kuvaus on tässä esityksessä tarpeetonta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta

7 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Sen mukaan julkisesti noteeratun yhtiön hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta on perittävä 35 prosentin suuruisen lähdevero, jos maksajalla tai rekisteröityneellä säilyttäjällä ei ole käytettävissä ehdotetussa verotusmenettelylain 15 e §:ssä tarkoitettuja loppusaajatietoja. Jos loppusaajatiedot toimitetaan tai 10 d §:ssä tarkoitettu säilyttäjä on sitoutunut toimittamaan tiedot, sovelletaan asianomaista verosopimusta tai tämän pykälän 1 momenttia. Jos maksaja tai säilyttäjä tietää, että osingon saaja on Suomessa yleisesti verovelvollinen lähdeverolakia ei voida soveltaa, vaan osinkoon on sovellettava ennakkoperintälain säännöksiä. Tavoitteena olisi, että Verohallinto saisi mahdollisimman kattavasti tiedon kaikista lopussaajista vuosi-ilmoituksella.

10 b §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että julkisesti noteeratusta yhtiöstä hallintarekisteröidylle osakkeille maksettavia osinkoja koskevat menettelytavat yhdenmukaistettaisiin. Pykälässä säädettäisiin menettelystä, jota noudattamalla hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavaan osinkoon voitaisiin soveltaa Suomen verosopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä osinkoa maksettaessa. Pykälän 1 momentin mukaan sitä sovellettaisiin julkisesti noteeratun yhtiön maksaessa osinkoa hallintarekisteröidylle osakkeelle. Lähdeverolain 7 §:n 2 momentista poikkeavan verokannan soveltaminen edellyttäisi aina sitoutumista siihen, että osingon saajan loppusaajatiedot annetaan vuosi-ilmoituksella. Lähdeverolain 10 §:n 1 momenttia ei voitaisi enää soveltaa hallintarekisteröidyistä osakkeista saatuihin osinkoihin.

Pykälän 2 momentti edellyttäisi, että maksajan tai osingon saajaa lähinnä olevan säilyttäjän, joka on osingonjakohetkellä merkittynä 10 d §:ssä tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin, olisi aina huolellisesti selvitettävä kuka on osingon saaja, osingon saajan asuinvaltio sekä varmistettava, että 1 §:ssä tarkoitettun kansainvälisen sopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä voidaan soveltaa osingon saajaan. Osingon saajan yksilöintiä ja oikeutta alempaan verokantaan koskevat ehdotetussa verotusmenettelylain 15 e §:ssä tarkoitettut tiedot voivat olla maksajan käytettävissä osingon maksuhetkellä tai maksaja on varmistanut, että tiedot ovat sen käytettävissä vuosi-ilmoitusta annettaessa samoin kuin mahdolliset muut Verohallinnon pyytämät lisätiedot.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rekisteröitymättömän säilyttäjän mahdollisuudesta käyttää rekisteröitynyttä säilyttäjää välittämään vastaavat tiedot. Osingon saajaa lähinnä oleva rekisteröitymätön säilyttäjä voisi sopia rekisteröityneen säilyttäjän kanssa loppusaajatietojen toimittamisesta maksajalle samalla tavalla kuin oman asiakkaansa tiedot toimitetaan. Rekisteröityneen säilyttäjän on tällöin luonnollisesti varmistettava, että sillä on vaaditut tiedot, perittävän veron määrä on oikea ja että se myös saa kaikki Verohallinnon verotuksen oikeellisuuden selvittämiseksi tarvitsemat tiedot. Jos rekisteröitynyt säilyttäjä välittää rekisteröitymättömän säilyttäjän antamia osingonmaksutietoja, sen katsotaan sitoutuneen vastaamaan näiden tietojen oikeellisuudesta. Kyseinen rekisteröitynyt säilyttäjä on myös tällöin vastuussa mahdollisesti perimättä jäävästä verosta. Rekisteröitynyt säilyttäjä vastaisi myös siitä, että se saa näissä tilanteissa Verohallinnon tarvitsemat tiedot. Jos rekisteröitynyt säilyttäjä on välittänyt toisen rekisteröityneen säilyttäjän osingon maksuhetkellä lähettämiä tietoja, vastaa tämä vain siitä, että tiedot on välitetty saman sisältöisenä ja osingon saajaa lähimpänä oleva rekisteröitynyt säilyttäjä vastaa välitettäväksi antamiensa tietojen sisällöstä.

Pykälän 4 momentissa säädetään, mitä voidaan pitää 2 momentissa tarkoitettuna asuinvaltion huolellisella selvittämisellä ja verosopimuksen soveltamisen edellytysten toteutumisen var-

mistamisella. Verotuksellisen asuinvaltion selvittäminen voi tapahtua Verohallinnon antamalla lähdeverokortilla tai osingon saajan asuinvaltion veroviranomaisen antamalla todistuksella. Se voi tapahtua myös osingon saajan itsensä antamalla ilmoituksella. Tässä tarkoitetaan OECD:n TRACE-mallin mukaista osingon saajan itse antamaa ilmoitusta (Investors Self-Declaration - ISD), jos se on riittävän luotettavasti dokumentoitu ja johdonmukainen säilyttäjän hallussa olevien muiden osingon saajaa koskevien tietojen kanssa ja siitä selviävät Verohallinnon tarvitsemat tiedot. Verohallinto antaa tarkempia määräyksiä itse annetun ilmoituksen sisällöstä, voimassaolosta ja menettelystä, jolla itse annetun ilmoituksen luotettavuus todetaan.

10 c §. Pykälässä säädettäisiin rekisteröityneen säilyttäjän velvoitteista ja vastuusta. Rekisteröityneen säilyttäjän verovastuu koskisi tilanteita, joissa veroviranomainen on havainnut virheen ja vero määrätään viranomaisaloitteisesti. Mikäli rekisteröitynyt säilyttäjä tai maksaja havaitsee oma-aloitteisesti virheen tai saa maksuvuoden aikana maksuhetken jälkeen luotettavan selvityksen siitä, että osingon saajalta voidaan periä alempi verokanta, korjaukset ilmoitetaan oma-aloitteisesti maksajan veroilmoituksella. Pykälän 1 momentin mukaan rekisteröityneen säilyttäjän olisi 10 b §:n mukaisesti tutkittava ja tunnistettava osingon saaja, huolellisesti selvittävä tämän verotuksellinen asuinvaltio sekä varmistettava, että kansainvälisen sopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä voidaan soveltaa osingon saajaan tilanteissa, joissa osingon maksuhetkellä poiketaan lähdeverolain 7 §:n 2 momentin mukaisesta lähdeverosta. Rekisteröityneen säilyttäjän olisi annettava verotusmenettelylain 15 e §:ssä tarkoitetut vuosilmoitustiedot, Verohallinnon mainitun lain 19 §:n nojalla pyytämät osinkoon tai osingonjakoon liittyvät tiedot sekä Verohallinnon kehotuksesta annettava tai esitettävä tarkastettavaksi mainitun lain 23 b §:ssä tarkoitetut tiedot. Rekisteröitynyt säilyttäjä olisi myös velvollinen toimittamaan osingon maksajalle tämän pyynnöstä osingon maksajan verotusta koskevien velvoitteiden täyttämiseksi tarpeelliset tiedot. Säännös olisi tarpeen sen vuoksi, että osingon maksaja on myös vastuussa lähdeveron perimisestä oikeanmääräisenä ja tiedonantovelvollinen maksamistaan osingoista. Nimenomainen säännös säilyttäjän velvollisuudesta antaa tiedot merkitsisi lakisääteistä velvoitetta ja varmistaisi sen, että tietojen luovuttamista koskeva sääntely täyttää yleisen tietosuojasetuksen (EU) 2016/679 henkilötietojen luovuttamiselle asetamat vaatimukset. Säännöksen nojalla rekisteröitynyt säilyttäjä voisi informoida asiakkaanaan olevaa osingon saajaa siitä kenelle, mitä tarkoitusta varten ja mihin nimenomaiseen säännökseen perustuen häntä koskevia henkilötietoja luovutetaan. Osingon maksajalla olisi oikeus saada tieto myös Verohallinnolle annetuista osinkoa koskevistä tiedoista voimassa olevan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 §:n 1 momentin asianosaisjulkisuutta koskevien säännösten nojalla siltä osin kuin ne voivat tai ovat voineet vaikuttaa osingon maksajan verotusasian käsittelyyn.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos rekisteröitynyt säilyttäjä ilmoittaa osingon maksuhetkellä hallussaan olevien osakkeiden määrän sekä niille maksettavasta osingosta perittävän 7 §:n 2 momentin verokannasta poikkeavan lähdeveron määrän, rekisteröitynyt säilyttäjä sitoutuisi antamaan ehdotetussa verotusmenettelylain 15 e §:ssä tarkoitetut tiedot. Samalla kyseinen rekisteröitynyt säilyttäjä sitoutuu vastuuseen virheellisen ilmoituksen johdosta perimättä jääneestä verosta, jos sen voidaan katsoa johtuneen säilyttäjän laiminlyönnistä. Rekisteröitynyt säilyttäjä ei kuitenkaan olisi vastuussa perimättä jääneestä verosta, jos se selvittää välittäneensä toiselta rekisteröityneeltä säilyttäjältä osingon maksua ja lähdeveron perimistä varten saamansa tiedot saman sisältöisinä säilytysketjussa seuraavalle rekisteröityneelle säilyttäjälle tai liikkeeseenlaskijalle. Tilanteissa, joissa rekisteröitynyt säilyttäjä on välittänyt toisen rekisteröityneen säilyttäjän tietoja, sen olisi annettava verotusmenettelylain 15 e §:ssä tarkoitetut vuosilmoitustiedot siitä rekisteröityneestä säilyttäjistä, jonka tietoja se välitti ja siitä, jolle se välitti osingonjako koskevat tiedot.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rekisteröityneen säilyttäjän vastuusta perimättä jääneestä lähdeverosta tilanteessa, jossa se on antanut tai välittänyt vuosi-ilmoitustiedot kysymyksessä olevasta osingosta ja siitä peritystä verosta. Säännös koskisi tilannetta, jossa rekisteröitynyt säilyttäjä on antanut osinkoa koskevan vuosi-ilmoituksen suoraan Verohallinnolle sekä tilannetta, jossa rekisteröitynyt säilyttäjä on välittänyt tiedot osingon maksajalle vuosi-ilmoituksen antamista varten taikka säilyttäjä on antanut vuosi-ilmoituksen maksajan nimissä tämän puolesta. Näissä tilanteissa on mahdollista, että säilyttäjä on vain välittänyt toiselta rekisteröityneeltä säilyttäjältä vuosi-ilmoitusta varten saamansa tiedot sellaisinaan eteenpäin. Verohallinnon pyytäessä esimerkiksi osingon maksajaa lähinnä olevalta rekisteröityneeltä säilyttäjältä selvitystä, säilyttäjä vapautuisi vastuusta esittämällä selvityksen siitä, että säilyttäjä on välittänyt toiselta rekisteröityneeltä säilyttäjältä saamansa tiedot sellaisinaan. Verohallinto voisi tämän jälkeen jatkaa virheestä vastuussa olevan säilyttäjän selvittämistä ketjussa eteenpäin. Tietojen välittämistä koskevan selvityksen lisäksi rekisteröitynyt säilyttäjä voisi kumota oletettoman vastuusta muulla selvityksellä siitä, että lähdeveron perimättä jättäminen ei ole johtunut sen laiminlyönnistä. Tilanteissa, joissa sijoittajaa lähinnä oleva rekisteröitynyt säilyttäjä ei ole itse ilmoittanut vastuun ottamisesta Verohallinnolle vuosi-ilmoituksella, maksaja tai toinen säilyttäjä voi osoittaa vastuun siirtymisen osingon maksuhetkellä saamallaan sijoittajaa lähinnä olevan rekisteröityneen säilyttäjän ilmoituksella.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tarkemmin perimättä jääneen lähdeveron määräämisestä maksettavaksi viittaamalla oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) säännöksiin veron määräämisestä. Lisäksi momentissa säädettäisiin, että rekisteröityneeseen säilyttäjään sovellettaisiin oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain säännöksiä seuraamusmaksuista sekä Verohallinnon määräämän veron maksamisesta ja muutoksenhausta. Sen sijaan rekisteröityneellä säilyttäjällä ei olisi pelkästään siinä ominaisuudessaan velvollisuutta antaa esimerkiksi oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetussa laissa tarkoitettua veroilmoitusta. Tilanteessa, jossa vero on jäänyt perimättä rekisteröityneen säilyttäjän laiminlyönnin vuoksi, vero määrättäisiin sekä osingon maksajan että säilyttäjän suoritettavaksi oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain veron määräämistä verovelvolliselle koskevien säännösten mukaisesti. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain veron määräämistä koskevien säännösten soveltaminen tarkoittaisi, että rekisteröityyn säilyttäjään sovellettaisiin veron määräämistä koskevia yleisiä menettelysäännöksiä. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelyä koskevan lain 48 §:n 1 momentin mukaan, jos vero määrätään verovelvollisen vahingoksi, verovelvollisen suoritettavaksi voidaan määrätä veronkorotus. Lisäksi verolle lasketaan viivästyskorko veronkantolain (11/2018) ja veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain (1556/1995) mukaisesti. Määrättäessä perimättä jäänyt lähdevero osingon maksajalle ja säilyttäjälle heidän suoritettavakseen voitaisiin määrätä veronkorotus ja viivästyskorko mainitun säännöksen mukaisesti. Veron koko määrää perittäisiin erillisinä velvoitteina sekä osingon maksajalta että säilyttäjältä. Osingon maksajan vastuu olisi näissä tilanteissa luonteeltaan verosaatavaa turvaava samalla tavoin kuin suoritukseen maksajan vastuu oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 51 §:n 3 momentin mukaan. Säilyttäjälle määrätyn veron perimistä säilyttäjältä jatkettaisiin siitä huolimatta, että osingon maksaja olisi maksanut sille määrätyn veron. Säilyttäjän vastuun ensisijaisuus toteutuisi siten, että jos säilyttäjä maksaisi veron, veron määrääminen poistettaisiin osingon maksajalta ja osingon maksajalle palautettaisiin sen mahdollisesti maksamat verot. Samoin meneteltäisiin silloin, kun veron määräämisen perusteet muutoin poistuvat esimerkiksi sen johdosta, että jälkeempäin saadun selvityksen mukaan veroa ei ole peritty liian pienenä. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 37 §:n 2 momentin mukaisesti veronkorotus voitaisiin jättää määräämättä, jos laiminlyönnille on ollut pätevä syy. Pätevänä syynä, jonka johdosta veronkorotus voitaisiin jättää määräämättä osingon maksajalle, voitaisiin pitää sitä, että veron perimättä jääminen on johtunut säilyttäjän laiminlyönnistä ja vero määrätään osingon maksajalle verosaatavan turvaamisen tarkoituksessa.

10 d §. Pykälässä säädettäisiin säilyttäjärekisteristä. Se tulisi aiemmin 10 c §:ssä säädetyn ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisterin tilalle. Koska muutos ei olisi pelkästään nimenmuutos, vaan säilyttäjien oikeudet ja velvollisuudet muuttuisivat olennaisesti, olisi nykyisten ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisteriin rekisteröityneiden säilyttäjien rekisteröidyttävä uuteen säilyttäjärekisteriin. Lisäksi rekisteröintiä edellytettäisiin myös kotimaisilta säilyttäjiltä. Näin varmistettaisiin säilyttäjien yhdenvertainen kohtelu sekä tiedon kulkeminen kaikissa tilanteissa.

Pykälän 1 momentissa edellytettäisiin, että säilyttäjän kotipaikka olisi Euroopan unionin alueella tai sellaisessa valtiossa, jonka kanssa Suomella on voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Lisäksi edellytettäisiin, että säilyttäjällä olisi sijaintivaltionsa asianomaisen viranomaisen myöntämä toimilupa harjoittaa säilytystoimintaa. Säilyttäjärekisteriin voi rekisteröityä myös muualla asuinpaikan omaavan säilyttäjän tällaiseen valtioon sijoittautunut sivuliike. Edellytyksenä on, että sivuliikettä sitovat edellä mainitut tutkimista ja tunnistamista koskevat velvoitteet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että säilyttäjään sovellettaisiin yhteistä tietojenvaihtostandardia (CRS) tai että rahanpesun estämistä ja asiakkaan tunnistamista koskevat säännökset sekä muu lainsäädäntö sitovat sitä niin, että se on velvollinen tunnistamaan asiakkaansa ja tämän verotuksellisen asuinvaltion.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rekisterin pitämistä varten tarvittavista tiedoista ja selvityksistä. Tällaisia tietoja ovat säilyttäjän tunnistamis- ja yhteystiedot sekä selvitys siitä, että se täyttää laissa edellytetyt rekisteröinnin vaatimukset. Säilyttäjän on ilmoitettava myös näissä tiedoissa tapahtuneista muutoksista. Säilyttäjän yhteystiedoissa on luonnollisten henkilöiden tietoja, joilla voi olla merkitystä näiden henkilöiden yksityiselämän suojan kannalta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista koskevaan päätökseen.

Voimaantulosäännöksen mukaan säilyttäjät voisivat hakea rekisteröitymistä säilyttäjärekisteriin kuusi kuukautta ennen lain soveltamisen alkamista. Rekisteröinti ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisterissä päättyisi 31 päivänä joulukuuta 2020.

10 e §. Pykälässä säädettäisiin säilyttäjärekisteristä poistamisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentin mukaan Verohallinto poistaisi säilyttäjän rekisteristä, jos säilyttäjä sitä pyytäisi. Verohallinnon olisi poistettava säilyttäjä rekisteristä myös, jos rekisteröinnin edellytykset eivät olisi enää voimassa. Säilyttäjä olisi poistettava rekisteristä myös silloin kun hallinnolliset virheet tai muut vähäiset virheet toistuvasti johtavat virheelliseen verojen perimiseen tai tietojen raportointiin. Poistamisen edellytykset täyttyvät, kun tällaisten vähäisten virheiden laajuus ja toistuvuus haittaa raportoinnin luotettavuutta tai aiheuttaa Verohallinnolle epätavallisen paljon kustannuksia. Säilyttäjä olisi myös poistettava rekisteristä, jos se laiminlyö 10 c §:n mukaiset velvoitteet tai jättää maksamatta sille määrättyt verot.

Pykälän 2 momentin mukaan Verohallinto voi jättää säilyttäjärekisteriin merkitsemättä säilyttäjän, jonka voidaan olettaa aiempien laiminlyöntiensä perusteella olennaisesti laiminlyövän velvoitteensa.

10 f §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 f §, johon siirrettäisiin aiemmin 10 e §:ään sisältynyt säännös.

1.2 Laki verotusmenettelystä

15 e §. *Hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettua osinkoa koskeva yleinen tiedonantovelvollisuus.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 15 e §, jossa säädettäisiin hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettua osinkoa koskevasta yleisestä tiedonantovelvollisuudesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin rekisteröityneen säilyttäjän ilmoitusvelvollisuudesta, joka muodostuisi niiden osingon saajien loppusaajatiedoista, joista rekisteröitynyt säilyttäjä on ottanut vastuun sekä osingon maksuhetken välitystiedoista. Osingon saajan loppusaajatietoihin kuuluisi rekisteröityneen säilyttäjän vastuulla olevalle osingon saajalle maksettujen osinkojen ja perittyjen lähdeverojen määrän lisäksi tunnistetiedot kuten nimi, syntymäaika, osoite asuinvaltiossa, verotunniste asuinvaltiossa, jos sellaisia myönnetään, sekä oikeushenkilöiden oikeudellinen muoto. Osingon maksuhetken välitystietoihin kuuluisivat eriteltyinä niiden rekisteröityneiden säilyttäjien yksilöintitiedot, joilta kyseinen rekisteröitynyt säilyttäjä on osingon maksuhetkellä saanut välitettäväksi osingon maksutietoja osakkeiden säilytysketjussa edelleen liikkeeseenlaskijalle ilmoitettavaksi sekä yksilöintitiedot siitä rekisteröityneestä säilyttäjistä, jolle tiedot on välitetty. Lisäksi osingon maksuhetken välitystietoihin kuuluvat tiedot maksettavista osingoista ja niistä perittäväksi ilmoitetuista lähdeveroista. Ehdotettu sääntely ilmoitettavista yksilöintitiedoista poikkeaa osin verotusmenettelylain 22 §:ssä olevasta yleissäännöksestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maksajan vuosi-ilmoitusvelvollisuudesta. Maksajan olisi ilmoitettava vuosi-ilmoituksella tiedot osingon saajasta sekä tiedot osingon saajaa lähinnä olevasta rekisteröityneestä säilyttäjistä, jolta osingon saajaa koskevat tiedot on saatu. Jos maksajalla ei ole vuosi-ilmoitusta antaessaan käytettävissään tietoja osingon saajasta, vuosi-ilmoituksella olisi kuitenkin annettava tiedot siitä osingon saajaa lähinnä olevasta säilyttäjistä, josta maksajalla on tieto. Lisäksi olisi aina ilmoitettava osingon saajan asuinvaltio, jos se on tiedossa.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan Verohallinnolle oikeutta antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta, sekä oikeudesta olla antamatta tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen. Valtuus antaa tarkempia määräyksiä olisi saman sisältöinen kuin on useimmissa muissa yleistä tiedonantovelvollisuutta koskevissa pykälissä.

23 b §. *Rekisteröityneen säilyttäjän erityinen tiedonantovelvollisuus.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 23 b §, jossa säädettäisiin rekisteröityneen säilyttäjän erityisestä tiedonantovelvollisuudesta. Rekisteröityneen säilyttäjän olisi Verohallinnon kehotuksesta osinkotapahtuman, osingon saajan tai maksajan yksilöintitiedon tai muun vastaavan yksilöinnin perusteella annettava ja esitettävä tarkastettavaksi hallussaan olevat tiedot mekanismeista, menettelyistä, asiakirjoista sekä muista tiedoista, joiden perusteella se on suorittanut edellä 15 e §:ssä ja lähdeverolain 10 b §:ssä sekä ennakkoperintälain 4 a §:ssä tarkoitettut osingon saajan tutkimis-, tunnistamis-, selvittämisen-, varmistamis- ja ilmoitusvelvoitteet vastuulleen ottamansa osingonmaksun ja osingon saajien osalta.

65 a §. *Eräitä Verohallinnon päätöksiä koskeva muutoksenhaku.* Pykälän 6 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä siihen säännös muutoksenhausta säilyttäjärekisteriin rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista koskevasta päätöksestä. Säilyttäjärekisteriin rekisteröintiä koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta verotusmenettelylain 65 a §:n mukaisessa menettelyssä. Koska verotusmenettelylain 65 a § on säädetty tyhjettäväksi, pykälän 3 kohtaan olisi aiheellista lisätä säännös muutoksenhausta säilyttäjärekisteriin rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista koskevasta päätöksestä.

1.3 Ennakkoperintälaki

4 a §. *Vastaavuusvaatimuksesta poikkeaminen maksettaessa osinkoa hallintarekisteröidylle osakkeelle.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a §, jonka mukaan osingon maksajan on toimitettava hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta 50 prosentin suuruinen ennakonpidätys, jos maksaja ei saa selvitystä osingon lopullisesta saajasta. Jos ehdotetun lähdeverolain 10 d §:n tarkoittama rekisteröitynyt säilyttäjä on selvittänyt, että osakkeenomistaja on Suomessa rajoitetusti verovelvollinen henkilö, ennakonpidätystä ei toimiteta, vaan sovelletaan lähdeverolakia ja siihen ehdotettua uutta 7 §:n 2 momenttia.

Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan ehdotetun 10 c §:n mukainen verovastuu koskisi myös säilyttäjän laiminlyönnistä johtuvaa virhettä hallintarekisteröidylle osakkeelle maksetun osingon ennakonpidätyksessä.

Pykälän 3 momentin mukaan osingon maksajalle tai säilyttäjälle veron määräämispäätöksellä määrättyyn veroon ei sovelletaisi oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 51 §:n 3 momentin säännöstä, jonka mukaan: ”Jos Verohallinto on jo määrännyt veron suorituksen maksajalle, vero poistetaan viran puolesta, jos suorituksen saaja on maksanut suorituksesta maksettavat verot ja maksut tai niitä ei ole ollut maksettava.” Hallintarekisteröidylle osakkeelle maksetusta osingosta kahteen kertaan maksetun veron selvittäminen on erittäin haastavaa, joten palautuksen on perustuttava luotettavaan selvitykseen molemmista osingonmaksuista. Jos pystytään luotettavasti selvittämään, että vero on maksettu kahteen kertaan, niin liikaa maksettu vero poistetaan hakemuksesta.

Lakia sovellettaisiin osinkoon, joka maksetaan 1 päivänä tammikuuta 2020 tai sen jälkeen. Käytännössä se koskisi osingon maksajaa 1 päivänä tammikuuta 2020 lukien, mutta rekisteröitynyttä säilyttäjää vasta 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen.

1.4 Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä

51 a §. *Osingon maksajaa ja rekisteröityä säilyttäjää koskevia erityisiä säännöksiä.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 51 a §. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelyä koskevan lain 48 §:n 1 momentin mukaan, jos vero määrätään verovelvollisen vahingoksi, verovelvollisen suoritettavaksi voidaan määrätä veronkorotus. Lisäksi verolle lasketaan viivästyskorko veronkantolain ja veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain mukaisesti. Määrättäessä perimättä jäänyt lähdevero osingon maksajalle ja säilyttäjälle heidän suoritettavakseen voitaisiin määrätä veronkorotus ja viivästyskorko mainitun säännöksen mukaisesti. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 37 §:n 2 momentin mukaisesti veronkorotus voitaisiin jättää määräämättä, jos laiminlyönnille on ollut pätevä syy. Pätevänä syynä, jonka johdosta veronkorotus voitaisiin jättää määräämättä osingon maksajalle, voitaisiin pitää sitä, että veron perimättä jääminen on johtunut säilyttäjän laiminlyönnistä ja vero määrätään osingon maksajalle verosaatavan turvaamisen tarkoituksessa.

Pykälä 1 momentissa säädettäisiin määrätyn veron poistamisesta osingon maksajalta. Jos Verohallinto on jo määrännyt veron osingon maksajalle, vero poistettaisiin viran puolesta, jos rekisteröitynyt säilyttäjä on maksanut osingosta maksettavat lähdeverot tai veron määräämisen perusteet ovat poistuneet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin menettelystä tilanteessa, jossa hallintarekisteröidylle osakkeelle maksetusta osingosta on peritty lähdevero, vaikka osingosta olisi tullut toimittaa

ennakonpidätys, tai päinvastoin. Osingosta peritty lähdevero tai toimitettu ennakonpidätys vähennettäisiin tällöin osingon maksajan ja säilyttäjän suoritettavaksi määrättävän veron määrästä.

Jos ennakonpidätyksen toimittamiseen velvollinen osingon maksaja olisi jättänyt ennakko-perintälain 4 a §:n mukaisen ennakonpidätyksen toimittamatta, mutta osingosta olisi peritty lähdevero, ennakonpidätyksen toimittamiseen velvollisen osingon maksajan ja rekisteröityneen säilyttäjän suoritettavaksi määrätystä veron määrästä olisi vähennettävä perityn lähdeveron määrä. Vastaavasti menetettäisiin myös tilanteessa, jossa lähdeveron perimiseen velvollinen olisi jättänyt lähdeveron perimättä, mutta osingoista on toimitettu ennakonpidätys.

1.5 Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta

9 §. *Säilyttäjärekisterin julkiset tiedot.* Pykälän otsikkoa ja tekstiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisterin tilalle tulee säilyttäjärekisteri. Säilyttäjärekisterin julkisia tietoja olisivat yhteisön nimi, yritys- ja yhteisötunnus ja vastaava ulkomainen tunnus, kotivaltio, osoite ja rekisterimerkinnän voimassaoloaika. Rekisterissä ei olisi muita henkilötietoja kuin rekisteröityneiden säilyttäjien yhteystietoihin kuuluvia henkilötietoja. Pykälässä lueltaisiin tyhjentyvästi säilyttäjärekisterin julkiset tiedot. Tieto rekisterimerkinnän voimassaoloajasta käsittäisi rekisteröinnin alkamis- ja päättymisajankohdat, mikä merkitsisi sitä, että julkisista tiedoista ilmenisi voimassaolevien rekisteröintien lisäksi myös jo päättyneet rekisteröinnit. Säilyttäjärekisterin julkiset tiedot vastaisivat laajuudeltaan ennakko-perintärekisterin tietoja. Julkinen rekisteri ei sisältäisi henkilötietoja, vaan ainoastaan yhteisöjä koskevia tietoja. Säilyttäjärekisterin julkisten tietojen avulla osingon maksaja ja säilyttäjät voisivat tarkistaa, onko tietty säilyttäjä, jonka välityksellä osinko maksettaisiin, rekisteröity Verohallinnon rekisteriin.

Kotimaisten säilyttäjien ja sellaisten ulkomaisten säilyttäjien, joilla on Suomessa sivuliike tai kiinteä toimipaikka, lisäksi säilyttäjärekisteriin hakeutuisi sellaisia ulkomaisia säilyttäjiä, jotka eivät harjoita toimintaa Suomessa eivätkä tunne suomalaista lainsäädäntöä. Säilyttäjät toimivat pankki- ja finanssialalla, jolla tiedot ovat yleisesti luottamuksellisia. Rekisteröintiäsioiden käsittelyn yhteydessä voi myös tulla käsiteltäväksi asioita, jotka kuuluvat säilyttäjän liikesalaisuuden piiriin. Jotta rekisteriin hakeuduttaisiin mahdollisimman laajasti ja esityksessä ehdotettu verotusmenettely toteutuisi, on välttämätöntä, että säilyttäjärekisterin tietojen julkisuus määritellään laissa täsmällisesti ja julkisuus rajoittuisi edellä lueltuihin tietoihin. Edellä mainituista syistä tiedonsaannin ja verotuksen toimittamisen turvaamiseksi muut säilyttäjärekisteröintiä koskevat tiedot olisivat salassa pidettäviä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) nojalla.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019. Hallintarekisteröidyille osakkeille maksettavien osinkojen lähdeverotusta ja ennakonpidätystä koskevia säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran osinkoon, joka maksetaan 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen. Säilyttäjät voisivat hakea rekisteröitymistä 10 d §:ssä tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin kuusi kuukautta ennen lain soveltamisen alkamista. Rekisteröinti ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisteriin päättyisi 31 päivänä joulukuuta 2020.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Lakiehdotuksella on välittömät liittymäkohdat perustuslaissa säädettyyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan, viranomaisten hallussa olevien asiakirjojen julkisuuteen sekä lainsäädäntövallan siirtämiseen.

Hallintarekisteröityjen osakkeiden lähdeverotusta muutettiin vuonna 2005 annetulla lailla (9.12.2005/970). Voimassa oleva lainsäädäntö edellyttää, että hallintarekisteröityjen osakkeiden säilyttäjä selvittää osakkeen tosiasiallisen omistajan henkilöllisyyden ja tämän oikeuden verosopimuksen mukaisesti etuihin. Tällöin saadakseeseen hyväkseen verosopimuksessa sovitun alemman verokannan, osakkeenomistajan on annettava henkilötietonsa säilyttäjälle ja selvitettävä verotuksellinen asuinvaltionsa. Lähdeveroa ehdotetaan nyt muutettavaksi siten, että lähdeveroa korotetaan 30 prosentista 35 prosenttiin. Käytännössä tämä kohdistuisi niihin osingon saajiin, jotka eivät salli henkilötietojensa luovuttamista Verohallinnolle. Sääntelyssä nykyisen 30 prosentin mukaisen lähdeveron saisi henkilö, joka asuu valtiossa, jonka kanssa Suomella ei ole verosopimusta, mutta joka antaisi henkilötietonsa säilyttäjälle ja sallisi niiden toimittamisen Verohallinnolle. Tältä osin osakkeenomistajan velvollisuus antaa henkilötietojaan laajeni, mutta se edellyttäisi osingon saajan suostumusta. Tietojen saaminen mahdollisimman laajasti on Verohallinnolle tarpeellista, jotta se pystyy varmistamaan, että alennettua verokantaa sovelletaan vain niihin henkilöihin, jotka ovat siihen oikeutettuja.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään lainkohdan mukaan tarkemmin lailla. Perusoikeuksiin puuttumisen sallittavuutta on arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa. Perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytännössä on erityistä huomiota kiinnitetty lailla säätämisen vaatimukseen, rajoituksen täsmällisyyden ja tarkkarajaisuusvaatimukseen, rajoitusperusteiden hyväksyttävyyteen, suhteellisuusvaatimukseen ja oikeusturvavaatimukseen. Ehdotuksessa on perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytännössään edellyttämällä tarkkuudella säädetty vaadittavan tiedon sisällöstä ja luovuttamisesta samoin kuin muista tarvittavista seikoista.

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Ehdotuksen 5. lainkohdassa säädettäisiin säilyttäjärekisterin julkisista tiedoista. Säilyttäjärekisterin julkisia tietoja olisivat yhteisön nimi, yritys- ja yhteisötunnus ja vastaava ulkomainen tunnus, kotivaltio, osoite ja rekisterimerkinnän voimassaoloaika. Julkisista tiedoista ilmenisivät myös jo päättyneet rekisteröinnit. Rekisterissä ei olisi muita henkilötietoja kuin rekisteröityneiden säilyttäjien yhteystietoihin mahdollisesti kuuluvia henkilötietoja. Säilyttäjärekisterin julkiset tiedot vastaisivat laajuudeltaan ennakkoperintärekisterin tietoja. Säilyttäjärekisteriin hakeutuisi pääsääntöisesti ulkomaisia säilyttäjiä, jotka eivät harjoita toimintaa Suomessa eivätkä tunne suomalaista lainsäädäntöä. Säilyttäjät toimivat pankki- ja finanssialalla, jolla tiedot ovat yleisesti luottamuksellisia. Rekisteröintiasioiden käsittelyn yhteydessä voi myös tulla käsiteltäväksi asioita, jotka kuuluvat säilyttäjän liikesalaisuuden piiriin. Näillä tiedoilla ei ole huomattavaa merkitystä yleisöjulkisuuden kannalta. Jotta rekisteriin hakeuduttaisiin mahdollisimman laajasti ja esityksessä ehdotettu verotusmenettely toteutuisi, on välttämätöntä, että säilyttäjärekisterin tietojen julkisuus määritellään laissa täsmällisesti ja julkisuus rajoituisi edellä lueteltuihin tietoihin. Näistä syistä tiedonsaannin ja verotuksen toimittamisen turvaamiseksi muut säilyttäjärekisteröintiä koskevat tiedot olisivat salassa pidettäviä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain nojalla. Perustuslakivaliokunnan mukaan (PeVL 40/2005 vp) verovelvollisen taloudellista asemaa koskevien tietojen salassapidolla pyritään suojaamaan perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattua yksityiselämää. Toisen perusoikeuden edistäminen on sellainen välttämätön syy, jonka vuoksi viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuutta on mahdollista perustuslain 12 §:n 2 momentin nojalla lailla erikseen rajoittaa. Henkilön taloudellista asemaa kuvaavat asiakirjat ovat salassa pidettäviä myös viranomaisen toi-

HE 282/2018 vp

minnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 23 kohdan perusteella. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 14/2018 vp) todetaan, että perustuslakivaliokunta on käytännössään kiinnittänyt erityistä huomiota perustuslain 12 §:n 2 momentissa turvatus asiakirjajulkisuuden suhteeseen yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan (ks. esim. PeVL 43/1998 vp, s. 2/II ja PeVL 60/2017 vp, s. 3). Valiokunta on katsonut, että esimerkiksi arkaluonteisten tietojen salassapitoa voidaan pitää välttämättömänä perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvatus yksityiselämän suojaamiseksi (PeVL 39/2009 vp, s. 2/I). Tällainen toisen perusoikeuden edistäminen on muodostanut sellaisen välttämättömän syyn, jonka vuoksi viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuutta on ollut mahdollista perustuslain 12 §:n 2 momentin nojalla lailla erikseen rajoittaa (PeVL 2/2008 vp, s. 2, PeVL 40/2005 vp, s. 2/II).

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu viranomainen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Ehdotuksessa annetaan Verohallinnolle valtuutus antaa määräyksiä 1. lain 10 b §:n 4 momentissa koskien osingon saajan itse antamaa ilmoitusta ja ehdotuksen 2. lain 15 e §:n 3 momentissa rekisteröityneen säilyttäjän osinkoa koskevaa yleistä tiedonantovelvollisuutta.

Molempien valtuutuksien osalta asiasta säädettäisiin laissa ja Verohallinnon toimivaltaan kuuluisi antaa tarkempia määräyksiä itse annetun ilmoituksen sisällöstä, voimassaolosta ja menettelystä sekä rekisteröityneen säilyttäjän ilmoitusvelvollisuuteen kuuluvien tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta sekä oikeudesta olla antamatta tietoja. Valtuutus koskee tarkkaan määriteltyä ja rajoitettua joukkoa. Valtuudet koskevat lakia tarkempaa teknisluonteista sääntelyä, jota joudutaan osittain muuttamaan toistuvasti. Säännökset varmistavat toisaalta tarvittavan joustavuuden reagoida muuttuviin tilanteisiin ja estävät tarpeettoman yksityiskohtaisen lain-tasoisien sääntelyn. Molemmat valtuutukset olisivat saman sisältöisiä kuin Verohallinnon vastaavissa tilanteissa laissa annetut oikeudet antaa lakia yksityiskohtaisempia säännöksiä. Lisäksi Verohallinto on jo voimassaolevan lainsäädännön nojalla oikeutettu osittain antamaan tarkempia määräyksiä näistä asioista.

Lakiehdotukset ovat perustuslain 10 §:n 1 momentin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan, 12 §:n 2 momentin asiakirjojen julkisuuden ja 80 §:n lainsäädäntövallan siirtämisen kannalta ongelmattomia. Edellä sanotun perusteella katsotaan, että lakiehdotukset voidaan hyväksyä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 10 b—
10 e §, sellaisina kuin ne ovat, 10 b § laeissa 970/2005 ja 510/2010, 10 c ja 10 d § laissa
970/2005 sekä 10 e § laissa 1226/2006, ja
lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1516/2011, 1240/2013 ja 975/2014, uusi 2
momentti sekä lakiin uusi 10 f § seuraavasti:

7 §

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, maksajan on perittävä julkisesti noteeratusta
yhtiöstä hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta 35 prosentin lähdevero, jos
maksajalla tai rekisteröityneellä säilyttäjällä ei ole verotusmenettelystä annetun lain 15 e §:ssä
tarkoitettuja tietoja osingon saajasta.

10 b §

Poiketen siitä, mitä 7 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa säädetään, tätä pykälää so-
velletaan maksettaessa tuloverolain 33 a §:ssä tarkoitettua julkisesti noteeratusta yhtiöstä saa-
tua osinkoa hallintarekisteröidylle osakkeelle.

Osinkoa maksettaessa voidaan soveltaa 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kansainvälisen so-
pimuksen osinkoa koskevia määräyksiä, jos osingon maksaja tai osingon saajaa lähinnä oleva
säilyttäjä, joka on osingonjakohetkellä merkittynä 10 d §:ssä tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin,
on huolellisesti selvittänyt osingon saajan asuinvaltion sekä varmistanut, että kansainvälisen
sopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä voidaan soveltaa osingon saajaan.

Vero voidaan periä 2 momentin mukaisesti sen estämättä, että osingon saajaa lähinnä oleva
säilyttäjä ei ole merkittynä 10 d §:ssä tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin, jos rekisteröitynyt säi-
lyttäjä on ottanut välitettäväkseen osingon saajan tiedot ja varmistanut, että 2 momentissa sää-
detyt edellytykset täyttyvät. Jos rekisteröitynyt säilyttäjä välittää rekisteröitymättömän säilyt-
täjän antamia osingonmaksutietoja, sen katsotaan sitoutuneen vastaamaan näiden tietojen oi-
keellisuudesta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuna asuinvaltion huolellisena selvittämisenä voidaan pitää
Verohallinnon antamaa lähdeverokorttia, osingon saajan asuinvaltion veroviranomaisen anta-
maa todistusta tai sellaista osingon saajan itse antamaa ilmoitusta, josta selviää lähdeverotusta
varten tarvittavat tiedot osingon saajasta. Itse annetun ilmoituksen on oltava riittävän luotetta-
vasti dokumentoitu ja johdonmukainen säilyttäjän hallussa olevien muiden osingon saajaa
koskevien tietojen kanssa. Verohallinto antaa tarkemmat määräykset itse annetun ilmoituksen
sisällöstä, voimassaolosta ja menettelystä, jolla itse annetun ilmoituksen luotettavuus todetaan.

10 c §

Jäljempänä 10 d §:ssä tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin rekisteröityneen säilyttäjän on
10 b §:n mukaisesti tutkittava ja tunnistettava osingon saaja, selvitettävä luotettavasti tämän
verotuksellinen asuinvaltio sekä varmistettava, että kansainvälisen sopimuksen osinkoa kos-
kevia määräyksiä voidaan soveltaa osingon saajaan. Rekisteröityneen säilyttäjän on annettava

osingoista verotusmenettelystä annetun lain 15 e §:ssä tarkoitetut vuosi-ilmoitustiedot, Verohallinnon mainitun lain 19 §:n nojalla pyytämät osinkoon liittyvät tiedot sekä Verohallinnon kehotuksesta annettavat tai tarkastettavaksi esitettävät mainitun lain 23 b §:ssä tarkoitetut tiedot. Lisäksi rekisteröityneen säilyttäjän on annettava osingon maksajalle pyynnöstä osingon maksajan verotusta koskevien velvoitteiden hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

Jos rekisteröitynyt säilyttäjä on osingon maksua varten ilmoittanut osingosta perittäväksi 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua lähdeveroa pienemmän veron, rekisteröitynyt säilyttäjä on vastuussa virheellisen ilmoituksen johdosta verovelvolliselta perimättä jääneestä verosta kuin omasta verostaan. Vapautuakseen vastuusta rekisteröityneen säilyttäjän on näytettävä, että virhe ei johdu sen laiminlyönnistä. Rekisteröitynyt säilyttäjä ei ole vastuussa perimättä jääneestä verosta, jos se osoittaa välittäneensä toiselta rekisteröityneeltä säilyttäjältä osingon maksua ja lähdeveron perimistä varten saamansa tiedot saman sisältöisinä säilytysketjussa seuraavalle rekisteröityneelle säilyttäjälle tai liikkeeseenlaskijalle. Rekisteröitynyt säilyttäjä vastaa verosta senkin jälkeen, kun se on poistettu säilyttäjärekisteristä.

Rekisteröityneen säilyttäjän katsotaan olevan 2 momentissa tarkoitetussa vastuussa osingosta perimättä jääneestä lähdeverosta, jos se on antanut tai välittänyt vuosi-ilmoitustiedot kysymyksessä olevasta osingosta ja verosta, tai muutoin selvitetään, että lähdevero on jäänyt perimättä rekisteröityneen säilyttäjän virheellisen ilmoituksen tai laiminlyönnin johdosta. Vapautuakseen vastuusta rekisteröityneen säilyttäjän on osoitettava, että virhe ei johdu sen laiminlyönnistä.

Perimättä jäänyt lähdevero määrätään 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa osingon maksajan ja verosta vastuussa olevan rekisteröityneen säilyttäjän suoritettavaksi noudattaen mitä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään veron määräämisestä verovelvolliselle. Rekisteröityneeseen säilyttäjään sovelletaan myös, mitä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään seuraamusmaksuista sekä Verohallinnon määräämän veron maksamisesta ja muutoksenhausta.

10 d §

Rekisteröityneellä säilyttäjällä tarkoitetaan Verohallinnon ylläpitämään säilyttäjärekisteriin merkittyä säilyttäjää. Verohallinto merkitsee hakemuksesta säilyttäjärekisteriin sen, jolla on sijoituspalvelulain (747/2012), arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (348/2017), arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) tai arvopaperitileistä annetun lain (750/2012) tai vastaavan ulkomaisen lainsäädännön nojalla oikeus harjoittaa säilytystoimintaa. Säilyttäjällä tulee olla sijaintivaltionsa asianomaisen viranomaisen myöntämä toimilupa harjoittaa säilytystoimintaa ja olla sen valvonnan alainen. Säilyttäjän kotipaikan tulee olla Euroopan unionin alueella tai sellaisessa valtiossa, jonka kanssa Suomella on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Säilyttäjärekisteriin voi rekisteröityä myös tällaiseen valtioon sijoittautunut säilyttäjänä toimiva sivuliike, jota kyseiset säännökset velvoittavat.

Rekisteröinnin edellytyksenä on lisäksi, että säilyttäjään sovelletaan yhteistä tietojenvaihtostandardia tai rahanpesun estämistä ja asiakkaan tunnistamista koskevia säännöksiä sekä muuta lainsäädäntöä siten, että säilyttäjä on velvollinen tunnistamaan asiakkaansa ja tämän verotuksellisen asuinvaltion.

Rekisteröintiä hakevan ja rekisteröityneen säilyttäjän on annettava rekisterin pitämistä varten tarvittavat tiedot sekä selvitys tässä pykälässä tarkoitettujen edellytysten täyttymisestä ja yhteystiedot. Lisäksi säilyttäjän on ilmoitettava näissä tiedoissa tapahtuneista muutoksista.

Säilyttäjärekisteriin rekisteröintiä ja siitä poistamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta verotusmenettelystä annetun lain 65 a §:n mukaisesti.

10 e §

Verohallinnon on poistettava säilyttäjä säilyttäjärekisteristä, jos:

- 1) säilyttäjä pyytää sitä;
- 2) 10 d §:ssä säädetty rekisteröitymisen edellytykset eivät enää täyty;

3) säilyttäjän hallinnolliset virheet tai muut vähäiset virheet ovat toistuvasti johtaneet virheelliseen verojen perimiseen tai tietojen raportointiin; taikka

4) säilyttäjä muutoin kuin 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla laiminlyö 10 c §:n tai verotusmenettelystä annetun lain 23 b §:n mukaiset velvoitteet tai jättää maksamatta sille määrätyt verot.

Verohallinto voi jättää säilyttäjärekisteriin merkitsemättä säilyttäjän, jonka voidaan olettaa aiempien laiminlyöntiensä perusteella olennaisesti laiminlyövä 10 b ja 10 c §:ssä tarkoitetut säilyttäjän velvoitteet tai jättävän maksamatta sille määrätyt verot.

Verohallinnon on varattava säilyttäjärekisteristä poistettavalle tai siihen merkitsemättä jätettävälle tilaisuus selvityksen antamiseen, jos poistaminen tai rekisteriin merkitsemättä jättäminen perustuu 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin syihin.

10 f §

Ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitetusta työkorvauksesta ei peritä lähdeveroa, jos saaja:

- 1) esittää maksajalle lähdeverokortin, jonka mukaan veroa ei peritä;
- 2) esittää maksajalle 10 §:ssä tarkoitetun muun selvityksen sellaisen kansainvälisen sopimuksen soveltumisesta, joka estää veron perimisen; tai
- 3) on merkitty ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa säädettyä ei sovelleta työkorvaukseen, joka maksetaan yksinomaan tai pääasiallisesti Suomessa tehdystä:

- 1) talonrakennus-, maanrakennus-, vesirakennus- tai muusta rakennustyöstä;
- 2) asennus- tai kokoonpanotyöstä;
- 3) laivanrakennustyöstä;
- 4) kuljetustyöstä;
- 5) siivous-, hoiva- tai hoitotyöstä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 7 §:n 2 momenttia, 10 b ja 10 c §:ää sovelletaan osinkoon, joka maksetaan 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen.

Säilyttäjät voivat hakea rekisteröitymistä 10 d §:ssä tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin 1 päivänä heinäkuuta 2020 tai sen jälkeen. Rekisteröinti ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisteriin päättyy 31 päivänä joulukuuta 2020.

2.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 65 a §:n 6 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 15/2018, sekä
lisätään lakiin uusi 15 e § ja siitä lailla 772/2016 kumotun 23 b §:n tilalle uusi 23 b § seuraavasti:

15 e §

Hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettua osinkoa koskeva yleinen tiedonantovelvollisuus

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 10 c §:ssä tarkoitetun rekisteröityneen säilyttäjän on toimitettava Verohallinnolle vuosittain tarpeelliset tiedot verotusta varten. Ilmoitusvelvollisuus koskee niiden osingon saajien loppusaajatietoja, joista rekisteröitynyt säilyttäjä on ottanut vastuun, sekä osingon maksuhetken välitystietoja. Osingon saajien loppusaajatietoihin kuuluvat rekisteröityneen säilyttäjän vastuulla oleville osingon saajille maksettujen osinkojen ja perittyjen lähdeverojen määrä sekä lisäksi tunnistetiedot kuten nimi, syntymäaika, osoite asuinvaltiossa, verotunniste asuinvaltiossa, jos sellaisia myönnetään, sekä oikeushenkilöiden oikeudellinen muoto. Lisäksi tulee ilmoittaa saajan verotuksellinen asuinvaltio ja kotiosoite sekä muut vastaavat Verohallinnon määräämät tiedot. Osingon maksuhetken välitystiedoissa tulee olla niiden rekisteröityneiden säilyttäjien yksilöintitiedot, joiden osingonmaksutietoja se on osingon maksuhetkellä välittänyt osakkeiden säilytysketjussa edelleen liikkeeseenlaskijalle ilmoitettavaksi sekä sen rekisteröityneen säilyttäjän yksilöintitiedot, jolle tiedot on välitetty. Näihin tietoihin tulee sisältyä myös eriteltyinä välitetyt tiedot osakkeiden määristä ja niistä perityistä veroista.

Maksajan on ilmoitettava vuosi-ilmoituksella tiedot osingon saajasta ja tiedot siitä osingon saajaa lähinnä olevasta rekisteröityneestä säilyttäjästä, jolta osingon saajaa koskevat tiedot on saatu. Jos maksajalla ei ole vuosi-ilmoitusta antaessaan käytettävissään tietoja osingon saajasta, vuosi-ilmoituksella annetaan tiedot siitä osingon saajaa lähinnä olevasta säilyttäjästä, josta maksajalla on tieto. Asuinvaltioksi ilmoitetaan kuitenkin osingon saajan asuinvaltio, jos se on maksajan tiedossa. Lisäksi on annettava tieto siitä, onko osingonmaksun perusteena olevan osakkeen omistusoikeus hallintarekisteröity ja hallitaanko osaketta omaan vai toisen lukuun.

Verohallinto antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta sekä oikeudesta olla antamatta tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

23 b §

Rekisteröityneen säilyttäjän erityinen tiedonantovelvollisuus

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 10 c §:ssä tarkoitetun rekisteröityneen säilyttäjän on Verohallinnon kehotuksesta osinkotapahtuman, osingon saajan tai maksajan yksilöintitiedon tai muun vastaavan yksilöinnin perusteella annettava ja esitettävä tarkastettavaksi hallussaan olevat tiedot mekanismeista, menettelyistä ja asiakirjoista sekä muut tiedot, joiden perusteella se on suorittanut 15 e §:ssä, rajoitetusti verovelvollisen tulon

HE 282/2018 vp

verottamisesta annetun lain 10 b §:ssä sekä ennakkoperintälain 4 a §:ssä tarkoitetut osingon saajan tutkimis-, tunnistamis-, selvittämis-, varmistamis- ja ilmoitusvelvoitteet vastuulleen ottamiensa osingonmaksun ja osingon saajien osalta.

65 a §

Eräitä Verohallinnon päätöksiä koskeva muutoksenhaku

Verovelvollinen ja jokainen muu, jonka oman veron määrään päätös välittömästi saattaa vaikuttaa tai joka on veron suorittamisesta vastuussa sekä Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö saavat hakea muutosta:

3) ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin tai rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 10 d §:ssä tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin merkittämistä tai siitä poistamista koskevaan päätökseen;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan osinkoon, joka maksetaan 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen.

3.

Laki

ennakkoperintälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ennakkoperintälakiin (1118/1996) uusi 4 a § seuraavasti:

4 a §

Vastaavuusvaatimuksesta poikkeaminen maksettaessa osinkoa hallintarekisteröidylle osakkeelle

Jos osingon maksaja tai osingon saajaa lähinnä oleva säilyttäjä, joka on osingonjakohetkellä merkittynä rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 10 d §:ssä tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin, ei saa tai säilyttäjä ei voi toimittaa Verohallinnolle hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavan osingon saajasta verotusmenettelystä annetun lain 15 e §:ssä tarkoitettuja tietoja, osingosta on toimitettava 50 prosentin suuruinen ennakonpidätys, jos osingon saaja on Suomessa yleisesti verovelvollinen.

Mitä rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 10 c §:n 3 ja 4 momentissa ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään rekisteröityneen säilyttäjän vastuusta perimättä jääneestä lähdeverosta, sovelletaan vastaavasti pidättämättä jääneeseen ennakoon.

Osingon maksajalle tai rekisteröityneelle säilyttäjälle veron määräämispäätöksellä määrättyyn veroon ei sovelleta oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 51 §:n 3 momenttia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan osinkoon, joka maksetaan 1 päivänä tammikuuta 2020 tai sen jälkeen.

4.

Laki

oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettuun lakiin (768/2016) uusi
51 a § seuraavasti:

8 luku

Veron määrääminen ja päätöksen oikaisu

51 a §

Osingon maksajaa ja rekisteröityä säilyttäjää koskevia erityisiä säännöksiä

Jos Verohallinto on jo määrännyt rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 10 c §:n nojalla veron osingon maksajalle, vero poistetaan viran puolesta, jos rekisteröitynyt säilyttäjä on maksanut osingosta maksettavat lähdeverot tai veron määräämisen perusteet ovat poistuneet.

Jos ennakonpidätyksen toimittamiseen velvollinen osingon maksaja on jättänyt ennakko-perintälain 4 a §:n mukaisen ennakonpidätyksen toimittamatta, mutta osingosta on peritty lähdevero, ennakonpidätyksen toimittamiseen velvollisen osingon maksajan ja rekisteriin merkityn säilyttäjän suoritettavaksi määrätystä veron määrästä on vähennettävä perityn lähdeveron määrä. Vastaavasti menetellään myös tilanteessa, jossa lähdeveron perimiseen velvollinen on jättänyt lähdeveron perimättä, mutta osingoista on toimitettu ennakonpidätys.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 9 §, sellaisena kuin se on laissa 971/2005, seuraavasti:

9 §

Säilyttäjärekisterin julkiset tiedot

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 10 d §:ssä tarkoitettun säilyttäjärekisterin tiedoista julkisia ovat yhteisön nimi, yritys- ja yhteisötunnus ja vastaava ulkomainen tunnus, kotivaltio, osoite ja rekisterimerkinnän voimassaoloaika.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Valtiovarainministeri Petteri Orpo

1.

Laki

rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 10 b—10 e §, sellaisina kuin ne ovat, 10 b § laeissa 970/2005 ja 510/2010, 10 c ja 10 d § laissa 970/2005 sekä 10 e § laissa 1226/2006, ja
lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1516/2011, 1240/2013 ja 975/2014, uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 10 f § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

10 b §
 Poiketen siitä, mitä 10 §:ssä säädetään, hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta peritään lähdeveroa 15 prosenttia, jos maksaja on 2 ja 3 momentissa tarkoitettulla tavalla riittävän huolellisesti varmistanut, että osingon saajaan sovelletaan kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä. Jos sopimuksen mukaan Suomessa on kuitenkin oikeus periä osingosta veroa enemmän kuin 15 prosenttia, vero peritään sopimuksen mukaisesti.

Selvityksenä osinkoa koskevien määräysten soveltumisen riittävän huolellisesta varmistamisesta pidetään sopimusta, jossa joko tilinhoitajayhteisö tai tilinhoitajayhteisön asiamies ja ulkomainen omaisuudenhoidaja sopivat hallintarekisteröidyn osakkeen säilyttämisestä. Sopimuksen mukaan omaisuudenhoitajan tulee:

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, maksajan on perittävä julkisesti noteerattusta yhtiöstä hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta 35 prosentin lähdevero, jos maksajalla tai rekisteröityneellä säilyttäjällä ei ole verotusmenettelystä annetun lain 15 e §:ssä tarkoitettuja tietoja osingon saajasta.

10 b §
 Poiketen siitä, mitä 7 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa säädetään, tätä pykälää sovelletaan maksettaessa tuloverolain 33 a §:ssä tarkoitettua julkisesti noteerattusta yhtiöstä saatua osinkoa hallintarekisteröidylle osakkeelle.

Osinkoa maksettaessa voidaan soveltaa 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kansainvälisen sopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä, jos osingon maksaja tai osingon saajaa lähinnä oleva säilyttäjä, joka on osingonjakohetkellä merkittynä 10 d §:ssä tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin, on huolellisesti selvittänyt osingon saajan asuinvaltion sekä varmistanut, että kansainvälisen sopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä voidaan soveltaa osingon saajaan.

Vero voidaan periä 2 momentin mukaisesti sen estämättä, että osingon saajaa lähinnä oleva säilyttäjä ei ole merkittynä 10 d §:ssä

Voimassa oleva laki

1) ilmoittaa osingonmaksua varten valtio, jossa lopullisen osingon saajan kotipaikka on, ja vakuuttaa, että Suomen ja kyseisen valtion välisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä sovelletaan osingon saajaan;

2) sitoutua ilmoittamaan välittömästi tilinhoitajayhteisölle tai tämän asiamiehelle 1 kohdassa tarkoitettuja seikkoja koskevista muutoksista; ja

3) sitoutua pyydettyä ilmoittamaan osingon saajan nimi, syntymäaika, mahdollinen muu virallinen tunnistetieto ja osoite kotivaltiossa sekä toimittamaan asianomaisen valtion veroviranomaisen antama todistus osingon saajan verotuksellisesta asuinvaltiosta.

Lisäksi edellytetään, että ulkomaisen omaisuudenhoitajan kotipaikka on sellaisessa valtiossa, jonka kanssa Suomella on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Omaisuudenhoitajasta on myös oltava osingonjakohetkellä merkintä Verohallinnon ylläpitämässä ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisterissä.

Tilinhoitajayhteisön tai tämän asiamiehen on pyynnöstä toimitettava hallintarekisteröidyn osakkeen liikkeeseenlaskijalle 2 momentissa tarkoitettu sopimus tai siitä kopio siltä osin kuin sopimus sisältää 2 momentissa tarkoitettuja tietoja.

10 c §

Merkintä ulkomaisesta omaisuudenhoitajasta ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisteriin tehdään omaisuudenhoitajan hakemuksesta. Hakemuksessa on ilmoitettava hakijan yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot ja yhteystiedot. Lisäksi hakijan on vakuutettava, että sen tekemät hallintarekisteröityjen osakkeiden säilyttämistä koskevat sopimukset täyttävät 10 b §:n 2 momentin edellytykset.

Rekisteristä voidaan poistaa se, joka jättää olennaisella tavalla noudattamatta 10 b §:n 2 momentissa tarkoitettujen sopimuksen ehtoja tai tiedonantovelvollisuuksia koskevia säännöksiä, sekä se, joka sitä pyytää. Rekisteriin voidaan jättää merkitsemättä hakija, jonka voidaan olettaa aiempien laiminlyöntien perusteella olennaisesti laiminlyövä edellä

Ehdotus

tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin, jos rekisteröitynyt säilyttäjä on ottanut välitettäväkseen osingon saajan tiedot ja varmistanut, että 2 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät. Jos rekisteröitynyt säilyttäjä välittää rekisteröitymättömän säilyttäjän antamia osingonmaksutietoja, sen katsotaan sitoutuneen vastaamaan näiden tietojen oikeellisuudesta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuna asuinvaltion huolellisena selvittämisenä voidaan pitää Verohallinnon antamaa lähdeverokorttia, osingon saajan asuinvaltion veroviranomaisen antamaa todistusta tai sellaista osingon saajan itse antamaa ilmoitusta, josta selviää lähdeverotusta varten tarvittavat tiedot osingon saajasta. Itse annetun ilmoituksen on oltava riittävän luotettavasti dokumentoitu ja johdonmukainen säilyttäjän hallussa olevien muiden osingon saajaa koskevien tietojen kanssa. Verohallinto antaa tarkemmat määräykset itse annetun ilmoituksen sisällöstä, voimassaolosta ja menettelystä, jolla itse annetun ilmoituksen luotettavuus todetaan.

10 c §

Jäljempänä 10 d §:ssä tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin rekisteröityneen säilyttäjän on 10 b §:n mukaisesti tutkittava ja tunnistettava osingon saaja, selvitettävä luotettavasti tämän verotuksellinen asuinvaltio sekä varmistettava, että kansainvälisen sopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä voidaan soveltaa osingon saajaan. Rekisteröityneen säilyttäjän on annettava osingoista verotusmenettelystä annetun lain 15 e §:ssä tarkoitettut vuosi-ilmoitustiedot, Verohallinnon mainitun lain 19 §:n nojalla pyytämät osinkoon liittyvät tiedot sekä Verohallinnon kehotuksesta annettavat tai tarkastettavaksi esitettävät mainitun lain 23 b §:ssä tarkoitettut tiedot. Lisäksi rekisteröityneen säilyttäjän on annettava osingon maksajalle pyynnöstä osingon maksajan verotusta koskevien

Voimassa oleva laki

tarkoitettua velvollisuutensa.

Rekisteriin sovelletaan soveltuvin osin, mitä ennakkoperintälaissa säädetään ennakkoperintärekisteristä.

Ehdotus

velvoitteiden hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

Jos rekisteröitynyt säilyttäjä on osingon maksua varten ilmoittanut osingosta perittäväksi 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua lähdeveroa pienemmän veron, rekisteröitynyt säilyttäjä on vastuussa virheellisen ilmoituksen johdosta verovelvolliselta perimättä jääneestä verosta kuin omasta verostaan. Vapautuakseen vastuusta rekisteröityneen säilyttäjän on näytettävä, että virhe ei johdu sen laiminlyönnistä. Rekisteröitynyt säilyttäjä ei ole vastuussa perimättä jääneestä verosta, jos se osoittaa välittäneensä toiselta rekisteröityneeltä säilyttäjältä osingon maksua ja lähdeveron perimistä varten saamansa tiedot saman sisältöisinä säilytysketjussa seuraavalle rekisteröityneelle säilyttäjälle tai liikkeeseenlaskijalle. Rekisteröitynyt säilyttäjä vastaa verosta senkin jälkeen, kun se on poistettu säilyttäjärekisteristä.

Rekisteröityneen säilyttäjän katsotaan olevan 2 momentissa tarkoitettussa vastuussa osingosta perimättä jääneestä lähdeverosta, jos se on antanut tai välittänyt vuosi-ilmoitustiedot kysymyksessä olevasta osingosta ja verosta, tai muutoin selvitetään, että lähdevero on jäänyt perimättä rekisteröityneen säilyttäjän virheellisen ilmoituksen tai laiminlyönnin johdosta. Vapautuakseen vastuusta rekisteröityneen säilyttäjän on osoitettava, että virhe ei johdu sen laiminlyönnistä.

Perimättä jäänyt lähdevero määrätään 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa osingon maksajan ja verosta vastuussa olevan rekisteröityneen säilyttäjän suoritettavaksi noudattaen mitä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään veron määräämisestä verovelvolliselle. Rekisteröityneeseen säilyttäjään sovelletaan myös, mitä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään seuraamusmaksuista sekä Verohallinnon määräämän veron maksamisesta ja muutoksenhausta.

10 d §

Jos maksajalla ei ole vuosi-ilmoitusta antaessaan käytettävissään tietoja osingon saajasta, vuosi-ilmoituksella annetaan ulkomaisen omaisuudenhoitajan tiedot. Kotivaltioksi ilmoitetaan kuitenkin osingon saajan koti-

10 d §

Rekisteröityneellä säilyttäjällä tarkoitetaan Verohallinnon ylläpitämään säilyttäjärekisteriin merkittyä säilyttäjää. Verohallinto merkitsee hakemuksesta säilyttäjärekisteriin sen, jolla on sijoituspalvelulain

Voimassa oleva laki

valtio. Lisäksi on annettava tieto siitä, onko osingonmaksun perusteena olevan osakkeen omistusoikeus hallintarekisteröity ja hallitaanko osaketta omaan vai toisen lukuun.

Ehdotus

(747/2012), arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (348/2017), arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) tai arvopaperitileistä annetun lain (750/2012) tai vastaavan ulkomaisen lainsäädännön nojalla oikeus harjoittaa säilytystoimintaa. Säilyttäjällä tulee olla sijaintivaltionsa asianomaisen viranomaisen myöntämä toimilupa harjoittaa säilytystoimintaa ja olla sen valvonnan alainen. Säilyttäjän kotipaikan tulee olla Euroopan unionin alueella tai sellaisessa valtiossa, jonka kanssa Suomella on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Säilyttäjärekisteriin voi rekisteröityä myös tällaiseen valtioon sijoittautunut säilyttäjänä toimiva sivuliike, jota kyseiset säännökset velvoittavat.

Rekisteröinnin edellytyksenä on lisäksi, että säilyttäjään sovelletaan yhteistä tietojenvaihtostandardia tai rahanpesun estämistä ja asiakkaan tunnistamista koskevia säännöksiä sekä muuta lainsäädäntöä siten, että säilyttäjä on velvollinen tunnistamaan asiakkaansa ja tämän verotuksellisen asuinvaltion.

Rekisteröintiä hakevan ja rekisteröityneen säilyttäjän on annettava rekisterin pitämistä varten tarvittavat tiedot sekä selvitys tässä pykälässä tarkoitettujen edellytysten täytymisestä ja yhteystiedot. Lisäksi säilyttäjän on ilmoitettava näissä tiedoissa tapahtuneista muutoksista.

Säilyttäjärekisteriin rekisteröintiä ja siitä poistamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta verotusmenettelystä annetun lain 65 a §:n mukaisesti.

10 e §

Ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitettusta työkorvauksesta ei peritä lähdeveroa, jos saaja:

1) esittää maksajalle lähdeverokortin, jonka mukaan veroa ei peritä;

2) esittää maksajalle 10 §:ssä tarkoitettun muun selvityksen sellaisen kansainvälisen sopimuksen soveltumisesta, joka estää veron perimisen; tai

3) on merkitty ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa säädettyä

10 e §

Verohallinnon on poistettava säilyttäjäsäilyttäjärekisteristä, jos:

1) säilyttäjä pyytää sitä;

2) 10 d §:ssä säädetty rekisteröitymisen edellytykset eivät enää täyty;

3) säilyttäjän hallinnolliset virheet tai muut vähäiset virheet ovat toistuvasti johtaneet virheelliseen verojen perimiseen tai tietojen raportointiin; taikka

4) säilyttäjä muutoin kuin 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla laiminlyö 10 c §:n tai verotusmenettelystä annetun lain 23 b §:n mu-

Voimassa oleva laki

ei sovelleta työkorvaukseen, joka maksetaan yksinomaan tai pääasiallisesti Suomessa tehdystä:

- 1) talonrakennus-, maanrakennus-, vesirakennus- tai muusta rakennustyöstä;
- 2) asennus- tai kokoonpanotyöstä;
- 3) laivanrakennustyöstä;
- 4) kuljetustyöstä;
- 5) siivous-, hoiva- tai hoitotyöstä.

Ehdotus

kaiset velvoitteet tai jättää maksamatta sille määrätyt verot.

Verohallinto voi jättää säilyttäjärekisteriin merkitsemättä säilyttäjän, jonka voidaan olettaa aiempien laiminlyöntiensä perusteella olennaisesti laiminlyövä 10 b ja 10 c §:ssä tarkoitetut säilyttäjän velvoitteet tai jättävän maksamatta sille määrätyt verot.

Verohallinnon on varattava säilyttäjärekisteristä poistettavalle tai siihen merkitsemättä jätettävälle tilaisuus selvityksen antamiseen, jos poistaminen tai rekisteriin merkitsemättä jättäminen perustuu 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin syihin.

10 f §

Ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitetusta työkorvauksesta ei peritä lähdeveroa, jos saaja:

- 1) esittää maksajalle lähdeverokortin, jonka mukaan veroa ei peritä;
- 2) esittää maksajalle 10 §:ssä tarkoitetun muun selvityksen sellaisen kansainvälisen sopimuksen soveltumisesta, joka estää veron perimisen; tai
- 3) on merkitty ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa säädettyä ei sovelleta työkorvaukseen, joka maksetaan yksinomaan tai pääasiallisesti Suomessa tehdystä:

- 1) talonrakennus-, maanrakennus-, vesirakennus- tai muusta rakennustyöstä;
- 2) asennus- tai kokoonpanotyöstä;
- 3) laivanrakennustyöstä;
- 4) kuljetustyöstä;
- 5) siivous-, hoiva- tai hoitotyöstä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 7 §:n 2 momenttia, 10 b ja 10 c §:ää sovelletaan osinkoon, joka maksetaan 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen.

Säilyttäjät voivat hakea rekisteröitymistä 10 d §:ssä tarkoitettuun säilyttäjärekisteriin 1 päivänä heinäkuuta 2020 tai sen jälkeen. Rekisteröinti ulkomaisten omaisuudenhoidajien rekisteriin päättyy 31 päivänä joulukuuta 2020.

HE 282/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 65 a §:n 6 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 15/2018, sekä
lisätään lakiin uusi 15 e § ja siitä lailla 772/2016 kumotun 23 b §:n tilalle uusi 23 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 e §

Hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettua osinkoa koskeva yleinen tiedonantovelvollisuus

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 10 c §:ssä tarkoitetun rekisteröityneen säilyttäjän on toimitettava Verohallinnolle vuosittain tarpeelliset tiedot verotusta varten. Ilmoitusvelvollisuus koskee niiden osingon saajien loppusaajatietoja, joista rekisteröitynyt säilyttäjä on ottanut vastuun, sekä osingon maksuhetken välitystietoja. Osingon saajien loppusaajatietoihin kuuluvat rekisteröityneen säilyttäjän vastuulla oleville osingon saajille maksettujen osinkojen ja perittyjen lähdeverojen määrä sekä lisäksi tunnistetiedot kuten nimi, syntymäaika, osoite asuinvaltiossa, verotunniste asuinvaltiossa, jos sellaisia myönnetään, sekä oikeushenkilöiden oikeudellinen muoto. Lisäksi tulee ilmoittaa saajan verotuksellinen asuinvaltio ja kotiosoite sekä muut vastaavat Verohallinnon määräämät tiedot. Osingon maksuhetken välitystiedoissa tulee olla niiden rekisteröityneiden säilyttäjien yksilöintitiedot, joiden osingonmaksutietoja se on osingon maksuhetkellä välittänyt osakkeiden säilytysketjussa edelleen liikkeeseenlaskijalle ilmoitettavaksi sekä sen rekisteröityneen säilyttäjän yksilöintitiedot, jolle tiedot on välitetty. Näihin tietoihin tulee sisältyä myös eriteltyinä välitetyt tiedot osakkeiden määrästä ja niistä perityistä veroista.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Maksajan on ilmoitettava vuosi-ilmoituksella tiedot osingon saajasta ja tiedot siitä osingon saajaa lähinnä olevasta rekisteröityneestä säilyttäjistä, jolta osingon saajaa koskevat tiedot on saatu. Jos maksajalla ei ole vuosi-ilmoitusta antaessaan käytettävissään tietoja osingon saajasta, vuosi-ilmoituksella annetaan tiedot siitä osingon saajaa lähinnä olevasta säilyttäjistä, josta maksajalla on tieto. Asuinvaltioksi ilmoitetaan kuitenkin osingon saajan asuinvaltio, jos se on maksajan tiedossa. Lisäksi on annettava tieto siitä, onko osingonmaksun perusteena olevan osakkeen omistusoikeus hallintarekisteröity ja hallitaanko osaketta omaan vai toisen lukuun.

Verohallinto antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta sekä oikeudesta olla antamatta tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

23 b §

Rekisteröityneen säilyttäjän erityinen tiedonantovelvollisuus

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 10 c §:ssä tarkoitetun rekisteröityneen säilyttäjän on Verohallinnon kehotuksesta osinkotapahtuman, osingon saajan tai maksajan yksilöintitiedon tai muun vastaavan yksilöinnin perusteella annettava ja esitettävä tarkastettavaksi hallussaan olevat tiedot mekanismeista, menettelyistä ja asiakirjoista sekä muut tiedot, joiden perusteella se on suorittanut 15 e §:ssä, rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 10 b §:ssä sekä ennakkoperintälain 4 a §:ssä tarkoitetut osingon saajan tutkimis-, tunnistamis-, selvittämisen, varmistamisen ja ilmoitusvelvoitteet vastuulleen ottamiensa osingonmaksun ja osingon saajien osalta.

65 a §

Eräitä Verohallinnon päätöksiä koskeva muutoksenhaku

65 a §

Eräitä Verohallinnon päätöksiä koskeva muutoksenhaku

HE 282/2018 vp

Voimassa oleva laki

Verovelvollinen ja jokainen muu, jonka oman veron määrään päätös välittömästi saattaa vaikuttaa tai joka on veron suorittamisesta vastuussa sekä Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö saavat hakea muutosta:

3) ennakkoperintälain 25—27 §:ssä tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin merkitsemistä tai siitä poistamista koskevaan päätökseen;

Ehdotus

Verovelvollinen ja jokainen muu, jonka oman veron määrään päätös välittömästi saattaa vaikuttaa tai joka on veron suorittamisesta vastuussa sekä Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö saavat hakea muutosta:

3) ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin *tai rajoitettuihin verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 10 d §:ssä tarkoitettuun säilytysrekisteriin* merkitsemistä tai siitä poistamista koskevaan päätökseen;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan osinkoon, joka maksetaan 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen.

5.

Laki

verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 9 §, sellaisena kuin se on laissa 971/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

*Ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisterin
julkiset tiedot*

Säilyttäjärekisterin julkiset tiedot

Rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 10 c §:ssä tarkoitetun ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisterin tiedoista julkisia ovat yhteisön nimi sekä tunnus tai muu vastaava yksilöintitieto.

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 10 d §:ssä tarkoitetun säilyttäjärekisterin tiedoista julkisia ovat yhteisön nimi, yritys- ja yhteisötunnus ja vastaava ulkomainen tunnus, kotivaltio, osoite ja rekisterimerkinnän voimassaoloaika.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
